

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' משפטים • יא - כ שבט

תשפ"ה • שנה כ"ה • גליון יח (אלף רס"ו)

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם המאור הגדול לממשלת התורה והיראה, חסידא ופרישא ונהורא נפישא, מעוז ומגדול, תל תלפיות, מרא דכולא דתלמודא, המאיר לעולם כולו באור תורתו וצדקתו, ענוותן כהלל, על ישראל הדרתו, ה"ה חתנא דבי נשיאה

כ"ק הגאון הצדיק **גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א**

ולחתנו ברוך הכשרון ואוצר סגולה, בור סיד שאינו מאבד טיפה, נו"נ לרבוה"ק מצאנו וגארליץ זי"ע
הרה"ג רבי **שלום אוברלנדער שליט"א**

בן הגה"צ המפורסם, מגדולי הרבנים במאנסי

רבי חיים אוברלנדער שליט"א - רב ואב"ד קהל שארית ישראל וילעדניק

לרגל שמחת בית צדיקים, שמחת אירוסי נכדו - בנו במזל טוב ובשעטומ"צ

החתן המצויין בתורה ויראת שמים, העומד לימינו תמידין כסדרן, גריס באורייתא תדירא, בנש"ק שמעון נ"י

עב"ג הכלה שתחי' ב"ק בת הגה"צ רבי **אהרן בידרמן שליט"א**

בן כ"ק האדמו"ר מלעלוב שליט"א מארה"ב

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכו לראות דורות ישרים ומבורכים,

מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

דברות הקודש בגליון זה

נודב ונדפס

לעילוי נשמת האשה הדגולה אשר כל ימיה עסקה במעשי חסד וצדקה, ליבה וידיה היו פתוחים לכל נצרך ונזקק, בתבונה בנועם ובחן חניכה את צאצאיה לאהבת תורה ויראת שמים, ביתה בית ועד לחכמים, חן וחסד צדקותיה ופעולותיה, טובת הלב ואצילת המידות

מרת **פיגא בת מוה"ר יחזקאל שרגא ראזנבערג ע"ה**

אשת הרבני הישיש והנכבד, מחסידי קמאי ומראשוני תלמידיו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, מקושר בלו"נ לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בכל עת עומד לימין מוסדותינו וקהילותינו, שמו הטוב וצדקותיו הכבירים נודעים לשם ולתהילה

מזקני וחשובי אנ"ש במונטריאל

הרה"ח ר' **אברהם ישי ז"ל**

נלב"ע כ"ד שבט תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

הונצחה ע"י בנה הנגיד הנכבד המסור בכל לב ונפש לכל קדשי בית צאנו

הנגיד מוה"ר **יחיאל מיכל רוזנברג שליט"א**

בונה ומקים היכלי תורה תפילה וטהרה בכל מקומות מושבות אנ"ש די בכל אתר ואתר

בשעה היעודה נאספו ובאו הקרואים, קהל הקודש זקני וחשובי אנשי שלומינו מצפון ומדרום, כשכולם כאחד נקבצו ובאו לשמוח בשמחה השרויה במעון הקודש.

אחר תפילת ערבית הסיבו הכל לסעודת המצוה שהוגשה כיד המלך. בכל מהלך השמחה הנעימו חברי מקהלת 'אזמרה' בקול צהלה גילת ורנן, בליווי כלי זמר על ידי הר"ר עמרם גרין הי"ו, לכבוד שמחת בית צדיקים. את המעמד פתח והנחה בדברים נרגשים שלוחא דרבנן הרה"ח ר' משה שמעון ראטה הי"ו, אשר גם הנחה ברוב כשרון ובמתק שפתיים את כל מהלך השמחה, בדבריו הביע את השמחה הגדולה לכל קהל עדתנו בשמחה זו, וביותר המשתתפים בשמחה זו, כאשר כל הנוכחים כאן היו עוד בראשית השנים בשנות התקומה עת אשר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע ייסד את מוסדותינו הקדושים בארה"ק ובחול"ל, והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאוד'.

בשירה אדירה קיבל הקהל את פני כ"ק מרן שליט"א אשר הופיע בהדר לפאר את המעמד. לאחר שנטל מרן שליט"א ידיו לסעודה, כיבד המנחה את הנגיד הנכבד מוה"ר יחיאל מיכל רוזנברג הי"ו בונה ומקים היכלי תורה תפילה וטהרה בכל מקומות מושבות אנ"ש לשאת דברים לכבוד השמחה. בדבריו הביע מרגשות לבבו, מגודל ההשפעות שזכו קהל עדתנו לשאוב בימי השמחה עד עתה, כשכ"ק מרן שליט"א מרומם קהל הקודש ומשפיע עליהם כל מיני השפעות טובות.

במהלך השמחה הגיעו להשתתף אדמו"רים ורבנים, ביניהם כ"ק האדמו"ר מנדבורנה שליט"א, כ"ק האדמו"ר מדעש שליט"א, כ"ק האדמו"ר מלעלוב בראנוביץ שליט"א, ועוד.

דברי ברכה וחיזוק מיוחדים נשמעו מפי המחונן כ"ק הגה"צ מלעלוב בעל באר האמונה שליט"א, הביא מדברי הגמ' (קידושין לג, א) רבי יוחנן הוה קאי מקמי סבי דארמאי אמר כמה הרפתקי עדו עלייהו, וברש"י הרפתקי דעדו מקראות וצרות וראו נסים הרבה ומופתים, וביאר רבינו יהונתן וז"ל, שעברו עליהם כל כך מאורעות נראה מזה שה' אוהב אותם והם נצרכים לעולם, עכ"ל. ומזה ילמד האדם כוחו שהוא נצרך לעולם, ולא ידמה כי בשנים אלו כבר אפסה כוחו ואין בידו מעש מלעשות עוד, כי ייאוש זה הוא בחי' עמלק אשר בא להחליש את האדם בדעתו. כן עורר כי האדם בשנים אלו הריהו ספר מוסר מהלך לבניו ולנכדיו אחריו, וכשיראו אותו שהוא מקפיד

יום ראשון פר' יתרו י"א שבט, ו' דשבעת ימי המשתה
אחר תפילת שחרית נערך מעמד התחלת כתיבת ס"ת, שנכתב ע"י הרה"ח ר' דוד יהונתן קרעש הי"ו מליקווד לע"נ הוריו ע"ה, מרן שליט"א כתב אות ב' מבראשית, ולאחמ"כ האציל מברכותיו לר' דוד יהונתן הי"ו ולבני משפחתו לרוב ברכה והצלחה. במשך ימי השמחה העניק מרן שליט"א תעודות חבר להבה"ח החבר יצחק אלי' נ"י בן הרה"ח ר' שלמה נוסנצוויג מוויליאסמבורג (ב"ר יעקב ממאנסי), ולהבה"ח החבר לוי יצחק נ"י בן הרה"ח ר' אברהם שלמה ראטה מבארא פארק (ב"ר שלום משה ממאנסי) אחר שעמדו בכור המבחן על למעלה משש מאות דפים גמ' ותוס'.

בצהרים נערך סעודת השבע ברכות בקליינע זאל שבביתו נאוה קודש, ע"י בני מרן שליט"א. במהלך הסעודה נשאו דברים הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב שליט"א, והגה"צ רבי מאיר משולם שליט"א, בדבריהם שיגרו ברכות קדם אחיהם בעל השמחה הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, שירוה רוב נחת מכל יוצ"ח, ובברכה קמי מלכא כ"ק מרן שליט"א לראות רוב נחת ושמחה אצל בני המשפחה, וכל המשתתפים ישאבו מים בששון ממעייני הישועה.

וזימרו כמה ניגונים עתיקים וכן חרוזין באידיש, ועוד. ברכת המזון על הכוס בירך כ"ק מרן שליט"א, בשש ברכות התכבד - הרה"ג ר' זלמן ליב שליט"א מירושלים - נכד כ"ק מרן שליט"א, ברכה אחריתא - הרה"ג ר' משה הלברשטאם שליט"א מפעיה"ק - נכד כ"ק מרן שליט"א.

לאחר ברכת המזון ושבע ברכות קמו כל המשתתפים לריקודי שמחה. ורקד מרן שליט"א במחול עם כל בני המשפחה, וכן ביחוד עם החתן, ובהמשך גם רקד מרן שליט"א עם ניניו הילדים הרכים הי"ו.

ליל שני פר' יתרו אור ליי"ב שבט, ז' דשבעת ימי המשתה
בשמחה רבה וברוב יקר וגדולה נחוגה שמחת השבע ברכות 'עטרת זקנים' לבני הדור הוותיק בחצר קדשנו, אנשי שלומינו מגיל ס"ה שנים ומעלה, והתקיים בעיר בני ברק ע"י חצר הקודש צאנז, בהיכל השמחה שבבית המדרש הגדול בקרית ויזניץ. השבע ברכות נערך ע"פ הוראת ובקשתו בקודש של כ"ק מרן שליט"א, לכבד ולרומם את המבוגרים וזקני אנ"ש, אשר מהווים נדבך חשוב ומרכזי בהמשך מסורת הדורות.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

תנצבה.

מי היה אביו של הדברי חיים?

מרן שליט"א: אביו היה רבי לייבוש, שהיה קודם סוחר כי לא רצה לקבל רבנות על עצמו, אבל היה תלמיד חכם גדול ויושב על מדין.

ראש הישיבה: מספרים על אחיו של הדברי חיים, שהיה באיזה בית אכסניה, ואכל תבשיל שבעלת הבית הכניסה בזה בטעות נפט, ואכל את כל התבשיל כדי שלא לבייש...

זה מורא'דיגע מעשה, כבוד הבריות...

הדברי חיים למד גם אצל הים התלמוד...

מרן שליט"א: הוא היה גיסו של רבי מרדכי זאב...

ראש הישיבה: שינהם היו גדולי עולם.

מרן שליט"א: הדברי חיים אחז על עצמו שיש לו סמיכה מהבית אפרים...

ראש הישיבה: הוא היה גאון עולם.

מרן שליט"א: הרבנית של הדברי חיים עסקה במסחר, והבית אפרים הרי היה עשיר והיה לו בנק, והרבנית של הדברי חיים ניהלה את החשבונות באותו בנק, והדברי חיים הגיע פעם לשם, ושוחח בלימוד עם הבית אפרים, והבית אפרים נתן להד"ח קוויטל עם שמו ושם אביו, אפילו שהיה יותר מבוגר ממנו בהרבה והד"ח התבייש לקחת, ואחז שבזה קיבל סמיכה מרבי אפרים זלמן. הוא היה בבראד.

ראש הישיבה: הוא היה 'בעל הבית' בבראד...

אתן ברכת הדיוט...

מרן שליט"א: את זה איני מקבל... את הברכה אני מקבל, פלגינן דיבורא...

ראש הישיבה: שלהרבי שליט"א יהיה נחת מהם ומכל אשר לו, נחת הצלחה בכל הענינים ומכל השומעים, התלמידים והחסידים והבעלי בתים, וכל הדבקים, שכולם שיתנו חיות לרבי...

אחר כיבדו מרן שליט"א בלחיים, וקמו לריקוד של שמחה, כשבמהלכה רקד מרן שליט"א ביחוד עם הגאון הגדול רבי דב שליט"א, והשמחה גאתה לאין שיעור, כן רקד הגר"ד שליט"א עם החתן שליט"א והמחותנים שליט"א. אחר קרוב למחצית השעה ליווהו מרן שליט"א החוצה עד לרכבו. אחר נשא דברי בדחנות משמח הלבבות הר"ר מאיר שטיין מאשדוד לשמחת חתן וכלה.

הס הושלך בקהל, עת החל כ"ק מרן שליט"א לשאת מדברות קדשו לכבוד השמחה, (תוכן כל דברות הקודש מימי השמחה יבוא אי"ה). אחר שעות של קורת רוח ברכו ברכת המזון, כשעל

על קלה כבחמורה, ואינו מבטל משיעורי תורה וכו', וכן בנועם מידותיו - מידות טובות והנהגות טובות, הרי ש'תמונה' זו תשאר חרוט בלבבותם ללמוד מדרכיו ולהלך בהם. ובפרט שדור זה המיסב כאן המה הדור המקשרים בין הדור העבר, שזכו לאור באור החיים אצל כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, וממשיכים לשאוב ולהסתופף בצל קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, ויש בידם להעתיק השמועה מדור לדור.

בדבריו הרחיב גם בגודל הזכיה שיש לאנשי שלומינו, לדלות ולשאוב ממקור מעיין החיים, לשמוע דא"ח מכ"ק מרן שליט"א, הן בדרושים ופלפולי התורה, והן בדברי מוסר והתעוררות המלהיבים לעבודת ה'. וסיים בברכה לכל הנאספים שיזכו לשמוח בשמחות תמיד, ולשמוח בשמחה השלימה בגאולה הקרובה בב"א.

התרגשות מיוחדת היתה בקרב המשתתפים עם הופעתו כבוד של הגאון הגדול רבי דב לנדא שליט"א ראש ישיבת סלבודקא, שהגיע במיוחד לכבודו של כ"ק מרן שליט"א, ולפאר את שמחת השבע ברכות, מרן שליט"א כיבדו ביתרת הכבוד, ונביא כאן מתוכן השיחה: **מרן שליט"א:** מרן אדמו"ר זי"ע היה אומר בסיבת הדבר שצריכים לשמח חתן, לפי שמובא (שו"ת חיים שאל להחיד"א, ח"ב סימן לח, אות ס) שהחתן ימעט מלימודו, וכל חתן שניגש בהכנה ראויה ליום חופתו לא יוכל לשמוח באמת בידעו שיצטרך שבעה ימים למעט מלימודו, והלא אין שמחה כשמחת התורה, ובפרט לאחר חתונתו כאשר רחיים בצווארו, ולכן צריכים לשמחו... ולכן אלו שמשמחים אותו מתוך ידיעה על חשיבות לימוד התורה, שמיעוטה גורם צער לחתן, זוכים לתורה דייקא (ברכות ה, ב).

ראש הישיבה: מתי הגיע אביכם זי"ע לארץ?

מרן שליט"א: בפעם הראשונה בתשט"ו.

ראש הישיבה: היה אז כבוד שמים... הוא ניצל בניסים, מעשים נפלאים.

מאיזה בן של הד"ח אתם צאצאים?

מרן שליט"א: הרה"ק מגארליץ.

ראש הישיבה: יש קושיא שהדברי חיים שאל את חותנו הברוך טעם בלימוד...

מרן שליט"א: מרן הדברי חיים אכל אצלו קעסט משך כשנה, ולמד אז עמו 'רוב סוגיות הש"ס'. הוא גם כתב הערות על הברוך טעם.

ראש הישיבה: זה היה גאונישע קעפ... זה לא פאר אונזערע קעפ... הם היו שני גאונישע קעפ ולמדו כל הש"ס בעיון.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

בשירה אדירה וזמרו בהתלהבות בעוז ותעצומות משך זמן.

מרן שליט"א שתי לחיים ואיחל מברכות קדשו לחתן ולמחותנים שליט"א, ונטל מרן שליט"א ידיו לסעודה. כשבכל העת הנעימו בשיר וברננה זמירות שירות ותשבחות מקהלת 'אזמרה' - המשוררים מחצר קדשנו יחד עם בעל המנגן הר"ר פנחס פולק הי"ו מבית שמש, מלווה בכלי זמר ע"י הר"ר עמרם גרין הי"ו מפעיה"ק. בין הניגונים שזימרו היה גם 'מודה אני לפניך וכו' על כל החסד' הולחן ע"י הרה"ח ר' ישראל אברהם שנק מחיפה, 'בך בטחו' הולחן ע"י הר"ר יוסף מאיר פולק מפעיה"ק, 'קול רינה וישועה' הולחן ע"י הר"ר אהרן דוד (כהר"ש) בלומנטל מפעיה"ק, 'רננו צדיקים' הולחן ע"י הר"ר משה דוב לוינשטיין מפעיה"ק.

במהלך הסעודה נשא דברים המחותן הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, אשר בדבריו ביטא את רגשות לבבו בשמחה הגדולה שזיכהו הבורא ית"ש, ועמד על חובת הכרת הטוב אל הבורא ית"ש על כל החסדים אשר הוא עושה תמיד, והחובה להלל ולשבח לשמו ית' תמיד בכל עת. והביא מדברי החתם סופר ז"ע שביאר מה שהתעלל הקב"ה ושיחק בהם, שבתחילה הביא כל ממון שבעולם להורידם למצרים, על מנת שכשיצאו בני ישראל לאחר רד"ו שנות שעבוד, ינצלו את מצרים ויעשוהו כמצולה שאין בה דגים. וכמו כן הוא בכל דבר שצריך האדם להודות להשי"ת הן על הטובה שעשה עמו, וגם על הרעה שהיה בתחילה, כי מה שנראה לנו בתחילה כענין שאינו טוב, הרי שבאמת טובא גניז בגויה, מה שלא נוכל לידע עד אחרית דבר.

בדבריו האריך גם בשבח קהילות הק' בצפון, אשר והיה ראשיתך מצער בקהילתנו הק' בצפת עיה"ק, ולאחמ"כ התרחבו המוסדות ושלחו פארות לחיפה ועיה"ק טבריה. גם שיגר ברכות תודה וברכה למנהלי המוסדות אשר טרחו ועמלו לשמחה זו, ובמיוחד למנהלי מוסדותינו הק' בחיפה הר"ר צבי אלימלך לוינשטיין הי"ו והר"ר חיים שלמה לוי הי"ו שיראו בזכות זה סייעתא דשמיא בכל עמלם.

במשאו העלה ברכה לחותנו כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א, ולמחותן כ"ק הגה"צ בעל באר האמונה שליט"א מלעלוב. כן בירך קמי מלכא אבינו רועינו כ"ק מרן שליט"א, לראות ולרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו, ולהמשיך להנהיגנו על מי מנוחות מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, ולהוליכנו ולהדריכנו קוממיות לקראת משיח צדקנו בב"א.

לאחמ"כ המשיכו בעלי המנגנים בשירה ושבחה בנעימות וזמירות לשמחת חתן וכלה. במהלך השמחה הגיעו להשתתף אדמו"רי ורבני העיר חיפה, ודייני ורבני אנ"ש.

מעט לפני זמן ר"ת בירכו ברכת המזון, בהגבהת

הכוס התכבד לברך - המחותן כ"ק הגה"צ בעל באר האמונה מלעלוב שליט"א, שש ברכות - הגה"צ רבי חיים צבי שפירא שליט"א רב שכונת רמת אהרן בב"ב וראב"ד קהל מחזיקי הדת, ברכה אחריתא - הגאון רבי אברהם יהושע רייך שליט"א רבה של קהלתנו הק' באנטווערפן. אחר חלוקת כוס של ברכה, עברו כל המשתתפים לברכת מזל טוב אצל כ"ק מרן שליט"א, שגם העניק לכל אחד את תשורת הקודש - מעמד מרשים עם סגולת הרה"ק בעל הישמח משה זי"ע, לשמירה, ברכה והצלחה.

יום ב' פר' יתרו י"ב שבט - ז' דשבעת ימי המשתה

שמחת השבע ברכות היום - די לעצטע שבע ברכות, נערכה היום על ידי קהילותינו הק' דחסידי צאנז בצפון, תושבי עיה"ק טבריה וצפת, וחיפה, והתקיימה בביהמ"ד הגדול דחסידי בעלזא בעיר חיפה.

אנשי שלומינו מערי הצפון התכנסו ובאו ברנה ובצהלה ובהתרוממות הנפש לשוש משוש בהאי חדוותא דמלכא - שמחת השבע ברכות האחרונה שנערכה ברוב פאר והדר בהיכל הנ"ל, ולמלא ידיהם בשפע רב והשפעות טובות, ביום שבו נחתמים ימי השמחה הנעלים והמרוממים.

קהל הנאספים הוגשה סעודת מצוה בהרחבה ע"י הנהלות קהילות הקודש והמוסדות הק'.

בתחילת שמחת השבע ברכות עם הכנס המחותן שליט"א הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה והגלילות שליט"א, נעמדו לריקוד של שמחה יחד עם דייני קהילותינו הק' שליט"א,

את המעמד הנחה בטו"ט העסקן הר"ר צבי אלימלך לוינשטיין הי"ו מנהל מוסדותינו הק' בחיפה, בדבריו כיבד את הרה"ג רבי שלמה שטרן שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בחיפה, לשאת דברים לכבוד השמחה. כשבדבריו ביטא כשליח ציבור מכל הקהל בכלל ומתושבי העיר חיפה בפרט שזכו לארח את השמחה בבית המלכות שמחת השבע ברכות האחרון, אשר כבר נודע גודל מעלת היום בספרן של צדיקים, עם נעילת וחיתום ימי השמחה, בדבריו הזכיר מדברות קדשו של כ"ק מרן שליט"א בימי השמחה, על יקרת הזמן שזוכים בו החתן וכל הנלווים אליו למחילת עוונות, ובוודאי שבעת הזאת יכולים לשאוב כל מיני השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות.

בשעה 4.10 אחה"צ התפלל מרן שליט"א תפילת מנחה בביתו נאו"ק, אחר התפילה ניגש העסקן מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו מנהל מפעל החסד 'אחים לשמחה', ומסר את הקויטל של תורמי מפעל החסד 'אחים לשמחה', מרן שליט"א עבר על שמות התורמים, והאציל מברכות קדשו להתברך כולם בשפע ברכה.

בשעה 5.15 הגיע מרן שליט"א לחיפה, ונכנס להיכל השמחה, עם כניסת מרן שליט"א פצחו כולם

צפת, חיפה, וקרית צאנו בעיה"ק טבריה. את דברי החרוזין חיבר ברוב אומנות הר"ר אלימלך משי זהב מחיפה, כאשר את החרוזין שוררו בנעימות הרה"ג ר' יעקב יהודה מילר ר"מ בישיבה"ק מתיבתא דברי יציב בחיפה, הר"ר אלימלך משי זהב מחיפה, הר"ר יקותיאל יהודה גבירץ מחיפה, ואיתם עמם הבה"ח משה (ב"ר שמואל זנויל) פרידמן נ"י, כשקטעים מיוחדים שוררו יחד מאות ילדי החן מתלמודי התורה בחיפה וקרית צאנו טבריה.

בדברי החרוזין חרזו בנעימות על השמחה הגדולה של בני הקהילות, בעת שהשמחה במעון הקודש, אשר כ"ק מרן שליט"א משגיח תמיד ועומד על ראש כל אחד ואחד שיגדלו ויפרחו ברוחניות ובגשמיות, וביותר מעת שהעמיד על גבם את בנו הגה"צ אב"ד שליט"א לשמש כמרא דאתרא, והוא עינו וליבו שם כל הימים לסייע לכל אחד ואחד בפרטיות, כמו גם לפתח ולהגביר גבולות הקדושה בבנייני המוסדות והקהילות. באמצע החרוזין נשמע קולו בקודש של כ"ק מרן זי"ע, ממה שהתבטא בדברות קדשו אודות ערי הצפון, על עיר הקודש טבריה שמשם יבוא משיח צדקנו לגאול את עם בני ישראל, על עיר הקודש צפת אשר שם זכה לראות קדושת ארץ ישראל, וגם על העיר חיפה, שהתבטא כי יש בכח האברכים הדרים שם להשפיע על כל בני העיר, עד שיהיה העיר דומה לירושלים קרתא דשופריא.

והזכירו התפתחות הקהילות שמאז הווסדם ועד עתה לא האמינו כי יגדל ויפרח כל כך, והכל עומדים ומתשאים מי ילד לנו את אלה, כשאין זה אלא בכוחו של המלאך הגדול העומד בראש כ"ק מרן שליט"א, לאורך ימים ושנים. את דברי החרוזין סיימו בברכה קמי הקודש להמשיך להנהיגנו על מי מנוחות מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, ולרוות רוב נחת מכל בני ותלמידיו מכל העדה הקדושה, ולהולכנו קמי ינון מלכא משיחא בב"א.

במהלך השמחה העניק מרן שליט"א בקבוק יין מבורך לכמה אישי ציבור שסייעו לשמחת השבע ברכות.

בסיום מעמד השבע ברכות עברו מאות בני קהילותינו הק' להתברך בברכת מזל טוב מכ"ק מרן שליט"א.

עם סיום השמחה, הגיע מרן שליט"א לבנין ישיבה"ק מתיבתא דברי יציב בחיפה, [הבחורים הי"ו עם סיום השבע ברכות חזרו במאורגן להיכל הישיבה, ולא עברו לברכת מזל טוב אל מול פני הקודש, ופתחו בלימוד התורה כהכנה לקראת ביקור כ"ק מרן שליט"א בהיכל הישיבה].

על יד בנין הישיבה המתינו מנהלי המוסדות הרה"ח ר' יוסף יהונתן שנק הי"ו, הר"ר צבי אלימלך לוינשטיין הי"ו והר"ר חיים שלמה לוי הי"ו, יחד עם המנהל הרוחני הרה"ג ר' צבי אלימלך לייפער שליט"א.

מרן שליט"א נכנס להיכל המתיבתא יחד עם

הכוס לברכהמ"ז כובד - העסקן הרה"ח ר' אהרן הופמן הי"ו מנהל רשת הכוללים מבצר התורה דחסידי צאנו. על הכוס בירך - המחותן כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א, בשש ברכות כיבד מרן שליט"א את כ"ק האדמו"ר מסערט ויזניץ שליט"א, ובברכה אחריתא - את המחותן כ"ק הגה"צ מלעלוב בעל באר האמונה שליט"א.

והמשיכו בניגוני שמחה, וקם מרן שליט"א לריקוד של שמחה עם כל יושבי בימת הכבוד. ובאמצע רקד החתן ביחוד גם עם כ"ק האדמו"ר מסערט ויזניץ שליט"א, וכן עם כ"ק האדמו"ר משאץ ויזניץ שליט"א וכ"ק האדמו"ר מנדבורנה חיפה שליט"א.

אחר השמיע כ"ק מרן שליט"א מדברות קודשו, לכבוד השמחה.

ולאחמ"כ נשמעו דברי התעוררות לעת חיתום ימי השמחה ע"י המחותן כ"ק הגה"צ מלעלוב בעל באר האמונה שליט"א, כשהוא משלב דבריו הנעימים עם ניגוני שמחה והתעוררות, כשהוא מלהיב לב הקהל להרבות בתפילה לפני בורא עלילה בזמן נשגב זה כאשר האבות הק' שנשתהו עד עתה כאן בעולם הזה בשמחת צאצאיהם עולים ושבים כעת לגו עדן גנתא בשמים ממעל, ובשעה שעומדים לקראת סיום יום המכירות ביריד הרי שאז ניתן למצוא מציאות בזול, ועל כן יש להרבות כעת בתפילות ובתחנונים שלא ידעו עוד ישראל כלל מצער יגון ואנחה, ושיושפע לבני ישראל כל המצטרך בבני חיי ומזוני בהרחבה, ולעשות כעת כלי לקבל כל האוצרות הנשפעים.

לאחמ"כ החלו בריקודין של שמחה משך זמן, כשבמהלכה רקד אף החתן, והגביה הקהל טפח וטפחיים מע"ג הקרקע.

בשיאו של מעמד הלעצטע שבע ברכות נקראו אל כ"ק מרן שליט"א, הנגיד הנכבד מוה"ר יחיאל מיכל רוזנברג הי"ו אשר יש לו חלק גדול מבנייני המוסדות בקהילותינו הק' בצפון, יחד עם מנהלי מוסדותינו הק' עטרת צפת העסקנים מוה"ר משה ישראלי הי"ו ומוה"ר יהושע שמרלר הי"ו, לחתום בפני הקודש על שטר קנין על רכישת ושיפוץ בנין התלמוד תורה דרכי אבות דחסידי צאנו בעיה"ק צפת.

לאחמ"כ העניק מרן שליט"א לר' מיכל הי"ו מנחת הוקרה מיוחדת, והוא פיסת 'שטרוי' ממיטת קדשו של מרן רביה"ק הרר"א זי"ע מליזענסק, שהיה בירושה אצל הגאון הגדול ראש הישיבה הגרא"ש שמרלר זצ"ל. מרן שליט"א הכביר במילים ברטט על סגולת הדבר לשמירה לברכה והצלחה במחזיק חפץ קדוש זה. והאציל מברכות קדשו לר' מיכל הי"ו, וכן להעסקנים הי"ו להגדיל תורה ולהאדירה.

בשעה זו החל מעמד מרגש בהם הועלו בדברי חרוזין, התפתחות קהילותינו הק' בצפון, עיר הקודש

בלומנטל הי"ו מנהל מרכז 'שמחם' ליטול ברכת פרידה לרגל יציאתם בימים הקרובים אל ארה"ב ופתיחת המגבית השנתית הנערכת לקראת שביעי של פסח. מרן שליט"א העניק להם ברכת הדרך לברכה ולהצלחה ולסיעתא דשמיא.

יום חמישי פר' יתרו' חמשה עשר בשבט'

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה אלימלך נ"י בן הרה"ג ר' חיים רפאל אייזנבך שליט"א משפיע בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק ומראשי בחצרות החיים, להבחור הבר מצוה שלמה בצלאל נ"י בן הר"ר פסח וינברגר מאלעד (ב"ר משה מאיר מב"ב), ולהבחור הבר מצוה ישראל מרדכי נ"י בן הר"ר אברהם שמואל רייכמן מירושלים (ב"ר אשר אנשיל מירושלים).

בתפילת שחרית לא אמרו א"ל אך אפים בהוצאת סה"ת, ויהי רצון לאחר קריאת התורה.

אחר התפילה נערך שמחת הברית לכן הר"ר אלעזר גנזל מפעיה"ק (ב"ר יעקב לייב מביתר, וחה"ר מרדכי דויטש מפעיה"ק).

בשעה 5:30 לאחר תפילת מנחה, יצא מרן שליט"א מביתו לעבר ההיכל הגדול 'היכל רוזנברג', לעריכת השולחן הטהור לרגל האי יומא חמשה עשר בשבט. על השולחן עמדו סטים של עשרות מיני פירות, מפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל, ומשאר מיני פירות.

השנה בשילוב עם השוה"ט לכבוד היום, התקיימה גם הכינוס הכללי דחסידי צאנז' רצוננו לעשות רצונך', להתחזק ולהתרומם במערכה כנגד ניסיונות הזמן, להקהל ולעמוד על נפשנו ועל נפש דורותינו. ההיכל הגדול היה מוכן וערוך לקליטת קהל האלפים הבאים לשמוע את דבר ה' מפי אבינו רוענו כ"ק מרן שליט"א, מתוך מטרה לחזק ולבצר את ביתם ואת הדורות אשר יבואו.

ע"ג השולחנות ובדוכן מיוחד חולקו הטפסים המיוחדים 'רצוננו למעשה', טופס מיוחד המיועד לאברכים ומבוגרים, וטופס מיוחד המיועד לתלמידי הישיבות ולבני החבורות בכל אתר ואתר. כשבטפסים אלו ניתן היה לציין חיזוק נוסף שמקבלים לשנה הבעל"ט. לקהל הגדול שבא מכל קצוי ארה"ק הוגש סעודה לכבוד היום ע"י הנהלת היכלי התורה והחסידות צאנז.

מרן שליט"א שתה לחיים, ונטל ידיו לסעודה, והגישו דגים.

אח"כ הכניסו טס ובתוכו פירות משבעת המינים, וכן מרקחת מאתרוגים. מרן שליט"א לקח 'זית' בידו, ובירך עליה בורא פרי העץ, וכן לקח חתיכת אתרוג, ואכלם ביחד. אח"כ טעם קצת משאר מיני הפירות משבעת המינים, תמר, גפן, רימון ותאנה. וחילקו מהפירות לכל יושבי השולחן.

המנהל הרוחני שליט"א, וסקר בהנאה את מאות הבחורים הלומדים ועוסקים בלימוד התורה בהתמדה. כשמרן שליט"א הביע קורת רוחו המרובה מקול התורה.

לאחמ"כ התפלל מרן שליט"א תפילת ערבית בצוותא חדא עם בני הישיבה, לפני העמוד התפלל - הר"ר יקותיאל יהודה גבירץ מחיפה.

אחר התפילה עברו כל תלמידי הישיבה כבני מרון, עם ה'שעות צעטל' מה שלמדו שעות ברציפות כהוראת הקודש בשבועות השובבי"ם בפרשיות שמות-בשלה, כשמרן שליט"א מאציל מברכות קדשו על כל אחד ואחד להמשך עלייתו והצלחתו בתורה וביראת שמים.

בסיום אחר קרוב לשעתיים יצאו מרן שליט"א מהיכל הישיבה, וחזר למעון הקודש בקרית צאנז.

יום שלישי פר' יתרו י"ג שבט

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לכן הר"ר מיכאל יהושע פאלק בלומנטל מפעיה"ק (ב"ר מאיר צבי מקרית הבעש"ט, וחה"ר בערל שטמר מפעיה"ק).

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן מורנו נפתלי צבי נ"י בן הרה"ח ר' פינחס יוחנן הברפלד מביתר עילית, ע"ב הרה"ח ר' אלחנן שלמה זלמן פולק מפעיה"ק (בן הג"ר ישראל שליט"א יו"ר מרוה לצמא).

בהמשך הגיע מרן שליט"א לפאר את שמחת התנאים של החתן מורנו יעקב נ"י בן להבחל"ח הרב מרדכי טויבער ז"ל בן שיבלדחט"א הרב אברהם יהודה מירושלים, וחתן הג"ר שלום מרדכי רייניץ צ"ל הי"ד, ע"ב הרה"ג ר' חיים יהודה אייזנבך שליט"א ר"מ בישיבה"ק ויו"ר ארגון ההדרכה 'דרכי חיים' דחסידי צאנז.

מרן שליט"א ערך את שטר התנאים, וכן שוחח עם גיסו חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א. אח"כ שתה מרן שליט"א לחיים, והאציל מברכות קדשו לחתן ולמחותנים.

אחר שנשא החתן נ"י הפלפול והפסיקוהו בשירה כנהוג, נשא כ"ק מרן שליט"א מדברות קדשו (תוכנם יבוא א"י"ה).

בסיום קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה משך זמן, ולאחריה חזר לביתו.

יום רביעי פר' יתרו י"ד שבט

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן אברהם יהושע העשל נ"י בן הרה"ח ר' יוסף יהודה כץ גבאי בית מדרשנו ע"ש הרה"ק מקאלשיץ זי"ע בב"ב, ע"ב הרה"ח ר' חיים בלומנטל מפעיה"ק (חתן המשב"ק הרב אברהם דייטש שליט"א).

אחר תפילת מעריב ניגשו הרה"ג רבי אשר ישעיה מוטצען שליט"א דומו"צ לדיני ממונות פעיה"ק ורב מרכז שמחם, יחד עם העסקן הר"ר ישראל חיים

הג"ר חיים יעקב ישראלי שליט"א מראשי ישיבת קרעטשניף).
אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר בערל
זלמנוביץ מאחיסמך (ב"ר משה מפעיה"ק).

שב"ק פר' יתרו י"ז שבט

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' יוסף
יהודה כץ גבאי בית מדרשו ע"ש הרה"ק מקאלשיץ
זי"ע בב"ב.

בזמירות התכבדו, כל מקדש - הרה"ג ר' יוסף דוב
אייזנברגר שליט"א רא"כ עיון והוראה במרכז התורה, מה
ידידות - הרה"ג רבי אשר ישע"י מוטצען שליט"א דומו"צ
לדיני ממונות פעיה"ק, י"ה ריבון - הרה"ג רבי שמעון
ליפשיץ שליט"א רב ביהמ"ד חסדי אבות בברכפלד.

בברכת המזון על הכוס התכבד - הגה"ח רבי מרדכי
שבתי אייזנברגר שליט"א מרבני קרית צאנז ומח"ס
בירורי הלכות. ובירך מרן שליט"א שבע ברכות (לרגל
השמחה של החתן אברהם יהושע העשל נ"י ב"ר יוסף יהודה כץ
מב"ב, עם ב"ר חיים בלומנטל מפעיה"ק, ולחתן מורנו נפתלי
צבי נ"י ב"ר פינחס יוחנן הברפלד מביתר עילית, עם בה"ר
אלחנן שלמה זלמן פולק מפעיה"ק).

אח"כ נערך שמחת השלום זכר לבן הר"ר נפתלי
שנק מחיפה (ב"ר צבי מפעיה"ק, וחהג"ר גדליה יעקובוביץ
רא"כ מעלי דשבתא פעיה"ק), לבן הר"ר מרדכי שבתי
גולדשטיין מפעיה"ק (ב"ר פסח ז"ל, וחתן להבחל"ח ר'
שלמה זלמן וורובל מפעיה"ק), לבן הר"ר שלום ליב
אייזנבך מפעיה"ק (ב"ר חיים צבי מקרית צאנז טבריה, וח"ר
משה ליפשיץ מפעיה"ק), לבן הר"ר שמעון דוב ישראלי
מפעיה"ק (ב"ר מאיר מביתר, וחה"ר חיים מנחם וינגרטן
מפעיה"ק), ולבן הר"ר יחיאל שטיין מפעיה"ק (ב"ר
עזריאל מקרית צאנז טבריה, וח"ר זלמן לוינשטיין מפעיה"ק).
ועברו הקהל לקבל פירות.

אח"כ הגישו על השולחן, בשר עוף פערפיל וקוגל,
ושתה מרן שליט"א יין.

בכל העת זימרו המשוררים דחצר הקודש ניגוני
התעוררות. והורה מרן שליט"א לזמר 'הללו את ה' מן
השמים' וכו'. אח"כ שתה מרן שליט"א בירה (שעורה)
ואיחל לחיים לכל הקהל.

ונשא מרן שליט"א מדברות קדשו בדרוש ואגדה,
(תוכנם יבוא אי"ה).

בסיום דברות הקודש, זימרו המשוררים יחד עם כל
הקהל ניגוני התעוררות בתפילה ובקשה שנזכה להשמר
מכל מכשול ולקדש רמ"ח איברינו ושס"ה גידינו.

והגישו לפני מרן שליט"א עוד הרבה מיני פירות,
וטעם מרן שליט"א מפירות שונים שהיו ע"ג הטס,
והראה לגבאים לחלק שיריים מכל הפירות שהביאו,
לכל הקהל.

בשעה זו הכריזו שיחלו יושבי השולחן לעבור אל
מול פני הקודש למסור את הטפסים של 'רצוננו
למעשה', ולקבל פירות מידי כ"ק מרן שליט"א,
ולאחמ"כ עברו גם כל הקהל אלפי האברכים
והבחורים, ונמשך משך שעה ארוכה.

בסיום בירכו ברכהמ"ז, בברכהמ"ז על הכוס
התכבד - הגה"צ רבי מאיר משולם שליט"א.

יום שישי פר' יתרו ט"ז שבט

בשעה 6.00 בבוקר נכנס מרן שליט"א להיכל
המתיבתא לאמירת הסליחות כנהוג בימי השובבי"ם, לפני
העמוד התפלל - הרה"ח ר' אליעזר דיקשטיין מפעיה"ק.

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין
להבחור הבר מצוה אפרים פישל נ"י בן הרה"ג ר' חיים
אלחנן בוים שליט"א מחשובי וטובי סופרי המלך (בן הג"ר
יחיאל שליט"א רב ביהמ"ד שפע חיים בנוה הורים פעיה"ק, וחתן

תוכן הפלפול שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

(דף ו' ע"ב) פי' בענין אחר מ"ש לחלק יצאת היינו
שלא תאמר אינו חייב סקילה עד שיחלל שבת בכל
המלאכות לכך יצאת הבערה מן הכלל וכו'.

ותו"ד, דהנה נודע קו' המזרחי (פר' ויקהל) ע"ד
רש"י ביבמות שם, היאך ס"ד לומר דאינו חייב
בחילול שבת עד שיחלל כל הל"ט מלאכות, הא חזינן
דהמקושש לא עשה כי אם מלאכה אחת ונתחייב
סקילה, ותו' די"ל דממקושש ליכא לאוכוחי דהוראת
שעה היתה. [עיי' סנהדרין דף פ' ע"ב דפליגי חכמים
ורבי יהודה, דחכמים ס"ל דאין צריך להתרות בו
באיזה מיתה הוא נהרג וילפי לה ממקושש, ור"י סבר
דשאני מקושש דהוראת שעה היתה].

והנה בגמ' שבת (דף צ"ו ע"ב) ת"ר מקושש זה

בתוה"ק וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את
כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי
הוציא ה' את ישראל ממצרים, ובמדרש פליאה
(הובא בספר אור צבי עה"ת שמחברו היה מבני היכלא
דהקלו"ז דבראד, ויש בה הסכמת מרן הר"ח) וישמע יתרו
מה שמועה שמע פרשת מקושש, ותמוה.

ואפ"ל בדרך דרוש, בהקדם מש"כ האור חדש
בפסחים (דף ה' ע"ב) ליישב דברי רש"י בפסחים שם
בהא דקאמר רבא שמע מינה מדרבי עקיבא תלת
וחד מינייהו דהבערה לחלק יצאת, ופרש"י לחלק
יצאת שלא תאמר העושה ארבעה או חמשה אבות
מלאכות בשוגג בשבת אינו חייב אלא אחת וכו'.
והקשו המפ"י דרש"י גופיה סותר משנתו דביבמות

שעה, א"כ שפיר ילפינן ממקושש דאפי' על מלאכה אחת נמי חייב, לכך הוצרך רש"י לפרש דהו"א רק דעל כמה מלאכות נמי לא חייב אלא אחת, עכ"ד.

ואמנם י"ל דגם אי נימא דהמקושש לשם שמים נתכוון, מ"מ עכצ"ל דעונשו הוראת שעה היתה, דהנה נודע מש"כ המהרש"א בב"ב שם דאם נתכוון לש"ש כדי שידעו שמחויבים בשמירת המצוות, א"כ למה חטא בחילול שבת החמור הרי היה מספיק שיעבור על איסור לאו גרידא וילקוהו ובכך ידעו דחייבים בקיום המצוות, וכתב דאדרבה דייקא משום שעבר על איסור מלאכה בשבת לא היה בכך חטא כלל, דהרי לא היה צריך למלאכה זו נמצא דהו"ל מלאכה שאצל"ג כחופר גומא ואין צריך אלא לעפרה דפטור לר"ש, ומיהו הוא ודאי דהיה חייב מיתה שהרי לא ידעו העדים שהתרו בו שהוא עשה על דעת זו ואינן אלא דברים שבלב, ודנין היו אותו למיתה ע"פ העדות, עכ"ד, וכ"כ הרה"ק מבארדיטשוב בספה"ק קדושת לוי (פר' שלח) עי"ש.

ואולם לפי"ז צריך להבין דא"כ מפני מה נהרג, והרי כלפי שמיא גליא דלא עבד איסורא, ותינח אם כבר היו יודעים דהמחלל שבת במיתה, י"ל דדנוהו לפי ראות עיניהם דאין לדיין אלא מה שענינו רואות, אולם הרי עדיין לא ידעו מהו עונשו, וכמ"ש (במדבר טו, לד) ויניחו אותו במשמר כי לא פורש מה יעשה לו, והוצרך משה לשאול מן השמים כדת מה לעשות בו, והרי הקב"ה הבוחן כליות ולב ידע שנתכוון לש"ש והו"ל מלאכה שאצל"ג ולמה לא גילה למשה שיש לפוטרו, וכבר עמד ע"ז בשו"ת בית יצחק (או"ח סי' ל"ד) עי"ש (ועיין יציב פתגם פר' שלח).

ובבית האוצר (ח"א, כלל א' אות ג-ד) בתו"ד בענין זה כתב, דכיון דהמקושש חילל שבת בעדים ונתחייב מיתה עפ"י הדין, א"כ גם אם היה נודע למשה רבינו בנבואה דנתכוון לש"ש והיה משאצל"ג, מ"מ לא היה אפשר לפטור את המקושש מן העונש דתורה לא בשמים הוא, וכיון דלעיני בשר ודם חילל את השבת היה בהכרח להענישו. וציין שם למה שכתב לעיל, שעורר שם על מש"כ רש"י בפר' שמות עה"פ ויפן כה וכה

צלפחד, וכן הוא אומר ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש וגו', ולהלן הוא אומר אבינו מת במדבר מה להלן צלפחד אף כאן צלפחד דברי רבי עקיבא, א"ל רבי יהודה בן בתירא, עקיבא בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין אם כדברך התורה כיסתו ואתה מגלה אותו, ואם לאו אתה מוציא לעז על אותו צדיק. ואי' במדרש הובא בתוס' בב"ב (דף קי"ט ע"ב, ד"ה אפילו), דמקושש לש"ש נתכוון, שאמרו ישראל דכיון שנגזר עליהם שלא יכנסו לארץ שוב אין חייבין במצות, לכך עמד הוא וחילל שבת כדי שיהרג ויראו, והנה אי נימא דחיובו הוראת שעה היתה לא שייך לומר דלש"ש נתכוון כי עשה כדי שיהרג וידעו שמחויבים בקיום התורה, דהרי לא ידע כלל שיהרג כי מדינא לא הו"ל ליהרג, ורק אי נימא דהיה חייב מיתה מן הדין וידע בוודאי שיהרג י"ל דלש"ש התכוון.

והנה הא דדרש רבי עקיבא דמקושש זה צלפחד ולא חש למה שאמר לו רבי יהודה בן בתירה דמוציא לעז על אותו צדיק, היינו משום דס"ל דלש"ש נתכוון ומסר נפשו לטובת בני' ולכן לא הוי כלל הוצאת לעז, נמצא דאליבא דר"ע עכצ"ל דלא היתה הוראת שעה כי הרי בעבור כן חילל שבת כדי שיהרגוהו, וא"כ לפי"ז שפיר יש ללמוד ממקושש דעל מלאכה אחת נמי חייב, שהרי אין לתרץ כמ"ש המזרחי דמקושש הוראת שעה היתה. [לפי"ד א"ש מה דאמרו בגמ' (ב"ב דף קי"ט) א"ר חידקא שמעון השקמוני היה לי חבר מתלמידי רבי עקיבא וכן היה ר"ש השקמוני אומר וכו' ויודע היה משה רבינו שהמקושש במיתה שנא' מחלליה מות יומת אבל לא היה יודע באיזה מיתה וכו', ובתוס' שם (ד"ה שנא') דלא ס"ל דהוי הוראת שעה דאל"ה מנין ידע שהוא במיתה, עי"ש, וע"פ האמור יומתק דעל כן אמר שהיה מתלמידי רע"ק, דזהו משנת רבי עקיבא שלא היתה הוראת שעה כנ"ל].

מעתה מיושב היטב דברי רש"י, דבסוגיא דפסחים דאזיל אליבא דר' עקיבא דקאמר רבא ש"מ מדר' עקיבא וכו', התם הוצרך רש"י לפרש דלא נימא דבכמה מלאכות אינו חייב אלא אחת, דלא יתכן לפרש דהו"א דאינו חייב אלא כשעובר על כל הל"ט מלאכות, דהא אליבא דר"ע דמקושש לש"ש נתכוון כי ידע שיהרגוהו דלא היתה הוראת

השמים, וכו', משמע דמשה עצמו שפיר היה יכול לומר מה שקיבל ברוחה"ק מן השמים, וכ"כ בשושן עדות עמ"ס עדיות (פ"ז מ"ז אות ד').

הבאנו כמ"פ מה שדן הגר"י ענגיל בבית האוצר (שם אות ד') בענין גדר דמתן תורה, אם היה נתינת התורה רק בסיני בלבד, ומה שלא נאמר בסיני לא הוי בגדר מתן תורה, או דנתינת התורה נמשך כל ארבעים שנה עד פטירת מרע"ה, והאריך טובא דהדבר תלוי בפלוגתא דתנאי ואמוראי בכמ"ק, ובתו"ד דפליגי בכך רבי ישמעאל ור"ע בחגיגה (דף ו' ע"א ובזכחים דף קט"ז ע"ב) גבי מאי דפליגי אי כללות נאמרו בסיני ופרטות באוהל מועד, דנחלקו בכך דלרע"ק רק בסיני היה מתן תורה וכן הכל נאמר שם כללות ופרטות, אבל לר' ישמעאל גם מה שלא נאמר בסיני בכלל מתן תורה וכללות בסיני נאמרו ופרטות באהל מועד.

ובתו"ד ביאר עפ"י פלוגתת רבי עקיבא ור' יהודה בן בתירה הנ"ל בענין המקושש, דהנה י"ל דב"ז דנתחייב המקושש אע"פ דמחשבתו היתה לש"ש והוי משאצל"ג, דדנוהו כמחלל שבת לפי שתורה לא בשמים הוא, האי סברא אתיא רק אי גדר מתן תורה היה בהר סיני בלבד דלפי"ז י"ל דמאז ואילך תורה לא בשמים הוא, אבל אי גדר מתן תורה היה בכל המ' שנים שמשה לימד תורה לישראל, בהכרח צ"ל דלא היה שייך בכל אותן השנים הא דתורה לא בשמים הוא שהרי כל הזמן ההוא נמשך מתן תורה, ואם לא בשמים הוא לא היה אפשר שיתחדש עוד שום דבר, ע"ד שאמרו (מגילה דף ב' ע"ב) אלה המצוות מלמד שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה, וממילא דכשם שבכל אותן השנים מסר מרע"ה את דבר ה' תורה מן השמים, כמו"כ שפיר היה יכול לומר דהמקושש פטור מעונש כיון דלש"ש נתכוין.

לפי"ז א"ש דרבי עקיבא דס"ל דכללות ופרטות נאמרו בסיני, והיינו דנקט בשיטתו דנתינת התורה היתה בבת אחת בהר סיני בלבד, וא"כ כיון דכבר ניתנה כל התורה בסיני שוב אמרינן תורה לא בשמים הוא אפי' בתוך המ' שנה, א"כ לדידיה שפיר י"ל דמקושש לש"ש נתכוין ולא עבד איסורא כלל דהו"ל משאצל"ג, ומ"מ לא נאמר למשה בנבואה דפטור משום דתורה לא בשמים הוא, באשר לכך

וירא כי אין איש וכו', שאין עתיד לצאת ממנו איש להתגייר, ומקורו במד"ר (שמו"ר א, כט), והמהר"ל בגור אריה שם עורר דהרי מי שנתחייב מיתה כבי"ד אם היו רואין ברוה"ק שיצאו ממנו זרע מעליא אין משגיחין ע"ז לפוטרו, א"כ למה הרגו רק מחמת שאין עתיד אחד מזרעו להתגייר, דמשמע דאילו הוי נפיק מיניה זרעא מעליא לא הו"ל לחייבו, ותי' דכיון שכל חיובו של המצרי היה על מה שראה משה ברוה"ק מה שעשה אותו מצרי בבית, כדמייתי רש"י לעיל שבא על א"א, לפיכך כיון שחיוב מיתתו בא ע"י רוה"ק, בכה"ג שפיר היה מהני לפוטרו אילו היה רואה ברוח הקודש שיצא ממנו זרע טוב, עיי"ש.

והעיר ע"ז הגר"ע דלפי"ז יל"ב האך נתחייב כלל אותו מצרי מיתה, הלא לא העידו עליו עדים שחטא בא"א, ורק ברוה"ק ידע מרע"ה מזה ואיך אפשר לדון דיני נפשות על פי רוה"ק, ועי' בר"ה (דף כ"א ע"ב) ביקש שלמה לדון דינים שבבל שלא בעדים וכו' יצאה בת קול וכתוב יושר דברי אמת עפ"י שנים עדים יקום דבר, ואולי נבואת מרע"ה שאני, עיי"ש.

ויסוד דבריו במה שכ' לדון דנבואת מרע"ה שאני, כבר הוזכר בחת"ס בתשו' (האו"ח סי' ר"ח ד"ה ומשו"ה אין זה נוהג, וע"ע בשו"ת השיב משה אה"ע סי' ס"ה אות י"ג), דאצל משה לא היה נוהג כלל זה, דהנה הא דלא בשמים היא ושאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה, הוא יסוד ושורש כל התורה כולה, דאי לאו הכי אין כאן תורה כלל, כי כל אחד יאמר חלמתי חלום שדבר זה אסור וזה מותר וזה יאמר כך וזה כך ותפוג תורה, על כן כללא כ"ל הקב"ה שאין הנביא רשאי לחדש שום מצוה, ומשו"ה אין זה נוהג אלא אחר מיתת משה רבינו ע"ה, אבל אצל מרע"ה בעצמו לא היה שייך חשש זה, עיי"ש. ויסוד הדברים כבר כ"כ המהרש"א בתמורה (דף ט"ז ע"א) דהתם דבימי אבלו של משה נשתכחו ג' מאות הלכות, אמרו לו ליהושע שאל, אמר להם תורה לא בשמים הוא. וכתב המהרש"א וז"ל, שאל מן השמים ויודיעוך ההלכות ששכחת, והשיב לא בשמים הוא דמשמת משה לא נתנה התורה לשאול ספיקותיה מן השמים וכו', דמשמת משה לא ניתן לשום נביא לחדש מן

(בפרשתן ד"ה אתם ראיתם) לכאור דברי הגמ' בקידושין (דף ע' ע"ב) א"ר חמא ברבי חנינא כשהקב"ה משרה שכינתו אין משרה אלא על משפחות מיוחסות שבישראל שנאמר בעת ההוא נאום ה' אהיה לאלקים לכל משפחות ישראל (ירמיה לו, כז) לכל ישראל לא נאמר אלא לכל משפחות (פרש"י משפחות ישראל שהם ישראל גמורים), והמה יהיו לי לעם, אמר רבה בר רב הונא זו מעלה יתירה יש בין ישראל לגרים דאילו בישראל כתיב בהו והייתי להם לאלקים והמה יהיו לי לעם, ואילו בגרים כתיב מי הוא זה ערב את לבו לגשת אלי נאם ה' והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלקים, (פרש"י דבבנ"י והייתי להם לאלקים אע"פ שאינם לי לעם ומתוך שאני מקרבן הם יהיו לי לעם, אבל גרים אין מקרבים אותן מן השמים אלא א"כ הם מקרבים עצמם תחילה להיות טובים), ולכאור ב' מאמרים הללו מכחישין זה את זה, דבתחילה קאמר שאין הקב"ה משרה שכינתו אלא על משפחות מיוחסות, ונמצא דרק על משפחות מיוחדות משרה אבל על גרים כלל וכלל לא, ושוב קאמר שהגרים עומדים רק במעלה אחת פחותה מאשר בנ"י דהמה צריכים לקרב עצמם תחילה ואחר כך הקב"ה יהיה להם לאלוקים, הרי דגם על הגרים משרה שכינתו כשהם מקרבים עצמם.

וי"ל דכיון דגר שנתגייר כקטן שנוולד דמי א"כ בעת גירותו נחשב כנוולד מחדש, ושוב אין מתייחס אל אבותיו הנכרים כלל, אלא מתייחס אל אברהם אבינו שהיה ראשון לגרים, והרי הוא כישראל מיוחס שכן הוא נחשב כזרעו של אברהם אבינו ושפיר ראוי שתשרה השכינה גם על הגר, דאע"פ דאין הקב"ה משרה שכינתו רק על משפחות מיוחסות, מ"מ הגרים חשיבי כמשפחות מיוחסות כי מתייחסים אחר א"א.

ובכך מבואר דברי הגמ' הנ"ל בקידושין, דאף שאין הקב"ה משרה שכינתו אלא על משפחות מיוחסות בישראל, מ"מ הגר אשר בקרבך כמיוחס חשיב, וז"ש רבה בר רב הונא דרק זו מעלה יתירה וכו', רצ"ל דבר זה בלבד שצריך להתחיל ולקרב עצמו, רק מעלה זו יש לישראל על הגרים, אבל אח"כ משנתגייר כבר שפיר קרינן ביה ואנכי אהיה להם לעם שהשכינה שורה עליהם, ועי"ש באריכות.

שפיר דרש ר"ע ואמר דמקושש זה צלפחד, דלא היה בכך הוצאת לעז כיון דעשה לשם שמים. אבל רבי יהודה בן בתירה ס"ל דנמשך מתן תורה כל המ' שנים, וכרבי ישמעאל דכללות נאמרו בסיני ופרטות באוהל מועד, וממילא דלא היה שייך בכל אותן השנים הא דתורה לא בשמים הוא, וא"כ א"א לומר דמקושש לש"ש נתכוין, דא"כ הו"ל להשי"ת להודיע למרע"ה בנבואה דפטור מן העונש כיון דמחשבתו לטובה, ובהכרח דשפיר נתחייב מיתה כדן על חטאתו, לכן אמר דהוי הוצאת לעז, עכ"ד ודפח"ח.

והנה מצינו מדרשים חלוקים בחז"ל אם קבלת גרים מעליותא הוא לישראל או דאדרבא גריעותא איכא בזה, דאחז"ל (פסחים דף פ"ז ע"ב) שלא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, הרי דחביבין גרים עד שכל גליות ישראל אינם אלא בעבורם שיבואו ויתגיירו, אך מאידך אחז"ל (קידושין דף ע' ע"ב) קשים גרים לישראל כספחת, הרי דלאו מעליותא הוא לקבל גרים, ועי"ש בתוס' (ד"ה קשים) שנחלקו הדיעות אם הגרים מצד עצמם קשים לישראל דגריעותא הוא לקבלם, או דקשים לישראל כיון שהם מרדקדים במצוות יותר מישראל ומתוך כך הקב"ה מזכיר עונותיהן של ישראל וכן פי' שם הר' אברהם הגר ע"ש, וכבר האריכו הרבה בזה בספרי הדרוש.

ובפשטות יתכן לתלות דב"ז בהא דאמרינן גר שנתגייר כקטן שנוולד דמי, דהא דאמרינן קשים גרים לישראל א"ש דווקא אי ליתא להאי כללא דגר שנתגייר כקטן שנוולד דמי, דכיון שלא נחשב כנוולד מחדש נמצא שיש על הגר עדיין רושם מתולדתו כגויי הארץ וגם נשאר בו פגם מעונותיו הקודמים, וכדאי' ביבמות (דף מ"ח ע"ב) דמפני כך הגרים בזה"ז מעונין ויסורים באים עליהם משום שלא שמרו ז' מצות ב"ג, ובאשר לכך אין מעליותא לקבלם, שהרי אינם נקיים מכל עון וחלודה, משא"כ אי אמרינן דגר שנתגייר כקטן שנוולד דמי, וכשנתגייר נעשה כבריה חדשה ופנים חדשות באו לכאן, א"כ אין שום סיבה לדחותם ואדרבה מעלה גדולה הוה לקבלם ולספחם לקבל עדת ישראל, וחיבה יתירה נודעת להם שכן אין בהם אפי' שמץ עון.

וביתר שאת י"ל עד"ז, עפימ"ש בישמח משה

מכות הנ"ל דהמנהיג בשור פסולי המוקדשין לוקה דחולין וקדשים ב' מינים נינהו, ודו"ק.

עפי"ז מובן היטב מה שאמרו דהגר שנתגייר נעשה כאדם אחר לגמרי, דהנה אי' בגיטין (דף ל"ח ע"ב) אמר רבה אמר רב המקדיש עבדו יצא לחירות, מ"ט גופיה לא קדיש (פרש"י, שאינו ראוי לא למזבח ולא לבדק הבית), לדמי לא קאמר (היה לו לומר דמי עבדי עליו), דלהוי עם קדוש קאמר (פרש"י, ישראל גמור דכתיב בהו כי עם קדוש עתה) עי"ש, והיינו ע"ד מאה"כ (בפרשתן יט, ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, וכה"א (ירמיה ב, ג) קודש ישראל לה' דישראל המה כהקדש, נמצא מעתה דכאשר נתגייר וחל עליו קדושת ישראל נעשה סוג ומין אחר לגמרי ממה שהיה עד עתה, דהרי כאמור אפי' כבהמה חולין והקדש שני מינים הם, א"כ מכל שכן כשנכנס לקדושת ישראל דהו"ל בריה חדשה לגמרי, לכן הו"ל כקמן שנולד שהרי הוא בריה חדשה לגמרי.

ועיין בתשו' חוות יאיר (סי' ע"ט) שכתב כי הענין שגר שנתגייר כקמן וכו' מפני שקבלת עול תורה ומצות מכפר על כל תועבת ה' אשר עשה ועתה שנתגייר ה"ה כעשה תשובה והוי כבריה חדשה עי"ש, וע"ע בשו"ת אמרי כהן (סי' י"ב), וע"פ האמור יומתק ביותר דהרי חולין וקדשים שני מינים הם וממילא דהו"ל בריה חדשה וכקמן שנולד.

והנה האחרונים (פמ"ג או"ח סי' תל"ד משב"ז ס"ק ז', תשו' מהרי"א אהע"ז סי' כ"ז, תשו' באר יצחק יו"ד סי' כ"ח ענף ו') הקשו מדברי הגמ' הנ"ל בתמורה דחולין שנתקדש הו"ל מעשה, על מ"ש המהרי"ט (ח"א סי' קכ"ז) שאין אדם יכול לעשות שליח להקדיש משום דהקדש מילי נינהו ולא מימסרו לשליח, דהרי כשעושה מחולין קדשים הו"ל מעשה, כמ"ש הגמ' דבדיבורו עשה מעשה, וא"כ מדוע אין מועיל בזה שליחות הרי מה שמקדיש הו"ל כמעשה.

ותירץ במים שאובים (ס"ל אות י') די"ל דהאי מילתא דמשום שנעשה קדשים הו"ל מעשה משום דחולין וקדשים שני מינים המה, תליא בפלוגתת ר' יהודה וחכמים (חולין דף צ"ט ע"ב וכמ"ק) בענין מין במינו אם מתבטל ברוב, והיינו עפ"ד הר"ן (נדרים דף נ"ב ע"א) שהאריך לבאר בסברת פלוגתתם,

מעתה לפי"ד היש"מ י"ל דדב"ז אם גרים הו"ל מעליותא או גרעותא תליא בכך, דאם הגר שמתגייר כקמן שנולד דמי דהו"ל בריה חדשה המתייחס אחר אברהם שראוי שתשרה עליו השכינה, א"כ קבלת גרים הוי חשיבות ומעליותא רבה בכך, אבל אם לא אמרינן להא דגר שנתגייר וכו', דאינו כבריה חדשה ואינו מתייחס אל אברהם אבינו, ולא נחשב מיוחס שיהא ראוי להשראת השכינה, א"כ ליכא חשיבות בקבלת גרים ואדרבה קשים גרים לישראל כספחת.

והנה בשו"ת אבני ציון (ח"ד סי' כ"ט) ביאר בשורש הענין דגר שנתגייר כקמן שנולד דמי והו"ל בריה חדשה, עפי"מ"ד בגמ' תמורה (דף ג' ע"א) א"ר יצחק א"ר יוחנן משום ר"י הגלילי כל ל"ת בתורה עשה בה מעשה לוקה לא עשה בה מעשה פטור, חוץ מגשבע ומימר ומקלל וכו', (ושם בע"כ) א"ל רבי יוחנן לתנא לא תתני ומימר משום דבדיבורו עשה מעשה, ופרש"י דבדיבורו עושה מעשה שעושה מחולין קדשים, ונתקשו המפוי' דאיזה מעשה עביד בעשותו מחולין קדשים הלא לא גשתנה מהות הבהמה כשחל עליה שם הקדש.

וביאר הגרי"ע בלקח טוב (כלל ו' אות ב' ד"ה ודע דהא) עפ"מ"ד במכות (דף כ"ב ע"א) א"ר יצחק המנהיג בשור פסולי המוקדשין לוקה שהרי גוף אחד הוא ועשאו הכתוב כשני גופים, ופרש"י דהואיל והוא מקצת חולין שהרי מותר באכילה חוץ לפתח אוה"מ ובמקצת הוא כקדשים דאסור בגיזה ועבודה, לכן כיון שיש בו גם ענין חולין וגם ענין קדשים הו"ל הוא עצמו כשתי מינים והמנהיגו לוקה משום כלאים, וכ"פ הרמב"ם (פ"ט מכלאים ה"א) כמ"ש הכ"מ שם דהרמב"ם ס"ל כרש"י דחולין וקדשים שני מינים הם.

ועפי"ז יבואר שפיר דכיון דחולין וקדשים הו"ל ב' מינים, לכן כאשר מקדיש חולין נמצא שבכך משנה את מין הבהמה לעשותה לדבר אחר ממה שהיתה עד עתה שאין לך מעשה גדול מזה, וז"ש בדיבורו עושה מעשה שהרי נולד מין חדש שלא היה תחילה עכ"ד הגרי"ע, ועפי"ד א"ש דרבי יצחק קאי לשיטתו דאיהו בעל המימרא בתמורה שם דמה שעושה מחולין קדשים הו"ל מעשה, והיינו דחולין וקדשים שני מינים הם, על כן קאמר בגמ'

והחומרי, ואולי דס"ל הכי להלכה כשיטת רש"י בחולין שם, לכן מה דנעשה מחולין הקדש לא חשוב כמעשה, ושפיר הקדש הו"ל בגדר מילי דלא מימסרו לשליח.

ועפ"ז א"ש שיטת רב בתמורה שם, דס"ל כתנא דנקט גם מימר בהדי הני דלא עבד מעשה לוקה, דלא ס"ל הא דבדיבורו עביד מעשה (עי"ש בתוס' ד"ה והרי), משום דרב לשיטתו בפסחים שם דפסק דמין במינו במשהו, והיינו דאזלי בתר החומריות, אבל עצם האיסור וההיתר אינו נחשב לשני מינים, לכן ה"ה נמי דחולין והקדש אינן שני מינים לכך הו"ל דיבור בעלמא, ודו"ק ודפח"ח.

והנה הא דיליף רבי יהודה (מנחות דף כ"ב ע"א) דמין במינו אינו בטל מולקח דם הפר ודם השעיר וגו', היינו משום דס"ל שהיו מעורבין זה בזה כמ"ד ביומא (דף נ"ז ע"ב) דמערבין לקרנות, דהרי למ"ד דאין מערבין לקרנות ליכא להוכיח דמין במינו אינו בטל שהרי דם השעיר לא נתערב כלל בדם הפר.

ובסוגי' דיומא שם פליגי בקרא דכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר, דר' יאשיהו ס"ל שיהיו מעורבין ור' יונתן ס"ל אין מערבין לקרנות, ועיי"ש בסוגיית הגמ' ובתוס' ד"ה ר' יונתן. ובמלה"ר (ערך כל מילתא דאמ"ר לא תעביד אות ה') הביא דהך פלוגתא אי מערבין לקרנות תליא בכך אי לחלק צריך קרא או לא, ור' יאשיהו לשיטתו דס"ל לחלק צריך קרא, לכך הוא הדין הכא דכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר דמשמע שיהיו מעורבין, ור' יונתן לשיטתו דס"ל דהיכא דלא כתיב יחדיו כל אחד ואחד בפני עצמו במשמע, לכך הוא הכין הכא דלא כתיב יחדיו אין מערבין לקרנות.

נקדים עוד מ"ש היש"מ (פר' בהר) לבאר בטו"ט פלוגתת רבי עקיבא ורבי ישמעאל אם הפרטות נאמרו בסיני או באוהל מועד, דאזלי לשיטתייהו במאי דאיפלוגי בעלמא (שבועות דף כ"ז ע"א) דלר' ישמעאל דרשינן התורה בכלל ופרט, ולר"ע בריבוי ומיעוט, דהנה רש"י בכמ"ד (עיין שבועות דף ד' ע"ב) ביאר סברת פלוגתתם דמאן דדריש כלל ופרט ס"ל דהפרט בא לפרש את הכלל, ולכן הכלל הוא דווקא כעין הפרט, משא"כ למ"ד דדרשינן בריבוי ומיעוט. אין הפרט בא לפרש את הכלל אלא למעט מקצת מן הריבוי דלאו בכל גוונא אמרינן לכלל

ותו"ד דבוודאי דכל דבר שהוא מתנגד לחבירו הריהו מחליש ודוחה את חבירו והמיעוט בטל ברוב, אבל בשני דברים שוים דומים שאינם מנוגדים זל"ז אין האחד מחליש ומבטל את חבירו אלא אדרבה מעמידו ומחזקו, ולכן ס"ל לר"י דילפינן מדם הפר ודם השעיר דאע"ג דדם הפר מרובה אין דם השעיר בטל, דהטעם דדם הפר אינו מבטל לדם השעיר מפני שהוא מינו, והיינו משום דאזלינן בתר עצם הדבר בסוג החומרי וכיון דשניהם מאותו המין הו"ל מין במינו דאחד מחזק את חבירו ואינו מבטלו, אבל חכמים ס"ל דכיון דזה איסור וזה היתר הו"ל כמין באינו מינו, דאע"פ דשוין במין החומרי אזלינן בתר הצורה והרוחני שהאיסור וההיתר מתנגדים זל"ז והמיעוט בטל ברוב, עי"ש.

לפי"ז מבואר דהך מילתא דחולין וקדשים הו"ל שני מינים תליא בסברות הנ"ל, דהרי עצם המין בסוג וחומריות הדבר לא נשתנה כלל מעת היותו חולין, והשינוי אינו אלא באיכות וצורה הרוחנית שמעתה חל עליו שם הקדש, וא"כ לסברת חכמים דאזלינן בתר הדמיון בצורה ולכן איסור והיתר הו"ל שני מינים, הה"נ לענין חולין וקדשים דהו"ל שני מינים דהרי באיכות הרוחני שונים לגמרי זה מזה, ולכן עצם ההקדש הו"ל מעשה שהרי כאשר מקדיש משנה אותו להיות מין אחר ממה שהיה ע"ע, משא"כ לסברת ר' יהודה דלא אזלינן בתר הצורה הרוחנית וגם איסור להיתר מין אחד הם, דאזלינן לפי החומר וכל שהם מאותו המין חשיבי מין במינו אע"פ שבצורה אינם דומין זל"ז, הה"נ לענין חולין שנעשה קדשים דאינו בגדר שינוי דנימא דהוי כעושה מעשה שהרי במין החומרי לא נשתנה כלל ודו"ק.

ובכן מובן שי' המהרי"ט דהקדש הו"ל רק מילי, דס"ל להמהרי"ט דהא דא"ר יוחנן לא תתני מימר משום דבדיבורו עשה מעשה, היינו דר' יוחנן לשיטתו (פסחים דף כ"ט ע"ב, ע"ז דף ע"ג ע"ב) דס"ל כחכמים דמב"מ בטל, והיינו דאזלינן בתר הדמיון הרוחני, לכן לדידיה כשעושה מחולין קדשים הו"ל מעשה גמור שהריהו עושה מין חדש וצורה אחרת, אבל דברי המהרי"ט הן ע"פ שיטת רבי יהודה דמין במינו אינו בטל משום דאזלינן בתר דמיון הגשמי

שהרי בגירותן נעשים כבריה חדשה, ולכן כששמע יתרו כן בא להתגייר, ודו"ק.

*

עד"ז י"ל עוד באו"א, עפימ"ש בס' זכרון יעקב (פר' שלח) בהא דאמרינן דמקושש לש"ש נתכוון וכו', דהאיך יתכן שיעלו על דעתם לומר דמשום דלא יכנסו לארץ אינם מחויבין במצוות, וכי כל המצוות הם מצוות התלויות בארץ, ותי' עפמ"ד בגמ' שבת (דף פ"ח ע"א) דבשעת מ"ת כפה עליהם הקב"ה ההר כגיגית ומכאן מודעה רבא לאורייתא. ועל כן כאשר נגזר עליהם שלא יכנסו לארץ סברו דאין מחויבין במצוות, שהרי על קבלת התורה היה להם טענת אונס, אלא שהיו מחויבין בתורה ומצוות מחמת ירושת הארץ כמ"ש ויתן להם ארצות גוים וגו' בעבור ישמרו חוקיו וגו', לכן כשנאמר להם שלא יכנסו לארץ סברו שעתה שוב אין מחויבין בתורה ומצוות, לכך חילל המקושש שבת להוציא אותם מטעותם, עי"ש. (ועיין מ"ש כע"ז בכלי חמדה פר' שלח אות ד').

והנה התוס' בשבת שם (ד"ה מודעא) הקשו על מ"ש דמודעא רבא לאורייתא הרי אי' בנדרים (דף כ"ה ע"א) שכרת משה ברית עם ישראל בערבות מואב על התורה והמצוות והשביעם על כך, ותי' ר"ת דע"פ הדבור היה והוה כבע"כ עי"ש, ובפרשת דרכים (דרך הערבה, דרוש כ"ב) האריך בביאור דבריהם דליכא למימר דעצם גזירת ה' חשוב אונס דעד כאן לא קאמר ראב"י רק משום כפיית ההר וא"כ בערבות מואב שלא כפה עליהם ההר לא מיקרי אונס, והביא מש"כ המרדכי (מס' שבועות, סי' תשנ"ז), בשם הר"י דהתם היו יראים מהקב"ה שלא יכניסם לארץ שהיה להם להכנס לאלתר, ומבאר הפרשת דרכים דכיון שכבר היו בגבולה של אר"י ואז אמר להם משה מפי ה' שיקבלו התורה באלה ושבועה הו"ל כאילו א"ל בפירוש שאם אינם מקבלים עליהם עליהם התורה לא יכניסם לארץ, ואולם המהרי"ק (שורש קס"ו) הק' ע"ז דבגין כך שנתיראו שלא יכניסם לארץ אכתי לא חשוב אונס, דמניעת הטובה לא נחשב אונס, והביא בשם מהר"ם בשם הר"י, דהיו אנוסים מחמת פחד שלא יביאם לארץ ויניעם במדבר, והיינו דמפני מניעת הטובה בלבד עדיין לא חשוב אונס אלא דמחמת

קמא, ולכן ר' ישמעאל דס"ל דכללות נאמרו בסיני ופרטות באוה"מ, היינו דבסיני נאמר להם עיקרי המצוות בקצרה בלא פירוש ורק אח"כ באוה"מ נתפרש להם בפרטות, ומהאי טעמא דריש כלל ופרט דהיינו דהפרט מפרש את הכלל, משא"כ ר"ע דדריש ריבוי ומיעוט דס"ל דגם הפרטות נאמרו בסיני דהפרט אינו פירושו של הכלל הוא אלא ריבוי ומיעוט, עי"ש הדברים באריכות.

ובגמ' שבועות (דף כ"ז ע"א) ילפינן דאין שבועה חל לבטל את המצוה מדכתיב להרע או להטיב מה הרעה רשות אף הטובה רשות, ומקשינן והאי או מיבעי לי' לחלק וכו' הניחא לר' יונתן אלא לר' יאשיה מא"ל, ומסיק סבר לה כר"ע דדריש ריבוי ומיעוטי, א"א בשלמא בדבר הרשות כתיב ממעט דבר מצוה אלא אי אמרת בדבר מצוה כתיב מאי ממעט (פרש"י אין לך דבר הראוי למעט כנשבע לבטל את המצוה), והיוצא מ"ז דלמ"ד דלחלק צריך קרא לא אייתר ליה או למעט נשבע לבטל את המצוה, ועכצ"ל דדריש ריבוי ומיעוטי, אבל למ"ד לחלק לא צריך קרא דריש מאו למעט נשבע לבטל את המצוה, ושפיר דרשינן התורה בכלל ופרט.

ובכן יבואר מאמר המדרש, מה שמועה שמע, רצ"ל למה בא להתגייר והרי קשים גרים לישראל ולמה יקבלוהו, ועז"א פרשת מקושש שמע, והוקשה לו דאמאי לא ילפינן מינה חילוק מלאכות, ועכצ"ל כמ"ש המזרחי דהתם הוראת שעה היתה, ומוכח לה מהא דהרי לש"ש נתכוון והו"ל מלאכה שאצל"ג ולמה נהרג, ובהכרח דהיתה הוראת שעה, והיינו משום דאין לומר דמה שנתחייב משום דלא היה שייך להודיע למרע"ה דכוונתו לש"ש והוי משאצל"ג ופטור, כיון דתורה לא בשמים הוא, דזה אינו, דהרי כל ארבעים שנה היה בגדר מתן תורה שניתנה אז התורה מן השמים, שהרי כללות ניתנו בסיני ופרטות באוה"מ, ולפי"ז דרשינן התורה בכלל ופרט, וא"כ בהכרח דלחלק לא צריך קרא, נמצא דדם הפר והשעיר לא היו מעורבין, וממילא דנקטינן כחכמים דגם מב"מ בטל, והיינו דעצם האיסור וההיתר ב' מינים הם, דאולינן לפי הצורה הרוחנית, ומינה דחולין וקדשים ב' מינים הם, ומכ"ש דהגר הו"ל בריה חדשה לגמרי והגר כקטן שנולד דמי, ובהיות כן חביבין הגרים לישראל

האיום שישארו במדבר מש"ה הו"ל אונס.

והוסיף המהרי"ק דאף לפי גרסת המרדכי י"ל דמשו"ה חשוב אונס כיון דכבר ניתנה להם אר"י, דירושה הוא מאבותינו, והם נתייראו שאם לא יקבלו התורה יטלוהו מהם לכן שפיר חשוב אונס, דבעושה מחמת יראה שלא יטלו את שלו שפיר חשוב אונס עיי"ש, ועפי"ז מסיק הפרשת דרכים דהכלל העולה בידינו מתורתו של המהרי"ק, דמאי דחשיבי אנוסים בקבלת ושבעת ערכות מואב היינו משום שהיו ישראל מוחזקים מכבר באר"י וכשנתייראו שלא יכניסם לאר"י נחשב אונס, עיי"ש. ומכבר אמרתי דלפי"ז דנחשבו כאנוסים משום דכבר ניתנה להם אר"י מהאבות ונתייראו שאם לא יקבלו התורה יטלוהו מהם, א"כ י"ל דה"נ במתן תורה מה דנחשבו לאנוסים, כי נתייראו שאם לא יסכימו לקבל התורה יטלו מהם ירושת הארץ, וזה גופא היה כפיית ההר, דהודיעם השי"ת דאם לא יקבלו את התורה לא יכנסו לארץ וישארו במדבר, וז"ש שם תהא קבורתכם, שיהא משכנם במדבר כל ימי חייהם, אלא דכ"ז אתיא רק אם אר"י היה כבר מוחזק מאבותינו דבלא"ה הרי היה רק כמניעת טובה דלא חשוב אונס בכך (ושמחתי שהראוני שכעי"ז כתב בס' חוזה דוד על תהלים מזמור ק"ו ד"ה והנה, דף קע"ד ע"ב).

היוצלמ"ז דאי אר"י היתה מוחזקת לאבותינו היה להם טענת מודעא על קבלת התורה. והנה במדרש (ב"ר פמ"א י') עה"פ קום התהלך בארץ תני הלך בשדה בין לארכה בין לרחבה קנה עד מקום שהלך כדברי רבי אליעזר, שהיה ר"א אומר הילוך קנה, וחכ"א לא קנה עד שיהלך לארכה ולרחבה, א"ר יעקב בן זבדי טעמיה דר"א קום התהלך בארץ וגו', (וכ"ה בב"ב דף ק' ע"א) וביפה תואר כתב דפליגי בפלוגתת ר' יאשיה ור' יונתן אם בעינן קרא לחלק, דלר' יאשיה דצריך קרא לחלק ובלא"ה משמע שניהם כאחד, א"כ כיון דא"ל השי"ת קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה בעינן שניהם דייקא ולא

מהני כשהלך לארכה לחוד, משא"כ לר' יונתן דמשמע כל אחד בפני עצמו שפיר מהני בהלך לארכה או לרחבה לחוד, וכתב עוד שם דאברהם לא מצינו בו שהלך רק לארכה ולא לרחבה עיי"ש.

ועפי"ז כתב בשמע יעקב למהר"י אלגאזי (פר' בא דף רס"ט, וכ"ה בכסף נבחר סו"פ חיי, ובלקט יוסף ערך אברהם אות א', וביושב אהלים פר' וירא דף מ"ה ע"א, ובפר' בשלח דף ק"ג ע"ב), דהא אם אר"י מוחזקת לנו מאבותינו, תליא בפלוגתת ריא"ש וריו"ג, דאי שניהם כאחד במשמע וצריך קרא לחלק א"כ לא הוי חזקה עד שילך לארכה ולרחבה, וממילא כיון שלא הלך אברהם רק לארכה לא קנה את הארץ, אך אם כל אחד ואחד בפנ"ע משמע ולא צריך קרא לחלק א"כ גם בהלך לארכה לחוד ג"כ הוי חזקה ושפיר קנה אברהם את הארץ ואר"י מוחזקת לנו מאבותינו.

ובכן יבואר מאמר המדרש, מה שמועה שמע, והרי קשים גרים לישראל והיאך ידע שיקבלוהו, עז"א פרשת מקושש שמע, והוקשה לו דאמאי לא ילפינן מינה חילוק מלאכות, ועכצ"ל כמ"ש המזרחי דהתם הוראת שעה היתה, ומוכח לה מהא דהרי לש"ש נתכוון ולמה נהרג ובהכרח דהיתה הוראת שעה, והיינו משום דעשה כן כדי שלא יטעו דאין חייבין במצוות התורה דמודעא רבה לאורייתא, דהרי נתייראו שיטלו מהם מהם את ארץ ירושתם, והיינו משום דאר"י מוחזקת לנו מאבותינו, דאע"פ שאברהם אבינו לא הלך אלא לארכה בלבד שפיר קנה את הארץ דלחלק אין צריך קרא.

מעתה דלחלק לא צריך קרא א"כ דם הפר והשעיר לא היו מעורבין, וממילא דנקטינן כחכמים דגם מין במינו בטל, והיינו דעצם האיסור וההיתר ב' מינים הם, דאזלינן לפי הצורה הרוחנית, ומינה דחולין וקדשים ב' מינים הם, ומכ"ש דהגר הו"ל בריה חדשה לגמרי והגר כקטן שנוולד דמי, ובהיות כן חביבין הגרים לישראל שהרי בגירותן נעשים כבריה חדשה, ולכן כששמע יתרו כן בא להתגייר, ודו"ק.

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט בליל שב"ק העעל"ט

גדולי עולם, אשר ביקשו להוכיח בזה יחוד שמו ית' כי ה' אלוקינו ה' אחד, שיש מנהיג לבירה שברא העולם ומשיגה על כל הנבראים בעינא פקחא, על ידי שחוקר ודורש ומתהלך בדרכי המדע מקרב את הדבר אל המוח ומשיגו בהבנה השכלית על ידי ראיות והוכחות וכו', וכדרכו של הרמב"ם בספר מורה נבוכים (ח"ג, פרק נא) או בחובות הלכות (שער היחוס, פרק ג') שהאריכו עפ"י דרכי המחקר עד כמה אמיתית היא מציאותו ית' ואין חולק. מכל מקום לפי חולשת וירידת הדורות יכולים בקל לבוא לידי טעויות. ורביה"ק מוהרצ"א זי"ע האריך בענין זה בכמה מספריו הק' (ראה בני יששכר, מאמרי ניסן, מאמר ה, אות יט; מאמרי אדר, מאמר ג, דרוש ב; מעין גנים, פרק ב, אות ח; פרק ה, אות ז; אנרא דפרקא, רמז ג; שם, ורמז רצו; דרך פקודיך, מ"ע כ"ה, חלק הדיבור, אות ב; שם מל"ת א', חלק המחשבה, אות ד) והביא כל דבריהם הנ"ל, ובדבריו מעלה טעם וסיבה עיקרית לכך שהאמונה עפ"י חקירה מטה ליפול וכו', וזאת כי שכלו של אדם הלא מוגבל הוא, וסוכ"ס קיץ יש לו להשגת חכמה, נמצא דגם אם יבין וישכיל פה ושם הלא אף זה יגיע לקצהו ואז פונה לשאלות וקושיות בלי לקבל עליהם מענה, ומכאן הדרך קצרה ליפול ח"ו. משא"כ כאשר האמונה היא מתוך אמונה פשוטה בלא שכל והבנה, ויודע כי אינו צריך להבין ולהשכיל בכל דבר, או אז יוכל להחזיק באמונתו תמיד בכל עת.

ויפורש בזה מקראי קודש בפרשתן (שמות יט, ד-ה) אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ, דאע"פ שאתם ראיתם אשר עשיתי למצרים וכל האותות והמופתים שעשיתי והשפטים אשר שפטתי אותם והכיתי בהם, ועוד זאת 'ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי' בדרך נס למעלה מדרך הטבע, והנה אע"פ שגם המצריים ראו כל אותם האותות והמופתים, ומכל מקום נשאר ברשותם כפי שהם, ואף כשרצו באמת לשלח את בני ישראל מארצם, מ"מ בחלוף זמן מועט, רגעים או ימים וכשראו שחלפה ועברה המכה שבו תיכף לסורם ומיאנו

בתוה"ק בפרשתן (שמות יח, א) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים. וברש"י 'מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק', וכבר נאמרו בזה פירושים למכביר בכוונת קדשו, דמה בא לחדש בזה, והלא מבואר הוא בפסוק 'את כל אשר עשה אלוקים למשה וגו' כי הוציא ה' את ישראל ממצרים'.

במדרש (שמו"ר כו, א) פתח לה פיתחא להאי פרשתא, הה"ד (משלי כו, י) רעך ורע אביך אל תעזוב וגו', ואינו אומר אלא דרשוני וחיו, דמה שייכות יש לדרש זה לפסוק דפרשתן.

ואפ"ל ובהקדם מה שכתב רביה"ק הרר"א זי"ע מליוענסק בספרו הק' נועם אלימלך (בפרשתן, ד"ה וישמע יתרו) דאין שייך לבוא לידי אמונה שלימה על ידי ראיית אותות ומופתים ומעשים אשר מעל לדרך הטבע, כי אף אם יתעורר לבבו בשעת הראיה להאמין בה' ית', מכל מקום אין זה האמונה האמיתית, ולאחר זמן יפוג הכל ולא ישאר שום רושם מן הדבר, וישוב הכל להיות כפי שהיה. והדרך להגיע לאמונה פשוטה הוא רק על ידי אמונה תמימה בלא שום חשבונות, שבזה יוכל האדם להתחזק תמיד ולבוא לאמונה שלימה כראוי.

ובמק"א (פרשת דברים, ד"ה עוד בפסוק הנ"ל ותקרבון) עה"פ (דברים א, לב-לג) ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלוקיכם ההולך לפניכם בדרך וגו', כתב זול"ק, כשאדם הולך כגשמיות ועניני עולם הזה יום יום, על ידי זה הוא נתגשם כל כך שאפילו הניסים והנפלאות הנגלים והנראים בחוש הראות אינו מאמין וכו', ובדבר הזה אינכם מאמינים, רוצה לומר, ואתם אפילו הניסים הנגלים דהיינו עמוד אש וענן שאתם רואים אינכם מאמינים מחמת שאתם מוגשמים כל כך, והוכיח אותם ששימו לב לגודל הניסים והנפלאות שעשה עמהם השם יתברך בכל עת ועל ידי זה יזדככו ויתקדשו בקדושה רבה, עיי"ש דבה"ק. מהאי טעמא הזהירו רבוה"ק תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע שלא לעסוק בספרי חקירה, הגם שנתחברו ע"י

עמלק להלחם עם ישראל ולצנן ולבטל הפחד והיראה מפני עם בני ישראל, ולא למדו לירא את ה' מחמת נס קריעת ים סוף, וזאת אף שבזמן קריעת הים נתעורר לבבם לירא את ה' ומישראל עמו, מכל מקום לאחר זמן פגה יראתם וחזרו לסורם עד שבאו להלחם עם ישראל, כי כאמור לא יתכן להשיג אמונה בהשי"ת על ראייה חושית של ניסים ונפלאות דאין לזה קיום למשך זמן.

וגם ממלחמת עמלק גופא ראה ולמד זאת, דכתיב התם (שמות יז, יא) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, דהנה משה מורה על כללות עם בני ישראל, שכלל בתוכו כל נשמות עם בני ישראל, וכדאמרו חז"ל במדרש (שהש"ר א, סד) אשה אחת יולדת במצרים שישים ריבוא בכרם אחד זה משה רבינו ששקול כנגד כל ישראל, ועל כן כאשר הרים משה את ידו ורמז בזה שהיו בני ישראל כולם באחדות הגמור, או אז 'וגבר ישראל', ברם אם ח"ו להיפך נגפו רח"ל. ובאמת שכן אמרו חז"ל במדרש (ראה ילקוט, פרשת נצבים, רמז תקמ"ב) שכשישראל באחדות ובחמיבה אחת אין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם. ובכח האחדות אין רשות וכח לשום נברא להרע לישראל.

ועל כן שמע יתרו ובא, כי ידע שאינו יכול להשאר בביתו ולהדבק שם בהשי"ת ולאהוב אותו כדבעי, אלא בהכרח הוא לבוא המדברה להסתופף בצלו של משה רבינו ולשהות ולהכליל עצמו עם הכלל כולו להיות עם עם בני ישראל, כי רק על ידי כן יוכל לזכות להגיע לתכלית האמונה השלימה, ולאהבת הבורא ית"ש, כי רק על ידי האחדות עם כל בני ישראל, ועסק התורה אפשר לזכות לדביקות בה' ולאהבה אותו.

כן נמי היה במעמד מתן תורה, אשר כל העולם געש ורעש מפחד ה' ומהדר גאונו שהיה נגלה כבוד ה' על ההר ליתן תורה לישראל, ואף כל האומות חשו בתהפוכות עולם עד שבאו לבלעם ושאלו ה' למבול ישב (זבחים דף קט"ז ע"א) והשיב להם כי 'ה' עוז לעמו יתן'. והנה אעפ"כ לא מצינו שיבוא לאחמ"כ אחד מבני אומות העולם להתגייר ולהצטרף לעם בני ישראל העם הנבחר, אלא נשארו כולם בגיותם כפי שהם, וכאמור דאי אפשר לבוא לכדי אמונה שלימה בהשי"ת ע"י ראיית אותות ומופתים בעלמא.

לשלה את ישראל. כי כאמור על ידי האותות והמופתים אי אפשר להשיג אמונה אמת בהשי"ת, ועל כן 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי הרי שרק על ידי זה שתקיימו המצוות ותעסקו בתורה בתמימות, רק על ידי זה תזכו להגיע לאמונה אמיתית והייתם לי סגולה מכל העמים, כי הגם שראיתם אותות ומופתים, מ"מ רק על ידי קיום המצוות ולימוד התורה אפשר להגיע לאמונה תמימה ושלימה כראוי, וכל שכן להגיע לאהבת ה', וכמו שדרשו חז"ל בספרי (ואתחנן, ח) עה"פ (דברים ו, ה) ואהבת את ה' וגו', איני יודע באיזה צד אוהבים את הקב"ה, ת"ל והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך והיו הדברים האלה על לבבך שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומדבק בדרכיו, יעו"ש.

והנה נודע מאמר אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע שג' אהבות, אהבת השי"ת, אהבת התורה, אהבת ישראל, שלושה דברים הללו אחד הם, כי אי אפשר לבוא לאהבת השי"ת זולת שיוקדם לה אהבת התורה ואהבת ישראל וכן בכל אחד מהם, כי ג' אלו קשורים וארוקים הם זה בזה.

ועל כן קודם מעמד קבלת התורה הוצרכו בני ישראל לבוא לבחי' של 'ויחן שם ישראל נגד ההר', ודרשו חז"ל כאיש אחד בלב אחד, כי על מנת לקבל את התורה בהכרח שיהיו כל עם בני ישראל כאיש אחד ובלב אחד בתכלית שלימות האחדות, ולזה ישראל נומריקון יש שישים ריבוא אותיות לתורה (מגלה עמוקות, פר' ואתחנן, אופן קפו), ואמרו חז"ל אמרו חז"ל שבמתן תורה היו שם כל נשמות ישראל, כמובא בזה"ק (ח"ב דף פ"ג ע"ב; ח"ג דף ש"ז ע"א) שכל נשמות ישראל עד סוף כל הדורות היו במתן תורה. ואילו היה חסר נשמה אחת מישראל לא היו יכולים ישראל לקבל התורה. כי על מנת לקבל התורה בעי שיהיה האחדות בין כל עם בני ישראל כולם כאחד.

הוא הדבר אשר הבין יתרו, דראה ושמע גם קריעת ים סוף שאז נבקעו גם כל מימות שבעולם, וכל אומות העולם רעדו, וכדכתיב (שמות טו, טו) אז נבהלו אלופי אדום וגו' נמוגו כל יושבי כנען וגו', שראו הכל בעיניהם גודל הניסים והנפלאות שהיה בזמן קריעת ים סוף, והנה עם כל זה לאחמ"כ ויבא

כאן 'וישמע יתרו' והיינו שהבין יתרו ענין האמור דאהבת השי"ת אהבת התורה ואהבת ישראל שלושת הדברים תלויים הם זה בזה, ועל כן בא למדבר להיות עם בני ישראל, כי רק על ידי דביקות ואחדות בישראל, ועסק התורה יתכן לזכות לאהבת ה' ודביקות בו ית', על כן הסמיכו לכאן הפסוק רעד ורע אביך אל תעזוב, להורות שרק על ידי עסק התורה אפשר לזכות לאהבת ה' ואהבת ישראל, ורק ע"י אהבת ישראל אפשר לבוא לאהבת השי"ת ואהבת התורה, שכל הג' תלויים הם זה בזה, והבן.

ונקדים עוד מ"ד בגמ' שבת (דף ל"א ע"א) מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על הגל אחת, דחפו וכו', בא לפני הלל גייריה, אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה וכו', וברש"י שם רעד ורע אביך אל תעזוב, זה הקב"ה, אל תעבור על דבריו שהרי עלך שנאווי שיעבור חבידך על דברך. ולפי"ז יבואר היטב מאמר המדרש, שהסמיכו לכאן פסוק זה ד'רעד ורע אביך אל תעזוב, דהמכוון על הקב"ה ועל עם בני ישראל, וכיון שאמר הכתוב

יום שב"ק

אלחנן שלמה זלמן כהן מפעיה"ק (ב"ר משה יהושע מקרית הבעש"ט פ"ת, וחה"ר אלימלך ישראלי משגיח בשיבה"ק), שביעי - החתן יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ח ר' אברהם צבי בלומנטל מפעיה"ק (ב"ר ברוך ז"ל, וחתן הג"ר גדליה יעקובוביץ שליט"א רא"כ מעלי דשבתא פעיה"ק), אחרון - החתן מורנו יעקב אורי נ"י בן הרה"ג ר' יוסף דוב אייזנברגר שליט"א רא"כ עיון והוראה במרכז התורה (בן הגה"ח רבי מרדכי שבתי שליט"א), מפטיר - החתן מורנו יעקב נ"י בן הרה"ח ר' נחמן וורובל מפעיה"ק (ב"ר משה ליב מפעיה"ק), הגבה - הרה"ח ר' משה קאליש מירושלים, גלילה - הרה"ח ר' יהושע הברפלד מב"ב.

תפילת שחרית התפלל לפני התיבה - הרה"ח ר' חיים בלומנטל מפעיה"ק. אחר התפילה אמרו תהלים ליום השבת לרגל המצב השורר בארה"ק. בעליות התכבדו, כהן - החתן אברהם יהושע העשל כץ נ"י, לוי - החתן מורנו נפתלי צבי הברפלד נ"י, שלישי - החתן החבר שמשון נתנאל נ"י בן הרה"ח ר' מנחם אלעזר יונה ליבער מלונדון, רביעי - הבחור הבר מצוה אלימלך נ"י בן הרה"ג ר' חיים רפאל אייזנבך משפיע בשיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק ומראשי בחצרות החיים, חמישי - החתן מורנו יעקב נ"י בן הרב דוד פנחס טהלר מפעיה"ק (ב"ר יונה מרחובות, וחתן הג"ר יהודה צבי גלנץ שליט"א רב ביהמ"ד אמרי דבש בנתניה), שישי - מרן שליט"א [אחר העליה נערך מי שברך לרגל הולדת הבת להר"ר

תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הגה"צ אב"ד קהלותינו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א.

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט עתיקא קדישא העעל"ט

כי זה יקרא 'דרישת אלוקים', וכן יעשו עם הנביאים כמו שאמר (שמואל א ט, ט) לפנים בישראל כה אמר האיש בלכתו לדרוש אלוקים לכו ונלכה עד הרואה, וכן ודרשת את ה' מאותו לאמר האחיה מחולי זה (מלכים ב ה, ח), שיתפלל עליו ויודיענו אם נשמעה תפלתו, וכן ותלך לדרוש את ה' (בראשית כה, כב), כמו שפירשתי שם, ועוד שאני שופט אותם, כי יהיה להם דבר בא אלי ושפמתי ועוד אני מלמד אותם תורה, והודעתי להם את חוקי האלוקים ואת תורותיו, עכ"ל.

בתוה"ק בפרשתן (שמות יח, טו-טז) ויאמר משה לחותנו כי יבוא אלי העם לדרש אלוקים, כי יהיה להם דבר בא אלי ושפמתי בין איש ובין רעהו והודעתי את חוקי האלוקים ואת תורותיו, ודקדקו המפו' מה שפתח בלשון רבים 'כי יהיה להם דבר', וסיים בלשון יחיד בא אלי. כן ראוי להבין סיומיה דקרא 'והודעתי את חוקי האלוקים ואת תורותיו' דהוא לשון כפול.

בענין זה שח לי הרה"ח ר' משה ברוך יליד העיר ווייטצען, שם שימש ברבנות הגה"ק רבי ישעיה זילברשטיין זצ"ל בעל המעשי למלך על הרמב"ם,

ואפשר לפרש בהקדם מש"כ הרמב"ן בפירושו פסוק זה, וז"ל, השיב משה לחותנו צריכים הם שיעמדו עלי זמן גדול מן היום, כי לדברים רבים באים לפני, כי יבא אלי העם לדרוש אלוקים להתפלל על חולייתם ולהודיעם מה שיאבד להם,

שבתורה וימשיך על עצמו פחד ה' והדר גאונו, וכגון מי שעונשו הוא אחד מארבע מיתות בי"ד הרי שעל ידי מה שילמד הלכות אלו ימתיק מעליו הדין, ויחשב לו כאילו היו בפועל ולא יזדקק עוד ליסורין. וזהו פירוש הפסוק אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה כי היסורין מכפרים עונותיו, אבל באמת אינו מוכרח לזה אלא ומתורתך תלמדנו, שעל ידי לימוד התורה ייפדה מהיסורים, עכתוד"ק.

עפ"י הוסיף בנו הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע (נדפס בספר מהרי"ד, פר' שופטים) לפרש הכתוב (דברים טז, יח) שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך, ובמדרש (דב"ר ה, ה) מהו שופטים ושוטרים, רבנן אמרי שיהיה השוטר כשופט כשהיו המעשים כנגד המקל והרצועה ושלא יהא המכה צריך ללקות, ע"כ. וביאר ע"ד הנ"ל דכמו שאנו רואים בקרבנות שהעוסק בהם הוא כאילו הקריבם, כמו כן כשעוסק בתוכחות שבתורה ובפרשיות אלו הוא ממשיך על עצמו פחד ה' והדר גאונו, עוזר לו השי"ת שנשלם ע"י הלימוד, ולפי"ז ביאר מאמר המדרש, שיהיה השוטר כשופט דכמו השופט אינו אלא מוציא פסק דין ואינו מעניש בידים, כמו כן לא יצטרך השוטר לעשות כלום, וזה יהיה כשהיו המעשים נגד המקל והרצועה שימשיך עליו פחד ה' ע"י לימוד התורה ממילא לא יהיה המכה צריך להלקות, מפני שנשלם על ידי פחד ה' שהמשיך עליו מלימוד התורה, עכד"ק.

מעתי עפ"י יפורש שפיר הכתוב ושפטתי בין איש ובין רעהו, רעהו זה הקב"ה, וכמו שנא' (משלי כז, י) רעך ורע אביך אל תעזוב, ואמר משה ליתרו חותנו, שהוא פועל שיהא נתקיים עונש המשפט על ידי מה שהוא מלמדם להועיל התורה והמצוות, והודעתי את חוקי האלוקים ואת תורותיו כי בכך ייחשב להם כאילו בא עליהם הדין והמשפט, והבן.

בזמירות בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ח ר' יונה טהלר מרחובות, דרור יקרא - הרה"ח ר' שלמה זלמן וורובל מפעיה"ק, שבת היום - הרה"ח ר' פינחס יוחנן הברפלד מביתר עילית. לפני אמירת התורה, זימרו ניגון התעוררות 'לב טהור'.

שהיה ירא אלקים וגאון עולם, וסיפר שפעם בעת מלחמת העולם הראשונה הגיעה מלגרה מהחזית, שאחד מאנשי החיל יהודי מווייטצען נפל במלחמה, ובני המשפחה באו בבכיה לשאול את רב העיר הגר"י זילברשטיין זצ"ל כדת מה לעשות והיאך להתנהג, נענה הוא ואמר בלשונו: לא יתכן כזאת, בעיר שאני משמש ברבנות יארע כזאת, ואנכי לא אדע, בוודאי אין בשורה זו נכונה, ואמר להם שלא ישניחו על זה כלל. ואכן כעבור כמה שבועות הגיע האדם הביתה והתברר שאנשי הצבא טעו בזיהויו.

והיינו דאמר הכתוב כי יהיה להם דבר וכנ"ל מהרמב"ן שכשיצטרכו בני ישראל לאיזה דבר ישועה ורחמים, אם בעניני רפואה או שאר דברים, הרי שבהכרח שתחילה בא אלי, כלומר שאותו הדבר בא אליו תחילה כי מודיעים לו מן השמים, ע"ד כי לא יעשה אלקים דבר כי אם גילה סודו לעבדיו הנביאים קודם לכן, וכיון שנתוודע הדבר לצדיק שאיש פלוני יצטרך לרפואה וישועה, מתפלל ומעטיר בעבורו להסיר ממנו רוע הגזירה ולהמתיקו מעליו.

והנה הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע (נדפס בספר מהר"י, ליקוטים תהלים) - אשר בשבוע זה חל יומ"ד דיליה, - פי' הכתוב בתהלים (צד, יב) אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה ומתורתך תלמדנו, דהנה בזמן שביהמ"ק היה קיים הרי שהחוטא היה מביא קרבן ומתכפר, אך לאחר חורבן הבית שאין לנו קרבנות לכפר, הרי שענין כפרת העונות הוא על ידי היסורין הממרקין עונותיו של אדם כדאיתא בגמ' (ברכות דף ה' ע"א), שזה שייך גם בזמן שאין ביהמ"ק קיים.

אמנם ישנה עצה שגם בזמן הזה לא נזדקק חלילה ליסורין למרק עונותינו, והיא עפ"י מה דאיתא בגמ' (מנחות דף ק"י ע"א) כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, וכל העוסק בתורת כל הקרבנות כאילו הקריבם, וכמו כן אם ילמד האדם דברי התוכחה

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרה"ח ר' ישי לוינשטיין מב"ב, לוי - הרה"ח ר' מנחם מאיר קליין מפעיה"ק, שלישי - המשב"ק הרב אברהם דייטש שליט"א, גלילה - הרה"ח ר' מנחם אלעזר יונה ליבער מלונדון.

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט בעידן רעוא דרעוין העעל"ט

אלוקינו שתהא תורתך אומנותינו ואל ידוה לבנו ואל יחשכו עינינו, ופי' הא דביקש שתהא תורתך אומנותינו עפ"י הקדמה מרביה"ק מזידיטשויב זי"ע בעל עמרת צבי (הובא בייטב פנים לשבת שובה, אות לה) על דברי חז"ל במס' שבת (דף י"א ע"ב) מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפילה, אמר רבי יוחנן לא שנו אלא כגון רבי שמעון בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן אבל כגון אנו מפסיקין לקריאת שמע ולתפילה. ופי' רביה"ק מזידיטשויב זי"ע שצדיקים האלו שהיו דבוקים בהבוכ"ע ולמדו תורה במדרגה גבוהה, אזי כשם שבתורה נברא כל העולם, וכדאייתא בזוה"ק (פר' תרומה, דף קס"א ע"א) אסתכל באורייתא וברא עלמא, כך עשו הם כל ההמשכות והשפעות הטובות וכל מה שצריך בעולם, על ידי התורה, וכשרצו לעזור לאיש מישראל בגוף ובנפש ברוחניות ובגשמיות הרי שעשו זאת על ידי מה שדיבקו עצמם עם התורה הק' ביוצר בראשית הבורא ית"ש, ובכך המשיכו כל הישועות וכל ההצטרכויות של האדם.

וכן איתא במדרש (ב"ר א, א) ר' הושעיה רבה פתח (משלי ה, ל) ואהיה אצלו אמון וכו', ד"א אמון - אומן וכו', וכ"ה בזוה"ק (פר' בראשית דף ה' ע"א) מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ, כמה דאת אמר (תהלים לג, ו) בדבר ה' שמים נעשו, אופך הכי את, זכאין אינון דמשתדלי באורייתא וכו' תא חזי באורייתא ברא קב"ה עלמא והא אוקמוה דכתיב ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום. ויותר מבואר במק"א (פר' תרומה שם) זכאין אינון כל אינון דמשתדלי באורייתא וכו', כמה דאוקמוה דכתיב (משלי ה, ל) ואהיה אצלו אמון, אל תקרי אמון אלא אומן, וכי אורייתא אומנא הוה, אין למלכא דבעי למעבד פלטרין אי לא שוי לגביה אומנא לא יכיל למעבד פלטרין וכו', עי"ש.

וזהו שאמר ר' יוחנן דהצדיקים הללו תורתן אומנותן כלומר שהמשיכו הכל על ידי התורה, ובכח תורתם על ידה המשיכו ישועות ופקידת עקרות והמשכת השפע ושאר ענינים כאומן הזה אשר עושה

בתוה"ק בפרשתן (שמות יח, א) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים. וברש"י 'מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק', וכבר נאמרו בזה פירושים למכביר בכוונת קדשו, דמה בא לחדש בזה, והלא מבואר הוא בפסוק 'את כל אשר עשה אלוקים למשה וגו' כי הוציא ה' את ישראל ממצרים'.

להלן בפרשתן אחר שבא יתרו ואמר למשה רבינו (פסוק יז-יח) 'לא טוב הדבר אשר אתה עושה, נבל תבול גם אתה' וגו', אמר (פסוק כ') 'והזהרתה אתהם את החוקים ואת התורות והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון, ולכאו' נראה ככפל לשון, דתחילה אמר 'והזהרתה' ושוב 'והודעת להם' וגו', וצ"ב.

חז"ל בפרק הגזול עצים (ב"ק דף צ"ט ע"ב) דרשו בפסוק זה כדלהלן, תני רב יוסף 'והודעת להם' זה בית חייהם, 'את הדרך' זו גמילות חסדים, 'ילכו' זו ביקור חולים, 'בה' זו קבורה, וכן מפרש שם כל הפסוק. וברש"י שם 'בית חייהם' תלמוד תורה, והיינו ש'והודעת להם את הדרך' קאי על תלמוד תורה, ובאמת כן הוא ג"כ ע"פ הגמ' ריש קידושין (דף ב' ע"ב) דדרך לשון נקיבה הוא דכתיב 'והודעת להם את הדרך ילכו בה' וכו', הכא דבתורה קאי ותורה איקרי לשון נקיבה, דכתיב (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה משיבת נפש, כתב לה בלשון נקיבה, ועכ"פ חזינון ש'והודעת להם את הדרך קאי על תורה.

אכן בפרק אלו מציאות (ב"מ דף ל' ע"ב) כשהובאו שם דברי רב יוסף הנ"ל, פרש"י 'בית חייהם לתלמוד להם אומנות להתפרנס בו, דחוקים ותורות כתיב ברישיה דקרא', והיינו ד'בית חייהם' הכוונה כפשוטו צרכי חייהם, ונמצא דברי רש"י סותרים זה את זה, אם קאי על תלמוד תורה או על לימוד אומנות.

- שתהא תורתך אומנתנו -

ובפשטות אפ"ל, ובהקדם מאמ"ק מכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שעמד לפרש הגמ' (ברכות דף ט"ז ע"ב) ר' חייא בתר דמצלי אמר הכי יהי רצון מלפניך ה'

וי"ל דלכּן נקראת התורה 'דרך', ולכּאו' צ"ב כי הרי כל תכלית הבריאה הוא 'בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית (כ"ר א, א), ושלמות האיש הישראלי הוא לימוד התורה, וכדשנו חז"ל בלשון המשנה (פאה פ"א מ"א) ותלמוד תורה כנגד כולם', שיבוא האדם לדביקות אמת בתורה הק', ולמה נקראת בשם 'דרך'. ולהנ"ל יבואר הכוונה דנקראת דרך להורות שיש דרך היאך צריך לפתוח ולהתחיל בעסק התורה הק', והיינו שיתחיל תחילה בבחי' שלא לשמה, ולעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אע"פ שלא לשמה, כי דייקא מתוך שלא לשמה יבוא ללשמה, ויעזרהו הבורא ית"ש שיוכל להשיג בחי' לשמה ג"כ, אחר שיתייגע ועמול בלימוד התורה בבחי' שלא לשמה עוד ועוד, ולבסוף יהא המאור שבה מחזירתו למוטב (איכ"ר פתיחתא ב, ד"ה רכי אבא בר כהנא), כי התורה הוא התכלין כנגד היצר הרע (קידושין דף ל' ע"ב) והוא שתסייע בידו שיוכל לבוא ולהתעלות מבחי' שלא לשמה לבחי' לשמה.

- היתר ההתחלה שלא לשמה דייקא בלימוד על מנת לקיים -

ובכּן יבוארו דברי רש"י, כי ודאי ד'והודעת להם את הדרך' קאי על לימוד התורה, אך ע"ז לכּאו' קשה מפני מה נקראת 'דרך', הרי זה גופא הוא עולם הבא ועיקר התכלית, ואינה רק בבחי' דרך. ע"ז פי' רש"י בבבא מציעא ז' אומנות', והיינו שלומד לשם אומנות וצרכיו ופותח בלימוד תורה בבחי' שלא לשמה, ודייקא לשם אומנות שרי ללמוד שלא לשמה, דהיינו לשם אומנות או כבוד, אך ח"ו לא לקנטר ולפגוע להתנאות על חבירו ולהשפיל זולתו ח"ו, שעל אופן כזה אמרו חז"ל (ברכות דף י"ז ע"א) כל הלומד תורה שלא לשמה נוח לו שלא נברא (וראה תוס' שם ד"ה העושה), ורק לשם אומנות התירו כשצריך האדם לפרנסה שיתמכו בו וכו' אז התירו לו לעסוק שלא לשמה, ומהאי טעמא נקראת דרך כאמור.

ויפורש בזה כפילות הלשון בפסוק והזהרתה אתהם את החוקים ואת התורות אשר זהו התכלית לבוא לקיים רצון ה' בבחי' תורת ה' תמימה, אכּן ההתחלה הוא והודעת להם את ה'דרך' ילכו בה, שיתחילו אפי' בבחי' שלא לשמה. ולזה גמר אומר

כל אומנותו ע"י כלי אומנתו כן התורה היא ככלי אומנות של הצדיקים, ולזה לא הצטרכו להפסיק לתפילה כדי להמשיך חסד א"ל על ידי אתערותא דלחתיא של תפילה, כי בעצם לימוד תורתם הנהיגו כל סדרי העולם, עכד"ק העטרת צבי זי"ע. ועפי"ז פי' מרן אאדמו"ר זי"ע דזהו שמבקש שתהא תורתך אומנותנו רצ"ל שכל מה שיצטרך האדם לדבר ישועה ורחמים הכל נוכל להמשיך ולפעול ע"י התורה הק'. אתוד"ק.

ומעתה לפי"ז יתורץ דברי רש"י הק', כי הכל אחד הוא, דאמר בית חייהם זו תורה, ויעסקו בתורה באופן הזה שיהא התורה כלי אומנותם, שבכך יוכלו להמשיך כל מיני ישועות והשפעות, וכל הנצרך לאיש הישראלי, הכל יוכלו להמשיך ולהוושע בכח התורה, ולא יצטרכו לכח התפילה, והבן.

*

- לעולם יתחיל שלא לשמה ומתוך שלא לשמה בא לשמה -

ואפ"ל עוד בזה, דהנה אמרו חז"ל (פסחים דף ג' ע"ב) אמר רב יהודה אמר רב לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אע"פ שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. וודאי דהתכלית הוא שיעבוד האיש הישראלי את הבורא ית"ש רק 'לעשות רצונך אלוקי חפצתי' לעשות נחת רוח להבוכ"ע, אכּן מ"מ כבר האריך רביה"ק הדברי חיים זי"ע (פר' בחקותי), וכן בספה"ק מאור עינים (ראה פר' מטות; ובליקוטים מס' פסחים, ע"ד הגמ' לעולם יעסוק וגו', הב, ועוד) ובתולדות יעקב יוסף (פר' וישלח, ובפר' חוקת, ועוד) ועוד בספה"ק לאין שיעור, שאי אפשר להתחיל בלימוד בבחי' לשמה, ובהכרח הוא להתחיל תחילה בבחי' שלא לשמה.

ובתולדות יעקב יוסף שם כתב דאם יתחיל האדם מיד בבחי' לשמה, הרי שיהיו לו הפרעות ומניעות הרבה עד שלא יוכל לעמוד כנגד הנסיונות ויתגבר עליו היצר הרע במלחמתו במאוד מאוד, ועל כן עצה טובה הוא לאדם שיתחיל ויפתח תחילה בבחי' שלא לשמה, והיצר הרע אינו מבין הפנימיות, וכשאומרים אליו שהכוונה הוא בבחי' שלא לשמה לצורך פרנסה או כבוד ושאר עניינים, הרי שאינו נלחם על כך, אכּן עיקר השאיפה והרצון הוא לבוא לבחי' לשמה ולעבוד את הבוכ"ע כראוי.

והרבה עבירות עברתי, ומעתה היאך ארהיב עוז לבוא ולהתחבר אל בני ישראל, יעו"ש. ובמק"א (פר' תשא, מאמר ג, אות ג) ביאר מרן אאדמו"ר זי"ע שלכן כל מסכתות הש"ס מתחילין בדרך ב' ולא בדרך א', כי דף א' הוא ההכנה שמכין האדם עצמו לעסוק בתורה ולהוציא תיבות התורה הק' בפיו, שיהרהר בתשובה בלבו לומר וכי ראוי אני לעסוק בתורה אחר שטמאתי פי כדיבורים אסורים ומאכלות אסורות, הלכתי אחר תאוות ונטייות רעות, עד שטמאתי כל אברי בעוונות וחטאים, ואיכבה זה אגש לעסוק בתורה. ועל ידי שינוח עליו רוח תשובה וחרטה מתוך שפלות והכנעה, או אז מאחר שבוודאי אין הבורא ב"ה חפץ שיפרוק עולו כליל מעל צווארו, על כן מבקש הוא מאת השי"ת 'אל תשליכנו מלפניך' ושיזכה לעסוק בתורתו באמת.

ובספה"ק האריכו בענין זה בלא שיעור, ועוררו בדבריהם הק' שכל מצוה עיקר אור המצוה והשפע הנשפע על ידה תלוי בענין ההכנה טרם ניגש האדם לקיים המצוה, ורמוז בפסוק (תהלים י, יז) תכין לבם תקשיב אזנך, רצ"ל שבכל דבר מצוה צריך מתחילה להתכונן לכה"פ במשהו כל אחד לפום דרגא דיליה, וכן נפסק להלכה בשו"ע (או"ח סי' צב, סעי' ד') שיש לאדם ליטול ידיו טרם יגש להתפלל, וכן הוא במג"א לגבי בדיקת חמץ (סי' תל"א, ובמ"ב ריש סי' תל"ב) שצריכים ליטול ידים לפני קיום המצוה. וכמו כן הוא בכל המצוות שמתחילה צריך האדם לקיים 'רחצו הזכו', ולכה"פ יאמר כמה פרקי תהלים קודם שיגש לקיים המצוה על מנת שיהיה לו מעט התעוררות, ולחשוב בלבו הן עומד אני לעסוק בתורת ה', על כן מבקש הוא מאת הבורא ית"ש שיעמוד לימינו לסעדו, כי הוא מצד עצמו אינו ראוי כלל לעסוק בתורה, אלא שאתה הוא ה' רחום וחנון, וכידו לסייע שיוכל לעסוק בתורה ללמוד ע"מ לקיים.

ע"ז אמר הכתוב והזהרתה אתהם את החוקים וגו', ובנוסף לזה ידע גם את הדרך ילכו בה שצריך מתחילה הכנה למצוה, ורק אחר מעשה ההכנה או אז ואת המעשה אשר יעשון רצ"ל שיכולים לקיים מצוה לפניו ית"ש.

ואת המעשה אשר יעשון, וע"ד מה שכתב החיד"א זלה"ה לתרץ סתירת מאמרי חז"ל בענין לימוד התורה שלא לשמה, דכאמור במקו"א אמרו דנח לו שלא נברא, ובמק"א אמרו דלעולם יתחיל אדם בבחי' שלא לשמה, ומבאר החיד"א עפ"י הנ"ל, דהא דאסור לעסוק בתורה בבחי' שלא לשמה היינו באופן שלומד ואינו מקיים מה שלומד, ובאופן שאינו משיג כי תורה הוא מלשון הוראה (פרדס רימונים, שער כג, פרק כב) להורות לו דרכו היאך מחוייב להתנהג בכל מעשיו, אז נוח לו שלא נברא, משא"כ כשעוסק האדם בתורה ובמצוות והיינו ללמוד על מנת לקיים, וכמש"כ הרמב"ן באגרתו 'וכאשר תקום מן הספר תחפש באשר למדת אם יש בו דבר שתוכל לקיים', או אז אע"פ שלא לשמה התירו לו. ובכל דבר ודבר שלומד יכול האדם להוציא מזה לימוד למעשה. ומקובל הוא מפי ספרים ומפי סופרים צדיקי אמת שאפי' כשלומדים סוגיות בש"ס אם זוכה האדם ומאיר ה' עיניו יכול הוא ללמוד מוסר מכל סוגיא, ולהוציא לימוד לעצמו מסוגיא זו. ובאופן כזה כאמור יכול לעסוק בתורה אפי' שלא לשמה, וזהו שאמר הכתוב את הדרך ילכו בה דייקא כאשר יהיה זה יחד עם ואת המעשה אשר יעשון לקיים כל מה שילמד ויזהר מן העבירות, שאז באופן כזה הגם כי לימודו או בבחי' שלא לשמה ג"כ שפיר הוא.

*

- חובת ההכנה וההתכוננות לפני קיום מצוות - ועוד בה שלישייה, דהנה כלל גדול למדנו מפי ספרים וסופרים על מנת שיזכה האדם לקיים מצוות כדבעי שהכל תלוי באופן ההכנה היאך ניגש הוא לקיים המצוה, וכדהמליצו בספה"ק הפסוק (בראשית לב, יג) ויקח מן הבא בידו מנחה לעשוי, שהאדם שמקיים מצוה כלאחר יד בלא התכוננות ומחשבה תחילה, שהולך לעסוק בתורת ה' או לפני מי עומד הוא לקיים מצוה, הרי שאז הוי כל מצוותיו 'מנחה לעשוי', והכל נופל בידי הקליפות ח"ו.

ומרן אאדמו"ר זי"ע בפרשתן (מאמר א, אות ו) פי' לדרכו כי יתרו היה מתיירא מלבוא אל משה אל המדבר, כי אמר בלבו וכי ראוי אני ללמוד תורה ולבוא בעדת ה' ולהתקרב אליו, והרי אני 'כהן מדין',

- על ידי ההכנה למצוה מקבל שכר שיזכה לקיים המצוה -

ובפרט לפי מה שכתבו בספה"ק (ראה מהרש"א סוטה דף י"ד ע"א; כסא דוד להחיד"א דף מ"ט ע"ב; נועם מגדים, פר' אחרי; קדושת יו"ט, ריש פר' בלק, ועוד) דהגם ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין דף ל"ט ע"ב), וכדדרשו חז"ל (עירובין דף כ"ב ע"א) היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, מכל מקום על מה שמוסיף מדיליה, וכמו ענין ההכנה שמתעורר ומוסיף להתכונן, ויש לו התלהבות תחילה לעורר לבו בהכנה דרבה, הרי שעל זה שפיר איכא שכר מצוה גם בהאי עלמא.

ורביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי סיון מאמר ה, אות כז) ביאר בזה מאמר הכתוב (דברים ז, יא) ושמרת את המצוה וגו' אשר אנכי מצוך היום לעשותם, ודרשו חז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, דהכוונה דעל מה שאנכי מצוך המצוה כצורתה, ע"ז היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, אבל על מה שאתה מוסיף לקיים גם מה שלא נצטווית על זה תקבל שכרם גם בעולם הזה, עי"ש.

ונודע מה שכתבו בספה"ק דשכר המצוה זה מגין שיוכלו לקיים המצוה כדבעי, וכאשר כתב בספה"ק עצי חיים (ה"ב, פר' מטות) לבאר מה שדרשו חז"ל (מו"ק דף ה' ע"א; יבמות דף כ"א ע"א) ושמרתם - עשו משמרת למשמרת, דלכא' הלא חמורין דברי סופרים יותר מדברי תורה (ילקוט שיר השירים א, רמז תקפ"א), ומעתה מה הועילו חכמים בתקנתם, הלא כשיעברו על דברי חכמים יגרעו יותר ממה שיעברו על דברי התורה עצמם.

ותירין שם בעצי חיים, דהנה בקידושין (שם) מייתי עלה דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, מעשה באחד שא"ל אביו עלה לבירה והבא לי גוזל ומת וכו' ופריך ודילמא מהרהר בעבירה הוי ומשני אי ס"ד שכר מצוה בהאי עלמא איכא אמאי לא אגין עליה כי היכא דלא לייתי לידי עבירה עי"ש, ומבואר מזה דאי שכר מצוה בהאי עלמא איכא כי אז מגין על האדם שלא יבוא לידי עבירה, ולפי"ז בקיום מצות התורה דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא אין בסגולתה לשמור את האדם מן החטא, משא"כ ע"י קיום מצות דרבנן

שהוסיפו גדר וסייג דהוי כמצוה שאינה חיובית ע"ז איכא שכר מצוה גם בהאי עלמא, וממילא שע"ז מגין על האדם שלא יבוא לידי איסור תורה, עכתו"ד עי"ש ודפח"ח.

ולפי"ז יבואר דזהו שאמר הכתוב והזהרתה אתהם וגו', היינו המצוות שמצוה השי"ת, ובנוסף לכך והודעת להם את הדרך 'לכו' בה, מה שהם מעצמם ילכו, וזהו ההתעוררות ותוספת ההידור במצוה וכו', שזה יגן ויהיה למשמרת לאדם שיהיה 'ואת המעשה אשר יעשו' שיוכלו לבוא לידי קיום המעשה בפועל. כי הלא כמ"פ יש והאדם חושב ועושה חשבון לעצמו שיקיים מצוה פלונית ופלונית, והנה אדהכי והכי הגיע עמלק אשר קרך בדרך ומקררו ומכבה כל התלהבותו שהיה לו מתחילה, כשעלו במחשבתו מחשבות טובות הרבה והתעוררות ורצון להיטיב מעשיו לעסוק בתורה ולעבוד את ה', והנה נכנס היצר וכיבה אש ההתלהבות. הרי שהעצה לכך הוא על ידי מה שמוסיף הידור מצוה והכנה למצוה, ועל ענין זה שמוסיף יותר מן המחווייב על זה שפיר איכא שכר מצוה גם בהאי עלמא, ושכר המצוה הוא להגן עליו שלא יבוא לידי חטא, ושיוכל למלאות ולקיים כל מחשבותיו ורצונותיו הטובים.

*

- הרבה דרכים למקום -

עוד יש לרמוז בפסוק זה 'והזהרתה אתהם את החוקים ואת התורות והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו'.

ובהקדם לפרש מה שאמר השי"ת למושה שיאמר לבני ישראל, וכך גם אמר משה (שמות יט, טו) והיו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה וגו', שיזכרו ויגבילו עצמם, ונצטוו במצות פרישה ומצות הגבלה, ושוב אמר הקב"ה לאחמ"כ (פסוק כא) רד העד בעם פן יהרסו אל ה' וגו', ואמר לפניו משה רבינו (פסוק כג) לא יוכל העם לעלות כי אתה העדות בנו לאמר וגו', ואפ"ה אמר לו הקב"ה שוב 'לך רד'. וראוי להבין ענין זה מה שהזהיר השי"ת שוב ושוב. עוד זאת ראוי להבין מה שאמרו בני ישראל (פסוק ח) כל אשר דבר ה' נעשה, ושוב בפר' משפטים אמרו שנית (כד,

ז) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, ויל"ב מה הוסיפו כעת בזה במה שאמרו 'נעשה ונשמע'.

ובגמ' (שבת דף פ"ח ע"א) א"ל ההוא מינא לרבא עמא פויזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו, שהקדימו נעשה לנשמע, ויותר היה להם לומר נשמע ונעשה. וראוי לבאר במעמא דמילתא שאכן הקדימו נעשה לנשמע.

במסורה ג"פ ונשמע, חדא 'כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, ואידך (שמות כה, לה) ונשמע קולו בבואו אל הקודש, ואידך (אסתר א, כ) ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה הוא.

ויבאר ובהקדם מה ששנו חכמים בלשון המשנה (אבות ב, א) רבי אומר איזהו דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם, וכבר דברנו כמ"פ במשנה זו, והתורה הק' אין לה קץ וסוף, דלכאוי' הקושיא מובנת ששאל 'איזהו דרך ישרה שיבור לו האדם', כי הרבה דרכים למקום, ומרן רביה"ק הדברי חיים זי"ע אמר פעם שיש צדיק שעובד את השי"ת בתורה, והריהו צריך מסירות נפש לתורה, ויש שעבודתו הוא בעבודה וצדיק זה צריך מסירות נפש בתפילה, ויש צדיק שעבודתו הוא בגמילות חסדים והוא צריך למסור נפשו על חסד. וכמו שלמלך בשר ודם יש הרבה משרתים ושרים, וכל אחד ממונה על עניינו, כן הוא נמי במלכות שמים. וראיה לדבר ממה שמצינו בחז"ל (שבת דף ק"ח ע"ב) אבוכ במאי הוה זהיר טפי, והיינו שכל אחד יש לו ענינו ושורש נשמתו ושלמות נפשו שלכך בא לעולם. וכיון שכן שפיר שאל 'איזהו דרך שיבור לו האדם', והיאך ידע האדם באיזה דרך ונתיב יהלך, אכן לפי"ז צריך להבין מהו שהשיב 'כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם'.

- לכל נשמה תפקיד מיוחד שלכך נשלח לעוה"ז - ואפ"ל, דהנה איתא בספה"ק לבאר מפני מה כל התורה בלשון יחיד נאמרה (ראה רמב"ן בפרשתן כ, ב; ובדעת זקנים שם בשם המדרש), כיון דהתורה ניתנה לכל מי שבשם ישראל יכונה בשווה, ועיקר מצוות התורה הן בקום ועשה והן בשב ואל תעשה ניתנו לכל איש מישראל איש בל יעדר, וכל אחד מישראל מחוייב בכל המצוות כולם [ואף מה ששייך רק לכהנים ולויים או בזמן שביהמ"ק קיים, כבר נאמרו בזה תירוצים

הרבה היאך יוכל כל אחד לקיים גם מצוות אלו], וצריך כל אחד לקיים שלמות המצוות שהם קומה שלימה, שהקומה הרוחנית של האדם הוא רמ"ח מצוות עשה ושם"ה מצוות ל"ת המכוונים כנגד רמ"ח איברים ושם"ה גידים (מכות דף כ"ג ע"ב; זוה"ק ח"א דף ק"א ע"ב; וע"ע קדושת לוי קדושה א' לפורים), ועל כן את עיקר יסוד התורה מחוייב כל אחד ואחד מישראל לקיים.

אכן לבד מזאת, יש לכל נשמה את חלקה שבגינה ירד לעולם, ועל ידי קיום חלק זה ישלים נפשו רוחו ונשמתו, כי לכל אחד ואחד יש תפקיד ומטרה מיוחדת מפני מה ירדה ובאה לעולם, וכנודע מה שהביא בספה"ק קדושת יום טוב (ריש פר' שמות, וע"ע בפר' משפטים) ושמעתי מכ"ק אדמו"ר הקדוש מסאנו זצוקללה"ה (וראה דברי חיים לשבת שקלים בקיצור), על מאמר הגמ' ביומא (דף כ"ב ע"ב) ר' יונתן רמי כתיב (הושע ב, א) והיה מספר בני ישראל כחול הים, וכתיב 'אשר לא ימד ולא יספר', לא קשיא, כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום וכאן בזמן שאין עושין רצונו של מקום, ודקדקו דהול"ל להיפך כאן בזמן שאין עושין, דבזמן שאין עושין קאי ארישא דקרא שאז 'היה מספר' שניתנים להיספר, ולא אסיפא.

ותירץ מרנא הדברי חיים זי"ע בהקדם דברי הרמב"ם ז"ל במורה (ח"ב הקדמה ב' וג') שכתב שם דלא כהחוקרים והפילוסופים שאמרו שכל הנהגת העולם עיקרה הוא על ידי שבעה כוכבי לכת, ושאר כוכבים אינם משמשים כ"כ והם רק סניפים לאלו הז' כוכבים, ורק כוכבי הלכת הכוכבים במסילותם הם לפי מה שהם מסתובבים וגלגל המזלות מהם נמשך הכל, ושאר כל אלפי הכוכבים לאין שיעור כולם נבראו ללא מטרה אלא ללוות את אלו הז' הכוכבים. כי אין האמת כן, דבוודאי לא ברא הבורא ית"ש שום דבר לחינם, וכל חלק מהבריאה יש לה תפקיד ומטרה ותכלית שלכך יצרו הבורא ית"ש, וכל כוכב מריבי רבבות הכוכבים יש לו תכלית ומטרה שלכך נברא.

וראי' ברורה לכך מהפסוק (תהלים קמו, ד) מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא, דהנה האדם מונה דבר חשוב, וכמו שאמרו חז"ל (ביצה דף ג' ע"ב) שדבר שבמנין אינו בטל, וכל שדרכו למנות שנינו. וכל

לרכוש עבודה מיני מאכל וכו' החסרים בבית, ואף נותנת בידו רשימה מפורטת לכל המצטרך, והנה בדרכו אבד הימנו הרשימה, ובהיכנסו לחנות רוכש הוא מכל הבא ליד דברים טובים וכו', אולם אין בהם מכל אלו שביקשה האם ומה שצריכה לכך. וכששב אל ביתו יצטרך לחזור לחנות להביא מחדש המתבקש, כי מה שקנה אינו נחוץ בבית, ומה שנחוץ וחסר לא קנה. וכן הוא דמיון בריאת האדם בעולם הזה.

וכשהיו צדיקים בעולם כהאר"י הק' וגוריו הק' ושאר צדיקי אמת שהיו מסתכלים ורואים על האדם מהו המטרה והתכלית שלשמה ירד לעולם, הורו ולימדו לאדם המעשה אשר יעשה, אכן בדור יתום זה אחר שצרור הכסף לקח עמו, ואנחנו לא נדע מה נעשה ואין אתנו יודע עד מה, היאך נדע מה הדבר המוטל עלינו לעשות.

על כן אין לנו עצה אחרת רק ע"ד מה שדיבר בקדשו מרן אדמו"ר זי"ע (שיעור חורש"י וארא תשכ"ז, גרפס בש.ג. כפר' וארא) במה שאמרו חז"ל (פאה פ"א מ"א) ותלמוד תורה כנגד כולם, שעל ידי התורה הק' אפשר לתקן הכל, כי התורה הוא כללות הבריאה, ולכן עצם לימוד ודביקות בתורה הק' מתקן הכל. ולכך מזאת כשהאדם עוסק בתורה לשמה, הרי היא מאירה עיניו שידע מה צריך הוא לתקן ומה תכליתו, כי התורה הק' משפיעה עליו רוח דעת והיא 'משיבת נפש', היינו שמגלה ומודיעה לאדם שידע מהו תכלית שילוח נפשו להאי עלמא.

וזהו שאנו מבקשים 'והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו בתורתך' (וכב' הגירסאות בסידור), היינו שיתן לנו מאור התורה, וידבק לבנו בתורתו, ועל ידי זה יהיה 'והאר עינינו במצותיך', שנדע מה צריכים אנו לעשות על מנת לתקן נפשותינו, כי על ידי לימוד התורה מסייע השי"ת שיהיה 'ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים', לעשות מלשון תיקון, שאזכה לתקן נפשי ולא אשוב למעלה בבוישת פנים כנער זה שיצא לשוק וחזר ריקם באין כל.

- ניצויץ ממשה רבינו מאיר לאדם עיניו שיוכל לתקן נפשו -

ועפ"ז יובן מה שכתב בספר חרדים (פרקי התשובה פרק ז) הביאו הרחיד"א זלה"ה (ראה דבש לפי, מערכת

דבר שיש לו חשיבות הרבה דרכו למנותו כל יחיד ויחיד בפני עצמו, והיינו שיש לו מספר אף לכל הדא וחדא בנפרד, משא"כ דבר שאינו חשוב כמו עפר, יכולים למנותו רק בצירוף הרבה לומר יש כאן כך וכך משקל, אכן אין שייך למנותו כל אחד בפני עצמו.

ומעתה כיון ש'מונה מספר לכוכבים' שמונה הקב"ה כל אחד לעצמו במספר מיוחד, ועוד ש'לכולם שמות יקרא' שיש לכל אחד שם מיוחד, ואם לא היה לכל אחד תכלית מיוחד לא היה שם נפרד לכל כוכב אלא שם המין בלבד, ומזה ראי' ברורה שלכל כוכב וכוכב תפקיד מיוחד.

והנה כמו כן הוא בישראל קדושים, אשר ישראל נמשלו לכוכבים, וגם הם צריכים לדעת שלכל איש מישראל שנברא יש לו שליחות מיוחדת, וכל נשמה שירדה לעולם מצפים ממנה שתתקן איזה ענין, ומה שיכולה היא לתקן אין עוד אחר שיוכל לתקן, ואם לא יעשה כן הריהו בבחי' 'מעוות לא יוכל לתקן', כי אין האחר יכול לעשות כן. וענין זה יודע רק הקב"ה אשר הוא יוצר כל הנשמות ובורא רוחות, באשר א"ל דעות ה' ולו נתקנו עלילות, והוא ברא כל אחד ואחד לתכליתו המיוחדת לו, וכשלא זכה לתקן הענין כראוי הריהו מוכרח להתגלגל שוב ושוב בהאי עלמא, עדי יזכה לבוא אל שלימות תיקונו, ורק כשכל הנשמות בעוה"ז יתקנו המוטל עליהם לעשות כדבעי, אז נזכה לשלימות התיקון השלם.

וה"ש ר' יונתן בזמן שעושיין רצונו של מקום אז 'והיה מספר בני ישראל, כי דייקא אז יש לכל אחד ואחד מספר מיוחד מחמת חשיבותם, ואין הם נכללים בכלל כללות ישראל יחד, כי מה שהאחד מצווה לעשות אי אפשר לאחרים לעשות, וכיון שעושה ומקיים האדם שליחותו נחשב הוא כמספר לעצמו. ומה שנא' 'אשר לא ימד ולא יספר' ונחשב הוא רק עם הכלל כולו, בעוד שכל אחד לעצמו אינו חשוב, זהו רק באין עושיין רצונו של מקום, עכתוד"ק בתוספת ביאור.

- ע"י לימוד התורה זוכה להשלים תיקונו בעולם -
עכ"פ חזוין מכך שלכל נשמה לעצמה יש לה שליחות ומטרה מיוחדת בעולם, ואינו דומה אחד לחבירו, והוא כמשל לאם אשר שולחת את בנה

בפרטיות, וע"ז הביא ב' הפסוקים לבאר הענין מה שהוסיפו בני ישראל עוד לומר 'נעשה ונשמע', ואמר שיש ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה, היינו שיש דבר אשר כל אחד ואחד מחוייב ואין באפשרות להפטר מזה, אך יש גם ונשמע 'קולו' בבואו אל הקודש לשון יחיד, שאם ירצה להתעלות ולשוב לביתו בעולם העליון בשלימות נפש רוח ונשמה, וכל איברי הקומה השלימה, הרי שיש דבר שמוטל עליו באופן פרטי לקיים.

זהו גם שהשיב רבינו הקדוש לתלמידיו כששאלוהו איזהו דרך ישרה שיבור לו האדם, דע"ז אמר שיש ב' חלקים כל שהיא תפארת לעושיה הכוונה מה שכל אחד ואחד מחוייב, ולכד מזאת יש גם 'זתפארת לו מן האדם' היינו מה שצריך כל יחיד בפרטיות לעשות לתיקון נפשו בעולם.

- 'זה א"ל ו'אנוהו' - כל אחד לפי שורש נשמתו ושליחותו בעולם -

ועתה נהדר לבאר מקראי קודש דפרשתן, די"ל דיתרו גילה וידע שיש בורא עולם, ושנצטווה בשבע מצות בני נח, והיה יתרו יכול להשאר בביתו ולעבוד באופן זה את השי"ת, להשליך מעליו כל גילולי העבודה זרה ולקיים מצוות בני נח. אכן שוב בא יתרו להשגה גדולה והבין שצריך הוא להשלים תיקון נשמתו, - וחזינן נמי שהיה לו נשמה גבוהה שהרי יתר פרשה אחת בתורה, - לכן הבין שאי אפשר לו לעבוד את הבורא כמו כל אחד אלא יש לו דרך עבודה וענין אשר צריך הוא לעבוד בפרטיות לתיקון שלימות נפשו.

דבר זה למד מיציאת מצרים, דנודע מה שפי' רביה"ק הרר"א זי"ע בפרשתן עה"פ 'וכי הוציא את ישראל ממצרים', דלכן אומרים בהגדה של פסח 'הוציאנו מעבדות לחירות משעבוד לגאולה ומאפילה לאור גדול', שהיו כמה וכמה דרגות בגאולת ישראל ממצרים, דיש ששמחתם היה כי עד עתה הוכרחו לעבוד בעבודה קשה בחומר ובלבנים, ומעתה יכולים לנוח בלא עמל, יש אשר היו במדריגה גדולה יותר וכשכט לוי שלא עבדו בפרך כלל, ושמחתם כעת היתה על מה שיוכלו לעבוד את ה' כראוי, אכן בני העליה אשר ראשם מגיע השמימה

ת, סי' ג', ועוד) וכן בבני יששכר (מאמרי תשרי, מאמר ד, דרוש יא, אות לה) שבכל בעל תשובה מתנוצץ ניצוץ ממשה רבינו ע"ה, וכל איש מישראל שמתעורר בתשובה וקבלת עול מלכות שמים, וחפץ לקבל עליו עול תורה, בא ניצוץ ממשה רבינו ומסייעו לכך, כי משה קיבל תורה מסיני והוא עומד ומסייע בכל דור ודור, יעו"ש בדב"ה"ק. ויתכן שניצוץ זה בא כדי להודיע ולהאיר עיני האדם שידע מה צריך הוא לתקן ולהשלים.

וזהו הוראה פרטית לכל אחד ואחד, ולא שייך בזה הוראה כללית, כי יש שישים ריבוא אותיות לתורה (מגלה עמוקות, פר' ואתחנן, אופן קפו), וכל אחד נשמתו מכוונת נגד אות אחרת, וכל אות מורה על המשכת חסדים ואורות הקודש, וכל אחד לפי שורש נשמתו צריך לתקן האות שלו.

על זה אמר הכתוב והזהרתה אתהם את החוקים והיינו באופן כללי לכולם יחד, ומלבד זאת גם והודעת להם את הדרך ילכו בה, באופן פרטי כל אחד לפי שורש נשמתו שצריך לתקן העולמות שלו והאות שלו בתורה, ואת המעשה אשר יעשון מלשון תיקון כנ"ל שבמעשה זה יעשה התיקון השלם של נפשו.

ולזה נמי מתחילה אמרו רק כל אשר דבר ה' נעשה באופן כללי, אך לאחמ"כ כל התורה בלשון יחיד נאמרה, כי לא מה שהאחד עושה צריך גם השני לעשות, ולא כל דבר שהאחר עושה צריך גם הוא לעשות ולקיים, כי לכל אחד ואחד עבודה פרטית לעצמו, האחד משלים נפשו בדבר זה, והשני משלים נפשו בדבר אחר, וזהו נעשה ונשמע, נעשה באופן כללי, ונשמע כל יחיד ויחיד לעצמו. ולזה שלח השי"ת את משה רבינו שוב ללמד את בני ישראל כי אין זה רק הגבלה כללית, אלא הגבלה לכל אחד ואחד לעצמו, וכדאמרו חז"ל (מכילתא בפרשתן, הובא ברש"י שמות יט, כד) משה מחיצה לעצמו אהרן מחיצה לעצמו וכו', ללמד שזהו הדרך בקבלת עול מלכות שמים, לכל אחד בפרטיות לפי מדרגתו ושורש נפשו. זאת תהיה תורת המסורה, שבני ישראל הבינו ואמרו נעשה באופן כללי, ונשמע שישמע כל אחד מה ששייך לו לשורש נשמתו ולתיקון נפשו

לא התפלל מנחה, ומיד הוא משפשף ידיו בכותל ופורש לקרן זוית ומבליע במהירות תפילת שמונה עשרה, הרי תפילה כזו בוקעת כל הרקיעים וכל המלאכים שרפים חיות ואופני הקודש יראים ומזדעזעים הימנה, כי תפילה זו מאירה בכל העולמות. וא"כ עלול האדם לדמות שאף הוא יתפלל כן, אכן האמת אינו כן ח"ו, כי איש כפרי זה אשר לא ידע לא קרא לא שנה ולא שימש מימיו, והוא אינו יודע כלום, ואם מכל מקום לאחמ"כ אומר לעצמו הרי יהודי אני, ומנתק עצמו ממסחרו בשעה שהיא קשה לו, בכדי שלא להפסיד תפילת מנחה, הרי שתפילה זו מאירה עד מאוד, ברם מי שלמד וראה ויודע מהו תפילה לפני הבורא, וכל שכן כשלמד מעט והתבונן בספרים ויודע אפי' משהו לפי מי הוא עומד להתפלל, הרי שאם יתפלל באופן כזה יזרקוהו וישליכוהו לשאול תחתית יחד עם תפילתו.

כן הוא נמי בכל ענין, מה שהאחר עושה ופועל בכך התעוררות רחמים רבים, כי לפי מקום גידולו וסביבת מגוריו ולפי מקצת ידיעותיו כשעדיין מאמין וחפץ לעשות הטוב, הרי שנעשה מזה התעוררות רחמים רבים, לא כן אלו שראו ולמדו ויודעים, הרי שאם אין עושים הענין בשלימות, רע ומר הוא מצבם. וע"ז אמרו חז"ל שרפו ידיהם מדברי תורה, והיינו שלא עשו לפי כוחם ומיסת יכולתם. ולזה נמי והיה כאשר ירים משה ידו (שמות יז, יא), ובגמ' (ר"ה דף כ"ט ע"א) וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא כשהיו מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את ליבם לאביהם שבשמים וכו', והיינו שהיו משעבדים ליבם דייקא ולא לב האחר, כי הכירו וידעו שלכל אחד ואחד יש לב נפרד, כשדפיקת ליבו של כל אחד שונה משל זולתו, וידעו שישנה עבודה מיוחדת עבורו היאך שצריך הוא לעבוד את קונו וצורו. מכל זה הבין יתרו שמוכרח הוא לבוא אל משה רבינו המדברה וללמוד תורה מפיו, ובאם היה רק הוראה כללית הרי שלא היה צריך לילך, אכן כיון שראה קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, והבין מכך שלכל אחד ואחד יש מטרה ותפקיד מיוחד שעל ידה יוכל לבוא אל שלימות נפשו, הבין שלכך בהכרח הוא להידבק אל צדיק אמת, כי רק משה רבינו הוא

הם עיקר שמחתם היתה על גאולת השכינה הקדושה, שיצאו עתה לחירות עולם, יעו"ש בדבה"ק. ומכך הבין יתרו כי אינו דומה עבודת האחד לזולתו.

כן נמי בעת שאמרו כל ישראל שירה, ויאמרו לאמר' שנעשה גם ואמרו הכל יחדיו, אכן כל אחד אמר לעצמו מה ששייך אליו, ואמרו 'עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה', בלשון יחיד, כי העיקר הוא כל אחד לפי שורש נפשו ותפקידו ושליחותו בעולם. ולכן אמרו זה אל"י ואנוהו, ונקטו בלשונם לשון יחיד, אף שהקב"ה הוא אלוקי ישראל ומלך העולם, להורות שרק כשיעבדו את השי"ת כל אחד לפי שורש נשמתו או אז יהיה 'ואנוהו, וכדמתרגמינן 'ואבני ליה מקדשא', כי על ידי מה שמשלים האדם תיקון נפשו ונשמתו זוכה לבנות מקדש לה'. ולזה נמי ילפינן מפסוק זה 'ואנוהו' - על הידור מצוה (שבת דף קל"ג ע"ב), כי כאמור אין בדמיון האחד לזולתו, וכל אחד לפי דרגתו מחוייב בענין אחר.

וזהו שאמר רש"י מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף, כי מענין יציאתם ממצרים והשירה שאמרו על הים הבין יתרו שאין האחד יכול להשוות עצמו לזולתו, כי כל אחד צריך לתקן ענין אחר מה שהוא נוגע לתיקון נפשו.

- 'שרפו ידיהם' - שב"א צריך לעבוד את ה' בפי בוחו ומדריגתו -

כמו כן ראה יתרו את מלחמת עמלק, שעמלק נתגברו על בני ישראל במה שרפו ידיהם מדברי תורה (בכורות דף ה' ע"ב), ונקטו חז"ל הלשון שרפו ידיהם רומזו על הפעולה הפרטית שכל אחד, שהם דימו שדי באופן כללי, וחשב כל אחד שאינו צריך להתאמץ ולעמול יתר מעל זולתו, אמנם האמת הוא שיתכן שחבירו הוא צדיק גמור כשישלים נפשו בפעולה זו שעושה כעת, ואילו הוא אם לא יעשה מה שצריך דייקא הוא לתקן ולהשלים, הרי שלא יצא ידי חובתו לעולם, ואף שישתדל לעשות כמעשה זולתו לא יועיל מאומה ועלול הוא לירד אבדון ח"ו.

מרן אאדמו"ר זי"ע היה חוזר על מאמר הבעש"ט הק' זי"ע, שעומד עגלון וסוחר סוסים, שעוסק כל היום במסחרו, וסמוך לרדת הלילה הוא נזכר שעוד

יעזור השי"ת שנוכל להתנהג בשבוע זה בתשובה שלימה ובקבלת עול מלכות שמים, גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך לתקן הכל, וכעת עדיין פתוחים שערי שמים, פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי (שיר השירים-ה, ב), כשהשי"ת מכריז ואומר שובו אלי ואשובה אליכם, ואפשר עוד לנצל שבוע זה להטהר באמת במהרה שלימה ולהתקדש לגמרי בבחי' 'אלכה ואשובה אל אישי הראשון' (הושע ב, ט).

יערה עלינו השי"ת רוח מטהרה ורוח תשובה משמי שמי מרום, י"ה זכות אבות יגן עלינו שנוכה לקבל עלינו עול מלכות שמים שלימה ע"י עסק התורה, כי התורה הק' מטהרת ומקדש את האדם לעשותו בבחי' בריה חרשה וכקמן שגולד דמי. זכנו לקדש רמ"ח איברינו ושם"ה גידנו, ולחתום בחותם שמירה כל מה שנקנה בימים אלו שלא נשכח וניפול חלילה, ולזה יש סגולה בשבוע זה כי יכולים לסגור ולאצור באוצר כל אותם השלימות שנקנו בשבועות אלו, שיהיה חקוק בקרבנו לעולם לא תאבד.

יהי ה' אלוקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו, וזהו נעשה ונשמע שישאר הלאה לנצחיות קנין נצחי. יעזור השי"ת שנוכל לקבל עלינו באמת ללמוד וללמד לשמור ולעשות.

יעזור השי"ת לכל בני ישראל בכל מקום שהם בכל מקומות מושבותיהם די בכל אתר ואתר, ברוחניות ובגשמיות, בגוף ובנפש, בני חיי ומזוני רויחי, בני ישראל קיבלו היום את התורה ושמעו עשרת הדברות, וכשם שאז נוושעו בכל ונתרפאו כל המומין, וגם נתבשרו 'שובו לכם לאהליכם' (דברים ה, כז) ונפקדו בבנים, וכן בכל מה שצריך, כי לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן (תנחומא בשלה, ב), והיינו שנשפע להם גם פרנסה בהרחבה, וא"כ בני חיי ומזוני הכל נשפע אז ואנו מאמינים באמונה שלימה, שהיה קול גדול ולא יסף ומתרגמינן ולא פסק, ונשאר לעולם ועד, ונשפעים כל מיני השפעות טובות כמאז. ויוושעו כל הצריכים בישועת אמת, ויהיה 'כוס ישועות אשא, ישועות ורפואות וכל מה שצריך, וישכון אורה ושמחה בכל בתי בני ישראל, אור חדש על ציון תאיר ונזכה לגאולה השלימה בקרוב במהרה בימינו אמן.

שידע ללמד ולהודיע לכל אחד ואחד מהו תפקידו בעולם, ושבענין פלוני יוכל להשלים עצמו. וזה שאמר משה לחותנו 'כי יבוא אלי העם לדרוש אלוקים' (שמות יח, טו) והיינו שבאו כל אחד לדרוש אלוקות שלי לידע במה צריך אני עצמי לעבוד ושעל ידה אוכל לבוא לשלימות נפשי. ולזה הבין שמוכרח הוא לבוא למדבר להיות בין בני ישראל, ולבוא אל משה שיתן ויורה לו הדרך המיוחד עבורו.

רעך ורע אביך אל תעזוב - שלא לזוז ממסורת אבות - ולזה הסמיכו כאן חז"ל במדרש (שמו"ר כז, א) הפסוק (משלי כז, י) רעך ורע אביך אל תעזוב, דיש כאן ב' העניינים, דמחד שידע שאי אפשר לילך בדרך נפרד לעצמו דרכים אשר לא שערום אבותינו, אלא בהכרח הוא לצעוד בדרכי ומסורת אבות, וע"ז הזהיר הכתוב ואמר רע אביך, ובנוסף לזה יש גם ענין רעך באופן פרטי מה שמוטל על כל יחיד ויחיד לשמור ולעשות ולקיים, וב' הדברים הללו יחדיו אל תעזוב, הן באופן פרטי והן באופן כללי. שלא יאמר שבמקומות אחרים מתנהגים בענין אחר וכו', כי בוודאי הכל קדוש וכולם אהובים ברורים ונאמנים, וכנודע מהאריה"ק שבשמים ממעל ישנם י"ב שערים, שער מיוחד לכל שבט ושבט, יעו"ש, וזהו כלל גדול מאוד, ובדורנו אנו שנתבלבלו ונתקטנו המוחין בהכרח לשוב ולשנן ענין זה שוב ושוב, להחדיר בקרבנו שכל אחד ואחד קדוש אהוב וברור לפי שורש נשמתו, וכל אחד עובד את השי"ת לפי מסורת אבות ולא ישנה לילך לפי מקום אחר. אכן מלבד זאת יש גם בחי' 'רעך' הפרטי, והבא לטהר מסייעין אותו מן השמים שיזכה אכן להשלים תיקון נפשו.

מה אומר ומה אדבר, בושתי ונכלמתי הנה עומדים אנו כבר בשבוע אחרון של ימי השוכבי"ם, והשבועות חולפים במרוצה, ובאמת מקנא אני באברכים והבחורים שאני רואה השעות שלהם, היאך שלומדים ברציפות שעות הרבה כ"כ, והשלימו עצמם ועלו ונתעלו באמת, אכן אני מה יעלה בסופי וגורלי. אמנם מצינו לגבי שטר שהכל הולך לפי שיטה אחרונה שבשטר, ובפרשה זו של 'נעשה ונשמע' פרשת משפטים שהוא חתימת השטר אפשר עדיין לתקן ולהשלים הכל.

יום ראשון פר' משפטים י"ח שבט

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יחיאל מיכל שלמה נ"י בן הר"ר שמאי אליאס מירושלים (בן הג"ר דניאל שליט"א רא"כ אדירי התורה בב"ב), ולהבחור הבר מצוה נחמן ישראל נ"י בן הר"ר שלמה חזן מנתניה.

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר אפרים זלמן טאובר מפעיה"ק (בה"ר יהודה מביתר, וח"ר אליעזר בריל מפעיה"ק), ולבן הר"ר יחיאל שטיין מפעיה"ק (ב"ר עזריאל מקרית צאנז טבריה, וח"ר זלמן לוינשטיין מפעיה"ק).

לאחמ"כ הגיע מרן שליט"א לעיר פתח תקוה, לניחום אבלים אצל הר"ר מאיר מארק הי"ו חבר הנהלת מרכז רפואי צאנז ביה"ח לניאדו וסמנכ"ל גיוס משאבים, היושב שבעה על פטירת בנו הר"ר יוסף ז"ל שנלב"ע בפתאומיות לפתע פתאום, מרן שליט"א ניחמו בדברי תנחומים משך למעלה ממחצית השעה, וחזר לביתו.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן שמעון נ"י בן הרה"ח ר' בן ציון פרלמן מחיפה, ע"ב הרה"ח ר' אפרים שכטר מפעיה"ק (בן הג"ר יצחק שמואל שליט"א דומ"צ קרית צאנז ומח"ס שו"ת ישיב יצחק). אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל מבעלי השמחות. בין הנכנסים היה גם הרה"ח ר' חיים גנזל מנהל מוסדות בית יקב באידיש בביתר, יחד עם ב"א הר"ר חיים צבי גנזל הי"ו והכניסו זמירות לשבת המבואר, ממה שערכו מכתבי אביו הרה"ג ר' אברהם ז"ל, והביע כ"ק מרן שליט"א התפעלותו מיופי והדר העבודה וההשקעה המרובה שהושקע בזה, והאציל מברכות קדשו לרוב ברכה והצלחה.

יום שני פר' משפטים י"ט שבט

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר נפתלי שנק מחיפה (ב"ר צבי מפעיה"ק, וחהג"ר גדליה יעקובוביץ שליט"א רא"כ מעלי דשבתא פעיה"ק).

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן החבר שמשון נתנאל נ"י בן הרה"ח ר' מנחם אלעזר יונה ליבער מלונדון (בה"ר משה זאב מלונדון), ע"ב הרה"ח ר' נפתלי יצחק זלמנוביץ מפעיה"ק (ב"ר שמואל נטע מב"ב, וח"ר בעריש בעלז מפעיה"ק). אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל מבעלי השמחות בשבועות הבעל"ט.

יום שלישי פר' משפטים כ' שבט

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר שמעון דוב ישראלי מפעיה"ק (ב"ר מאיר מביתר, וחה"ר חיים מנחם וינגרטן מפעיה"ק).

לפנה"צ הגיע לביקור בקו"פ כ"ק האדמו"ר ממודיץ שליט"א, לרגל שמחת נישואי נכדו הי"ו, וזהו תוכן השיחה:

האדמו"ר ממודיץ איחל ברכת מזל טוב לרגל השמחה בחצה"ק: בעת השמחה לא יכולתי להגיע כי אני בשנת האבל.

מרן שליט"א: כי בא מועד שיהיו שמחות אצל כלל ישראל. כבר מתקרבים ימי השמחה של חודש אדר, וזה מתחיל מחצי חודש שבט, שאז מתחיל כבר זמן של המתקה וחסד, כי החצי השני של צירוף חודש שבט [היוצא מפסוק (ויקרא כז, לג) ה'מר י'מירונו ו'היה ה'וא], הוא כסדרו של השם, וכמו בחמשה עשר באב (עי' בני יששכר, מאמרי תמוז אב, מאמר א, אות א).

האדמו"ר ממודיץ: חמשה עשר בשבט וחמשה בעשר באב הם שניהם בחי' ארבעים יום קודם יצירת הולד, היינו מ' יום לפני בריאת העולם לפי ב' השיטות (ראש השנה י, ב) אם נברא בניסן או בתשרי (עי' בני יששכר, שם, מאמר ד, אות ב).

זה פלא שברוב קביעות השנים חל חמשה עשר בשבט בשבוע שהקריאה היא בפרשת יתרו, וחמשה עשר באב חל ברוב קביעות השנים בשבוע שבו קוראים פרשת ואתחנן, אשר בב' פרשיות אלו נאמר ענין מתן תורה. נמצא שט"ו בשבט הוא כנגד לוחות הראשונות וט"ו באב הוא כנגד לוחות האחרונות.

אכילת פירות אילן בחמשה עשר בשבט הוא תיקון חטא עץ הדעת, שהיה באילן, ובחמשה עשר באב נתקן חטא המרגלים כי אז פסקו למות (תענית לא, א), ואז פסקו לכרות עצים (שם), ורואים שיש איזה ענין עם העץ.

מרן שליט"א: הכל התחיל מזוהמת חטא אדם הראשון. **האדמו"ר ממודיץ:** כ"ק אבי זצ"ל אמר, דאיתא (שמו"ר ט, יב) שכל מכה במצרים היתה במשך שבוע, וג' שבועות קודם לכן היה ההתראה, ומכת בכורות היה בט"ו בניסן ואז נהרגו הבכורים, וזכר לזה אנו עושים אז תענית בכורים. חודש לפני זה בט"ו אדר היה מכת חושך, וזכר לזה אנו עושים פורים אשר אז ליהודים היתה אורה (אסתר ח, טז). וחודש קודם לכן בט"ו בשבט היה מכת ארבה שנאמר בו (שמות ו, ה) ואכל את כל העץ הצומח לכם מן השדה, וזכר לזה אנו אוכלים ביום זה את פירות האילן.

ואמר שעושים זכר לג' מכות אלו דווקא, כי במכות אלו נאמר למען תספר.

מרן שליט"א: כבר שלושים יום קודם החג... מתחילים ללמוד ההלכות וכבר מתחילים לירד ההשפעות. פורים הוא גם זמן של קבלת התורה, הדור קבלוה מאהבה (שבת פח, א)...

הרי כל עניני נישואין למדים ממתן תורה (תשב"ץ קטן, סימן תסז). חז"ל אמרו (יבמות סב, ב) השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה. נמצא שנישואין הוא כעין קבלת התורה, ולכן למדו עניני הנישואין ממתן תורה.

בברכת שבע ברכות אומרים 'שיש עליך אלוקיך כמוש חתן על כלה, ורואים שמדמים השמחה העתידה לבוא כשמחת חתן וכלה, ורואים מכך חשיבות שמחת חתן וכלה, בבחי' מי נתלה במי...

שאם אחד יודע שלא מגיע לו כלום, א"כ כל דבר שיש לו הוא יודע שזהו חסד ה' ולכן בא לידי שמחה, מה שאין כן כשאחד חושב שמגיע לו הכל, הריהו בעצבות כי תמיד סבור שחסר לו.

האדמו"ר ממודזיץ: לכן לימד זאת מיד ביצירת האדם, כי אם לא כן לא היה אדם יכול להגיע לענוה.

מרן שליט"א: אמרתי כעת בשמחה אצלנו, למה שולחים את האבות למטה, והרי הם יכולים לשמוח מלמעלה, אלא שלמעלה יש חשבון אחר לגמרי ממש שיש כאן, ושם רואים שהכל לטובה, ושהכל חסד ורחמים, והקב"ה רוצה שירדו ויבקשו על ישראל לפי ההשגות שלהם בעולם הזה, ולכן הוא מורידם למטה לארץ, שישפיעו ויעוררו להם ישועות לפי עיני השכל למטה.

האדמו"ר ממודזיץ: כשהם יורדים הם מרגישים את הניסיונות שיש לדור שלנו היום.

מרן שליט"א: ארדה נא ואראה...

וכיבדו מרן שליט"א בלחיים ומזונות, ואחלו זה לזה. **האדמו"ר ממודזיץ:** 'אשר ברא ששון ושמחה', 'ברא' לשון בריאות, שמחה מביאה בריאות.

מרן שליט"א: 'בראשית ברא', ראשית צריכים להיות בבריאות.

האדמו"ר ממודזיץ: 'בני חיי מזוני' זה בגימטריא 'ברא'.

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר על מאמר העולם 'בראשית ברא' שמתחילה צריכים להיות בבריאות, שמאמר עולם זה הוא דבר אמת, וכדמצינו בכמה מקומות בחז"ל הלשון 'היינו דאמרי אינשי', וזה נרמז מיד בתחילת התורה, להורות שבשביל ללמוד תורה צריכים להיות בבריאות.

ואפשר דאכן מטעם זה במתן תורה נתרפאו כל החולים (במדב"ר ז, א), להורות ענין זה לדורות עולם שלומדי תורה צריכים להיות בבריאות.

אני חוזר הרבה על הווארט המובא בדברי ישראל בשם הרה"ק מקוזמיר בנוגע לזמן תפילה אצל צדיקים, שאצלם נחשב גם ההכנה כחלק מהמצוה ולכן צריכים לעשותו בתוך זמן חיוב קיום המצוה ואי אפשר להקדים. ולפי זה גם ההכנה לשמחה הוא כבר חלק מהשמחה. וליווהו מרן שליט"א החוצה ונפרדו לשלום.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ח ר' אברהם צבי בלומנטל מפעיה"ק (ב"ר ברוך ז"ל, וחתן להבחל"ח הג"ר גדליה יעקובוביץ שליט"א רא"כ מעלי דשבתא פעיה"ק), ע"ב הר"ר אהרן בצלאל וירצברגר מאלעד (בן הג"ר יעקב יוסף שליט"א מבארדיטשוב ירושלים) [מרן שליט"א בירך הברכות ע"ג גביע שהוא בירושה מהרה"ק סניגרון של ישראל מבארדיטשוב זי"ע].

לאחמ"כ קיבל מרן שליט"א קהל, בין הנכנסים היה ש"ב הרה"צ רבי אברהם חיים הלברשטאם שליט"א מרודניק לוס אנג'לס לרגל שמחת נישואי נכדו הי"ו. כן נכנס לקו"פ העסקן הרב אהרן בן ציון וידר חבר בית המחוקקים בניו יורק.

האדמו"ר ממודזיץ: יש מצוה לשמח את החתן, ולכאורה מהו הענין בזה, וכי הוא אינו שרוי בשמחה. ואמר זקני כ"ק האדמו"ר האמרי שאול צ"ל, שהברכה מתחילה 'שש תשיש ותגל העקרה בקיבוץ בניה לתוכה בשמחה', שפתח בלשון ששון, שמורה על תקוה העתידה, כמו שכתוב (תהלים יט, ו) 'שיש כגיבור לרוץ אורח, שהוא שש מקודם מתוך תקוה ובטחון להתגבר ולנצח. ואילו שמחה מורה על אחר שכבר נעשה כמו שנאמר (תהלים צב, ה) 'כי שמחתי ה' בפעליך וגו'. ואומרים שש תשיש ותגל העקרה, אף שהיא עדיין עקרה, כי ששים על שם העתיד, וכן כנסת ישראל אף בעת היותה בגלות כבר שוש תשיש בתקוה על העתיד לבא. ובעת קיבוץ בניה לתוכה אזי יהיה בשמחה על העבר, שכבר שבו בנים לגבולם.

וזהו ענין שמחת חתן, שיש בו גם ששון על העתיד שיקים בית בישראל, וגם שמחה על העבר, על מציאת זיווגו.

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר בסיבת הדבר שצריכים לשמח חתן, לפי שמובא (שו"ת חיים שאל להחיד"א, ח"ב סימן לה, אות ס) שהחתן ימעט מלימודו, וכל חתן שניגש בהכנה ראויה ליום חופתו לא יוכל לשמוח באמת ביודעו שיצטרך שבעה ימים למעט מלימודו, והלא אין שמחה כשמחת התורה, ובפרט לאחר חתונתו כאשר רחיים בצווארו, ולכן צריכים לשמחו... ולכן אלו שמשמחים אותו מתוך ידיעה על חשיבות לימוד התורה, שמיעוטה גורם צער לחתן, זוכים לתורה דייקא (ברכות ה, ב).

ואמר מרן אאדמו"ר בדרך צחות ששיעור המיעוט של 'מעט מלימודו' לגבי חתן, הוא כפי שהסוחרים ממעטין במשא ומתן בחודש אב כפי שנפסק בהלכה (אורח חיים תקנא, ז)...

הרי האבות הקדושים יורדים לחופה...

האדמו"ר ממודזיץ: כן איתא בזה"ק (פרשת פנחס), והסמיכו הכתוב (תהלים קמט, ב) 'שמח ישראל בעושי'. ולכא' צ"ב הלשון בעושי. ואמרתי, על פי מה שאמר הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע, דמצינו במדרש (ב"ר ח, ח) שהקב"ה לימד ענוה מיד ביצירת האדם, גדול נמלך בקטן...

מרן שליט"א: שאמר (בראשית א, כו) נעשה אדם, כלשון רבים... **האדמו"ר ממודזיץ:** והעצה לבוא לשמחה הוא על ידי ענוה, כי בעל גאווה חושב כל הזמן שמגיע לו יותר וכו'. וזהו הרמז, ישמח ישראל, שבאים לידי שמחה, על ידי 'בעושי', רומז על הפסוק נעשה אדם שמלמד מדת הענוה.

מרן שליט"א: עניו יכול להיות בשמחה, וזה היפך מדעת אנשים שחושבים שעניו הוא עם לב נשבר... זה שני דברים אחרים... יכולים להיות עם לב נשבר יחד עם שמחה, וזה אחד מהדברים שלימדה החסידות.

האדמו"ר ממודזיץ: יש מימרא כזו, שאין דבר שלם כמו לב נשבר... והיינו מתוך שמחה.

מרן שליט"א: אצל צדיקים ראו זאת, מצד אחד ענוה ושפלות, ומצד שני שמחת חיים אמיתית. מרן אאדמו"ר זי"ע האריך בזה כמה פעמים בשם צדיקים,

נר להולכים שנלב"ע בתקופה האחרונה לדאבון קהל עדתינו הק'

הרה"ח ר' פנחס כהן ז"ל

משנן את הדף היומי כמה וכמה פעמים דבר יום ביומו עם רש"י, תוספות ומפרשים. ערב שבת, שבתות ומועדים, ימי הפורים כולם היו שווים לטובה, לראותו על מקומו בבית המדרש כשהוא שוקד על תלמידו בהתלהבות והתעמקות. בהגיעו לביתו אחר יום עמוס בעבודת ה' חזר לתלמודו על מקומו הקבוע, ליד הסטנדר הקטן, החל בסדרת שיעורים נוספים של לימוד הרמב"ם, ועוד שיעורים רבים ומגוונים בהרבה מקצועות התורה, כשהוא זורש מעצמו הספקים, שבמידה ולא עמד בהם התייגע רבות כדי להשלימם.

באהבתה של תורה ישגה מאוד, כשהוא נלהב מקושיא מתירוצ, והוא נושא ונותן במלחמתה של תורה, כשהוא אינו זז מההבנה לעומקה של פשט. ענינים רבים בהלכה טרח וליבן יחד עם תלמידי חכמים ודיינים בקרית צאנז, כשהאמת נר לרגלו ואינו חס על כבודו, בירר כל דיוק ודקדוק בהלכה, וקיימה לכל פרטיה ודקדקיה.

גם כשכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א הכריז על יסוד מפעל הדף 'משתמרת' במסגרתה נערכים מבחנים על דף היומי ועוד, שש ר' פנחס להצטרף ובלהט קודש הצטרף לעשות רצון צדיק, ולערוך מבחנים אלו.

מחנך תשב"ר: שנים רבות היה מחנך תינוקות של בית רבן במסירות ונאמנות מיוחדת, כשהוא מחדיר בהם יראת שמים ואמונה טהורה, במידה גדושה. כשהוא שש ושמוח בהצלחתו של כל אחד מהם, ואף שנים לאחר מכן היו כולם חקוקים על לוח לבו, ושמוח לראותם מתעלים בעבודת ה'. את עבודתו בתקופה זה החל מהשעות המוקדמות בבוקר להתפלל יחד עם התלמידים ואף כרוך אחריהם בשעות הערב, בלימודים במסגרת 'המתמידים'.

תלמידיו הרבים, המה מעידים, כי בימים ההם הדרך של שמאל דוחה היתה מרובה מהימין מקרבת. אולם המנוח היתה ימינו חזקה ומקרבת במיוחד, כשהוא עושה מבצעים נושאי פרסים גבוהים במיוחד, כשהוא עצמו משיג את המימון לצורך כך, ומעודד ומדרבן את תלמידיו ואומר להם גדל.

יחד עם כל זאת עוד מצא זמן רב כדי להגות בתורה ואף נבחן במשך שנים במסגרת 'מפעל הש"ס' על סך שלושים דף לחודש במסגרת גמרא עם פירוש תוספות והלכה. כשהוא זוכה להיבחן על ש"ס ופוסקים ולהתעטר בנזר הוראה. כמו כן נבחן וקיבל סמיכת חכמים להורות על ידי הגה"צ אבדק"ק עכו בעל 'חיי נפש' זצ"ל, אחר שעמד אצלו לבחינה מדוקדקת ביורה דעה.

שנים רבות השתתף בשיעורים שונים שהתקיימו בקרית צאנז, ביניהם של הגאון רבי יחיאל ביום שליט"א מרבני קרית צאנז. ובשנים האחרונות בשיעורו של הרה"ג ר' יצחק בלומנטל שליט"א. כשהוא אינו שת לבו לכך גם כשהמגיד שיעור והמשתתפים צעירים ממנו בהרבה. השתתפותו בשיעורים היתה לשם דבר גם מצד הקביעות

ביום שלישי כ"ח טבת איבדה קרית צאנז בנתניה את אחד המיוחד וותיקי בניה, הרה"ג ר' פנחס כהן ז"ל שנסתלק בפתאומיות בהיותו בן ע"ב. המנוח נולד ביום ה' תמוז תשי"ב לאביו הרה"ח ר' שמחה בונם ז"ל, ואמו מרת גיטל ע"ה, שהתגוררו באותה עת בשכונת חליסה, חיפה.

עם היוודע הבשורה על פטירתו של האי גברא יקירא וחשיבא. הרה"ג ר' פנחס כהן ז"ל. זקנים עם נערים הוכו בתדהמה כיון שהכל הכירוהו, מנער ועד זקן. הארת פניו של תלמיד חכם מופלג כמוהו, כמו מילות עידוד וחיזוק אותם פיזר בחכמה ובהשכל לכל סביבותיו, הפיכו רוח חיים בזקנים ונערים שנהנו לאורו והתענגו על נועם אמריו ששפעו פניני קודש, חשבונות ורמזים נפלאים שבתורה, הפשט ענינים סבוכים. תפילותיו הלוהטות שנערכו ביגיעה ובהתלהבות. לפיד התורה שבער בו, שקדנותו העצומה, כל אלו היו לדוגמא ולאות. חסדים טובים אותם עשה בהצנע ובהחבא, כל אלו אבדו באחת.

בבית הוריו ינק אהבת תורה עצומה, ועל אף יגיעתו הרבה של אביו לפרנסתו היה מוצא שעות ארוכות כדי ללמוד ולהתייגע בתורה, כשהוא מלמד את בניו עוד מילדותם ללמוד ולחדש בעצמם דברי תורה, כשהמנוח כבר היה בימי ילדותו, כבן עשר, מגיע מדי שבת בשבתו לשולחן השבת, כשחידוש משל עצמו באמתחתו.

בקרית נאמנה בשנת תשי"ח לערך, בהיותו כבן שש עברו הוריו להתגורר בקרית צאנז בנתניה, שהיתה בתחילת התיישבותה. מאז זכה להתחנך במוסדות התורה בקרית צאנז, כשהוא עוד בחור רך בשנים התקבל ללמוד יחד עם בחורים מבוגרים מבני גילו, בישיבתנו הק'. בימים ההם הנהיג מרן זי"ע לראשונה להעניק עטרת חכמים לתלמידי הישיבה שעומדים בכור המבחן על מאות דפי גמרא, אלו נערכו בדקדוק ובאופן מעמיק תחילה על ידי הנהלת הישיבה, ולאחר מכן בחינה נוספת על ידי מרן זיע בעצמו.

בהיות הדבר חידוש של ממש בימים ההם, רק האריות שבחבורה נעמדו לבחינות אלו. והמנוח ברוב אהבת התורה, עזות דקדושה יקדה בו וטרח ויגע, שינן וחזר מאות דפי גמרא, והיה מעשרה הראשונים שעמדו לבחינה, ומהבודדים שזכה לקבל תעודת 'חבר' שנכתבה בכתב יד קודשו של מרן זי"ע עצמו. מאוחר יותר אף עמד על כור המבחן והתעטר על ידי גדולי ישראל, בסמיכת חכמים.

בהגיעו לפרקו נשא את זוגתו בת הרה"ח ר' חיים היילברון ז"ל מחשובי חסידי סאטמאר ומגזע משפחה חשובה ומרוממת עליה נמנו רבנים וגדולי תורה ביניהם הגה"ק מאדא זי"ע בעל 'מגילת סדרים'.

אהבת התורה: מים עזים לא יכלו לכבות את האהבה העצומה לתורה שיקדה בעצמותיו כל ימיו. שעות ארוכות אין קץ ישב רכון על התורה בבית המדרש 'אוהל נחמיה' כשהוא

שיעור בבית מדרש 'בית דוד' לתושבי העיר נתניה, עמלי כפים שהגיעו ליהנות מציפה של תורה וקצת יהדות. לא אחת זכה במסגרת זו להציל נפשות לקרבן לתורה ולהכניסם תחת כנפי השכינה.

בשיעור זה היה המנוח יורד מגאונותו הרבה ובבקיאותו היה מפליא לשטוח לפני תלמידיו אף עניינים מסובכים, ולענות על שאלותיהם ולבטיהם, להורות להם את הדרך ולכו בה. עם כל זה לא החזיק טיבותא לנפשיה, וכל אותם שנים נשאר באותה איצטלא של 'מגיד שיעור', כשבענוותנותו ובצניעותו הרבה הצליח להסתיר את העובדה כי זמן עידן ועידנים שתפקידו כמגיד שיעור הפך להיות לרב ומורה דרך, כשכל הדבר הקטן והגדול מובאים לפניו, וקהילתו כרוכים אחריו באהבה רבה עד אין קץ.

קדוק בהלכה: מסכת כשלעצמה היא זהירותו הרבה בכל ענין הילכתי, אותה היה מברר לעומקה בכל ענין, כשהוא אינו מניח את עצמו ואף אחר שחקר ודרש ובירר היה מלבן את הענין עם תלמידי חכמים מופלגים, כדי שישירו לו אם הסיק את ההלכה למעשה כראוי.

כולל ערב: בכולל ערב אותו ייסד וניהל משך שנים רבות במסירות נפש וטרח ויגע כדי לעמוד בתשלומים, היה משתתף כאחד האברכים ואם חיסר וכדומה, היה מקזז מחלקו. פעמים רבות כשהבין שיש להתחשב עם אברכים שהחסירו, התברר לאחר זמן כי היה משלם את ההתחשבות מכיסו, בזהירותו הרבה על ממון הקדש. – בכלל, ניתן להרחיב רבות על זהירות המרובה בענייני כספים, ואף שניהל כמה קופות של צדקה וכדומה, היה טורח שעות ארוכות, שיהיה הכל בריר ונהיר שלא יגיע חס ושלום לידי מכשול, ושלא להוציא מתחת ידיו דבר שאינו מתוקן.

בין הלומדים בכולל ערב נמנו האריות שבחבורה, הרבנים הדיינים והמוצי"ם של קרית צאנז, כשכל אלו ישבו בבית המדרש ולמדו במקום שלבם חפץ, כשאין איש שם על לב, כי ישיבתם במקום היא בגין היותם מקבלים מלגה על כך, כתוצאה מכך, היו מגיעים עוד רבים מתושבי הקריה לקבוע את לימודם בבית המדרש בשעה זו, מחמת קול התורה שנשמע וערב לאוזניהם בשעה זו.

מעולם לא נצרכו לבקש ממנו להעלות את המלגות המשולמות בכולל, כיון שבכל תקופת זמן הודיע מעצמו, כי מעתה ישלמו מדי חודש סכום גבוה יותר.

עבודה שבלב: בתפילותיו קיים בעצמו קודם יסדר את תפלתו ואחר כך יתפלל. כל סדר יומו נסובו על זמני התפילות והשיעורים. תמיד הגיע מוכן אל התפילה רגעים ספורים קודם, ולא נכנס בחיפזון. בשעת התפילה היה נפשו משתפכת בחן כמונה מעות. לעיתים קרובות בהגיעו בעת התפילה לתפילות ופסוקים על גאולתן של ישראל, היה מתכסה בטליתו כשניכר שכל כולו רוטט בבכי ובתחנונים. שעות ארוכות ביום השקיע בתפילותיו הזכות, כשבאמונה פשוטה בכח התפילה וידיעתו לפני מי אתה עומד, היה משתפך לפני קונו. כשתפילות רבות ערך כדי לזכות לדורות ישרים מבורכים.

על כל פרט ופרט היה נושא תפילה ובקשה שיצליח ה' דרכו, אך לאחרונה היה נצרך להגיע לארצות הברית, ובגלל

שלא היה מחסיר מלהשתתף זולת באופנים נדירים בלית ברירה, גם אופן לימודו בשקדנות ובהתמדה, ובעומק רב כאילו הוא בחור בישיבה קטנה, כשהוא מרים את כלל משתתפי השיעור עמו, בהבנה עצומה. כשהוא מקשה ומתרץ מאיר ומעיר גילו המשתתפים לפנייהם את בקיאותו המבהילה בש"ס, ששבליה היו נהירים וברורים לו, כשהוא מגלה טפח ומכסה טפחיים כשבהזדמנות התנצל על שמטריח את משתתפי השיעור, באומרו כי הוא מונוע עצמו כלל יכולתו מלהקשות ולתרץ כדי שלא להקשות על משתתפי השיעורים, וכל אותם פעמים רבות בהם שקל וטר במשא ומתן של תורה, היא אחת מני רבות ממה שכנוס בלבו.

וזאת למודעי כי כשאדם מתלהב ומתלהט בחשק התורה, אפשר והיא מחמת חשקו וחפצו לרכוש ידיעות, ועדיין אין בכך בכדי להעיד על 'אהבת תורה' אמיתית. אולם לא כן היה המנוח, שבאהבתו העצומה לתורה היה מתלהב גם מתורתם של אחרים.

לעת מצוא, בהגיעו לשהות בערים ומדינות אחרות אם לשמחות וכדומה, היה סר תחילה לראות את בתי המדרש בסביבה הקרובה היכן יוכל למצוא לנפשו מרגוע לקבוע את מקומו לתורה ולתפילה, כשהוא מעדיף בית מדרש שקט, שם לא יופרע מסדריו. כשמעתה כל שעה קלה פנויה היה ממהר לפינתו ללמוד.

כל פעם מחדש היה מתאר ומספר בהתלהבות על 'פלאי הבריאה' כפי שהוא ראה אותם, היו אלו מראות קדושים של יראי ה' מופלגים, צורבים צעירים וכדומה. כך היה מספר 'הייתי בלונדון ובבית המדרש ישבו שני ילדים, שעות על גבי שעות ומשננים משניות'. פעם אחרת גולל 'השבת הייתי בביתר, ראיתי בחור למד כמה שעות ברציפות, בלא שיקום ממקומו, כשכל הזמן הוא משנן את לימוד בקול' וכן רבות כדומה לכך.

בדרך כלל חיפש הזדמנות לגשת ולשוחח בתורה עם אותם צורבים צעירים ולהיווכח מקרוב על ידיעותיהם, ואף מאתגרם בשאלות וחידות, כשהוא מתמוגג מנחת כאילו היו אלו צאצאיו שלו, ואף היה מביע את הערכתו העמוקה אליהם, מחזקם ומעודדם בדברים עליהם היה מוסיף מטבע הגונה, כדי להגביר את חשקם בתורה.

כל אימת שקבע מושבו בבית מדרש מסוים, היה מחשב והולך כמה לערך היה הנאתו במקום זה משימוש בקפה ותה, ספרים וכדומה. והיה משאיר סכום הגון עבור בית המדרש, שיהיה בו יותר מכדי הנאתו. בבתי כנסת בהם ראה שההוצאות מרובות על ידי שמגישים יותר בהרחבה וכדומה, היה מוסיף והולך בתרומתו, על אף שהוא לעצמו לא היה נצרך להרחבה זו.

אף את בניו חניך והזריך בדרך זו כשכבר בצעירותם הוא אינו מפסיק להחזיר בהם כי ברבות הימים יזכו שתפלתם תהיה מעומק הלב, או שיעלו במעלות התורה ויבחנו על אלפי דפי גמרא ולקבל תואר 'מורנו' וכדומה. כל אימת שהביאו מבחנים ותעודות שהעידו על הצלחותיהם הרעיף עליהם חיבה והערכה יתירה, על ידי כך קלטה נפשם כי רק על ידי הצלחתם בתורה ויראת שמים יגרמו נחת רוח לאביהם.

מריץ תורה: לפני למעלה מארבעים שנה החל למסור

ביישוב הדעת, כשהמקום והזמן צריכים להיות מוכשרים כדי לא לבטל תורה יותר מהנצרך, וכדי שיוכל לקיים את תפילותיו והנהגותיו בהידור גם בהיותו מחוץ לבית.

ציפיתו לגאולה ולישועת ה' היתה רבה מאוד, כשניכר זאת בתפילתו כשכל כולו היה רועד ורוטט בקטעים של תפילה על הגאולה. בשיחתו עם הבריות היה שגור על לשונו כי 'היום לא הוקרב קרבן תמיד' וכדומה. בחגים וכדומה היה הולך ומונה כמה קרבנות חסרנו בחג זה. כך גם היה משנן את סדר העבודה, כשהוא אינו מסתפק בלימוד אלא היה מפרט והולך כל פרט ותנועה, מסכתות תמיד, מידות וקנינים היו משננם ללא הרף והיו שגורים על לשונו זאת בהיותו כהן וכדי שיוכל לדעת את ההלכות בביאת משיח צדקנו בב"א.

בצל הקודש: פרק מיוחד היא ההסתופפות בצל קודשו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע כשהוא יונק מהמעייין הקדוש, וכל ימיו היה דולה ומשקה מתורת רבו. בפרט היה משוחח על ההתלהבות היוקדת של רבה"ק זי"ע בשעת התפילות, כשהוא אומר על עצמו שכל אימת שעומד להתפלל דמות מורו ורבו חקוק לפניו, ובזה הוא מקבל רוח חדשה ויתר להט והתלהבות בשעת התפילה. רשימות רבות השאיר אחריו בהם גולל את ביקוריו בצל הקודש בימים הקדושים וכדומה בהם זכה להתחמם נגד אורו הגדול. בהיותו משכיל ומבין ענין מתוך ענין היה משכיל להבחין בהנהגות רבות ואף תנועות שונות של רבותיו שטובא גניז ביה, ואחרים לא שתו לבם לכך. כך גם היה שואל ונוטל עצה בכל דבר וענין. אחר פטירת רבו זצ"ל דבק בלב ונפש ביבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א היה כרוך ודבוק בו בכל נימי ליבו ונפשו, כשהוא נדחף כצורב צעיר בין החסידים לראות בעבודת הקודש בשעת 'בואי בשלום' כמו כן היה מגיע רבות לשולחנות הטהורים כשהוא יושב בדרך ארץ ומורא רבך. פעמים רבות היה שוטח לפני כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שאלות ותהיות בעניני הלכות ומנהגים שונים, כשטרם העיז לגשת אל הקודש בגין כך היה מלבן את העניין בהלכה ופוסקים ובספרים הקדושים.

נקנית ביסורים: לפני כעשרים ושנים שנה לקה המנוח בליבו והגיע לסכנת חיים ממשית, ואך התפילות הרבים שנשאו עבורו הם שהצילוהו והחזירוהו ממוות לחיים. כשהוא עדיין מתייסר רבות ביסורים. במהלך השנים עבר כמה פעמים צינתורים על לבו. כשאף כשהיה חלוש ומייסר לא היה נאנח והיה תמיד מקבל את הדין באהבה, כשעל פיו שגור המילים 'אודך ה' כי אנפת בי' או הפסוק 'צדיק היא ה' כי פיהו מריתי' וכיוצא בזה. כל אותם שנים התגבר כארי ואף כשהיה לו מכאובים על אף שמעולם לא זלזל בהם ושמר על בריאותו כשהוא הולך לבדוק עצמו פעם אחר פעם כשעלה חשש מסוים, עם זאת לא התעצל והמשיך את סדריו להתפלל וללמוד משך שעות ארוכות ביום, שהחלו מהשעות המוקדמות של הבוקר, עד השעות המאוחרות של הלילה.

בשבועות האחרונים שוב נאלץ לעבור טיפול רפואי, שאחריה החלים ואף הרגיש כי כוחותיו במוותניו אף מעבר למה שהיה עד כה. בליל שישי האחרון לחייו עוד השתתף

מצב המלחמה לא היה אפשרות למצוא כרטיסי טיסה מתאימים. אמר המנוח לסוכן הנסיעות אני מגיע אליך הביתה ויחד נוכל למצוא, כשהגיע אליו הראה לו הסוכן כי באמת ובתמים אין אפשרות להשיג כרטיס, כשכל כרטיס שקיים במערכת גרועה מחברתה בגין תחנות הבינים והזמנים וכדומה. אמר לו המנוח הנה אני אשב כאן ואקרא לקל גומר עלי, בפרקי תהילים ועתה עשה מלאכתך ואני בטוח כי תמצא עבורי כרטיס. וכן עשה והסוכן התחיל לחפש שוב ושוב, לא חלפו ארבע דקות ולפליאתו של הסוכן התפנה כרטיס טיסה מתאימה.

כל עת רצון נוצלו על ידו כדי להוסיף בתפילות, בימי השובבי"ם היה עולה לפחות פעם אחת לירושלים לאמירת תהילים ותפילות זכות ליד הכותל המערבי, שהיו נמשכו שעות ארוכות. בפרט ניכר הדבר עד כמה העריך את עת מצוא של סעודה שלישית שראה בכך זמן נפלא להכביר בתפילות על זרעו, ובהזדמנויות שונות שהתבקש לשאת דברים עורר על חשיבות העת הזאת.

גמילות חסדים: כאמור היה 'מלבין שינים' לכל הסובבים, כשהוא מקפיד להתייחס לזקנים עם נערים. בימי השבעה הגיעו רבים וסיפרו כי נהנו מהגמ"ח של המנוח, כשבני המשפחה תמהים כלפיהם איזה גמ"ח מדובר, התברר כי רבים ידעו כי ניתן לקבל אצלו הלוואה כספית בסכומים ניכרים, כשהכל נעשה בצניעות ובסתר. כך גם תר אחר הזדמנויות רבות לגמול חסדים עם אחרים ולהיטיב עם הבריות, ללא שום תגמול והטבה, דוגמא לכך אם היה רואה חפץ של איש אחר שמוטל באופן שעלול להינזק, שם לבו להזיזו קמעא או להרימו.

ניצול הזמן: עיתותיו ורגעיו היו מנוצלות עד תום, סדר יומו היה צפוף כשרוב השעות מוקדשות לעבודת ה' בתורה ובתפילה, ומלאכתו בה עמד לשרת בקודש, שפעל לטובת מוסדות תורה היתה נעשית במהירות ובזריזות, ובדייקנות מפליאה.

רבות ניתן להאריך ולספר על הקפדתו הרבה על ניצול הזמן. הוא היה מכין לעצמו מערכות שונות עליהם היה חוזר בהיותו בדרכים, כשנפגש עם אחרים תמיד החל לדבר בדברי תורה, כשאלו היו דברים מתוקים וערבים, אותם שינן פעם אחר פעם באוזני אחרים, כדי שלא יצטרך לשוחח על דא ועל הא. פעם חזר על התקנות של רבי יוחנן, והיה וחיזר אחר הטעמים שנאמרו בספרים שיצאו ממצרים קודם הזמן או כמה פעמים היו שינוי בתנועת השמש בזריחתה ובשקיעתה. גם שהיות קצרות היו מנוצלות, כמו בשעה שעלה במעלית היה משנן את השש זכירות, עליהם היה חוזר רבות וכדומה.

פעמים אין ספור היה שומע על אם הדרכים שיעוריו ותפילותיו של כ"ק מרן בעל 'שפע חיים' מצאנו ועוד מרביצי תורה, כשהוא חוזר עליהם פעם אחר פעם, בכדי לנצל את הזמן לתורה, כשבהזדמנות הוא מגלה שעל ידי כן הוא מצליח בשמירת עיניים, על כך שמר עד שנותיו האחרונות, כשבכל פעם הוא מחשב את דרכיו, אולי איכא דרכא אחרינא ששמור יותר וכדומה.

אף כשהיה העת והעונה לנוח ולנפוש, היו אלו נעשים

כשהוא הולך ומונה את רום ערכו, אחר נשא כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א דברי בכי ומספד שקרא ואמר 'קשה עלי פרדיתכם' בין הדברים אף ציין כי 'כל ימיו היה משרת בקודש, תורתו אומנתו ללמוד וללמד ולא עשה דבר זולת כן'. ועורר לחיזוק והתבוננות, כשהוא מציין את הסתלקותו בחטף כגזירה מן השמים, כיון שלא נתנו פנאי להתפלל ולהעתיר בעבורו, וקרא לקבל קבלות טובות לזכותו של הנפטר. כן הספידו אותו ונשא דברי הספד כמה מבני המשפחה. מסע הלוויה עברה ליד בית המדרש 'בית דוד' בנתניה, שם הרביץ תורה שנים רבות. נטמן במקום שבחר לו צמוד לאחיו היחיד הרה"ח ר' שמואל מאיר ז"ל ובסמיכות לאוהל רבו הק'. ת.נ.צ.ב.ה.

השאר אחריו משפחה עניפה וחשובה. זוגתו האלמנה תחי', בניו החשובים, הרה"ח, ר' אברהם משה אריה מבית שמש, ר' שמואל הי"ו מלונדון, ר' מאיר מו"ץ באלעד, ר' שמחה בונם מחשובי המחנכים בקרית צאנז, ר' יעקב אליעזר מרביץ תורה ומחנך בביתר, ר' צדוק מטבריה. חתניו ר' שלמה טרייטל מקרית צאנז, ר' שלום אוברלנדר מבארא פארק, ר' יעקב מרדכי רייניץ מביתר, ר' ישראל דוב ליבוביץ מחיפה. יתן ה' ויהיה מליץ יושר למשפחתו ולכל עדת ישראל, אכ"ר.

בחצרות קדשינו

בסימן 'תשפ"ה - שנה של מהפכה' יצאו לדרך כבר באסיפות מקדימות בחודשי אלול ותשרי, בי"ב במרחשון ערכו בהנהלת הקופה יום עיון תקדימי לראשונה בתולדות הארגון, אליו הוזמנו 45 גבאי הצדקה מכל ערי הארץ, גבאים אשר ביום יום עסקים מעל לראשם אשר נקראו והוזמנו להקדיש יום זה למען המטרה הנעלה, יום העיון היה מושקע היטב והוגש בצניעות ובחן מיוחד, במתחם הייחודי שנשכר לצורך כך במושב מצפה יריחו.

במהלך יום העיון שנמשך למעלה מ-12 שעות, מעידים הגבאים, עברנו תהליך ומהפך חשיבתי עמוק ושורשי, והבנו שהגיעה העת ועלינו לצאת לדרך הארוכה ולמסלול חדש, שבסופו נצליח להביא בשורה חדשה לצאנז אשר כשמו כן הוא "מרכז הרווחה" של קהל אנ"ש, לא רק קופה שבה אוספים כסף ומחלקים, אלא כתובת למקרי המצוקה, מוסד שמסוגל לקחת אחריות ולשקם משפחות, להוציא אותם ממעגל העוני, ובמקביל הביא הרבה רווחה, חסכון, והכוונה כלכלית נכונה לכלל הציבור.

בשעתיים הראשונות נשמעו בקשב רב דבריו של ר' מתתיהו דייטש המלווה את תוכנית נייע צייטן, הוצג לגבאים ההבדל בין פעילות עסקנית בצורה של עסקנים בודדים לבין התנהלות, וכן מודל הפעילות של מרכז רווחה

בכולל ערב, בערש"ק השתתף כהרגלו בשיעור הקבוע, בשבת קודש השתתף בשולחנו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בסעודה שלישית ואף התכבד בזמור 'ברוך קל עליון'. ובשבוע האחרון (ביום א') שוב עבר צינתור - המשך, על לבו, אולם זו הסתבכה ובעקבות כך חלה בכל גופו, והתייסר ביסורים נוראים עד שנאלצו להרדימו. קודם לכן הספיק לרמז שיתנו לו שהות קצרה והחל למלמל באפיסת הכוחות, כשבקושי הוציא את התיבות מפיו, שמעו אותו אומר בקול חלוש 'אהללה ה' בחיי אזמרה לאלוקי בעודי' ועוד כמה פסוקים של צידוק הדין. בתיבות אלו של הלל והודיה להשי"ת על כל נשימה ונשימה, סיים את שירת חייו. ולמחרתו ביום שלישי כ"ח טבת השיב את נשמתו לבוראה, למגינת משפחתו וכל עדת חסידי צאנז, תלמידיו בעיר נתניה ומכריז.

בימי השבעה החלה להתגלות טפח מדמותו של המנוח, עד שיהודים שחיו במחיצתו עשרות שנים הביעו פליאה כיצד היו בידידות שנים ארוכות ופגשוהו יום יום ולא ידעו מאומה על רום ערכו.

הלווייתו יצאה ביום רביעי מבית המדרש המרכזי בקרית צאנז 'אוהל נחמיה' כאן שהה שעות ארוכות מדי יום בתורה ובתפילה. כשהרה"ג ר' יצחק בלומנטל מספידו מרה

במעמד מיוחד בהשתתפות הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א נחנכו משרדי מרכז הרווחה 'מושיע ומגן' שע"י מפעל הצדקה והחסד עזר לקהל חסידי צאנז השבוע ביום שלישי בערב, במעמד צנוע ומרגש, נחנכו משרדי מרכז הרווחה 'מושיע ומגן' שהוקם זה עתה על ידי מפעל הצדקה והחסד עזר לקהל, הודות לשותפות והצטרפות מאות אנ"ש במסגרת ה'נייע צייטן' שהתקיים בד' שבט שעעל"ט.

המעמד נערך במשרדים החדשים שנחנכו בבני ברק במרכז העיר ברחוב רבי עקיבא, בהשתתפות הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, העומד בראש הארגון כמלאך המכה על קדקדו ואומר לו גדל, רה"י ערך לחיים ואיחל ברכות לרוב על ראשי העסקנים החשובים, הוצגו תוכניות הפעולה לטווח הקרוב, ותוכנית איוש המשרדים שמנוצלים היטב, שלשה חדרים מרווחים ובהם עמדות לכל צוות המרכז, שיתנו אי"ה מענה לכל הפונים וסיוע בכל התחומים.

סיקור יום העיון "נייע צייטן"

"ב מרחשון - מצפה יריחו"

כזכור, במהלך החורף החולף עמלו רבות בעזר לקהל להביא לקהל עדתנו את הבשורה הגדולה בהקמת המרכז,

למנויים היקרים:

בעקבות התייקרות משמעותית בעלויות הדפסת והפצת בטאוננו, נאלצים אנו לעדכן את דמי המנוי החודשי, על כן צפויה בקרוב העלאה זהירה בדמי המנוי לכלל המנויים.

בכבוד רב

הנהלת המערכת

בס"ד

יום נבית ה'

פרנס יום בבית ה'
כ' שבט

לזכות עילוי נשמת הרבני הנכבד
הרה"ג ר' **צבי ב"ר דוד מאשינסקי ז"ל**
נלב"ע כ' שבט תשס"ד

הנוצח בהוקרה לעמלי התורה בכללי הש"ס
ע"י נכדיו היקרים האחים מוה"ר **דוד** הי"ו מוה"ר **יעקב** הי"ו - לייקווד

י"ט שבט

שותף בלימוד בבית ה'
הרה"ח ר' **מנחם אליעזר**
יונה ליבער הי"ו
אב"י בלונדון
לזכות שמחת נישואי הבן הבה"ח
החתן החבר **שמעון נתנאל** שי"
בשעטומ"צ

י"ח שבט

שותף בלימוד בבית ה'
הרה"ח
ר' **בן ציון פרלמן** הי"ו
אב"י בחיפה
לזכות שמחת נישואי הבן
הבה"ח החתן **שמעון** שי"
בשעטומ"צ

י"ט שבט

שותף בלימוד בבית ה'
הרה"ג ר' **שמואל ראטה**
שליט"א
דומ"ץ בבני ברק
לזכות שמחת נישואי הבת
הכלה תח"י במזל טוב
ובשעטומ"צ

י"ט שבט

שותף בלימוד בבית ה'
הרה"ח
ר' **חיים דוד רייך** הי"ו
אב"י ביהושלים ת"ו
לזכות שמחת נישואי הבן
הבה"ח החתן **יקותיאל יהודה**
שי" בשעטומ"צ

כ' שבט

שותף בלימוד בבית ה'
הרה"ח ר' **זאב יהודה**
שעמר הי"ו
אב"י באלעד
לזכות שמחת נישואי הבן הבה"ח
החתן **אשר** שי"
במזל טוב ובשעטומ"צ

י"ט שבט

שותף בלימוד בבית ה'
הרה"ג ר' **יהודה**
ברנסדופר שליט"א
אב"י בבני ברק
לזכות שמחת נישואי הבת
הכלה תח"י במזל טוב
ובשעטומ"צ

"ותלמוד תורה כנגד כולם" ובוודאי שלזכות וחשיבות מרובה היא לרכוש זכות שותפות לפחות ליום אחד: של לימוד בכללי הש"ס. כדברי השי"ת הבחור בתורה לדוד המלך (שבת ל) כי טוב יום בחצירי מאלף. טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה. מאלף עולות שעתיד שלמה בן להקריב לפני על גבי המזבח.

לימוד וחינוך כל הש"ס ושי"ע
מסודר של כ"ק מורי אומ"ר מאתו ז"ע
בנשיאות כ"ק מורי אומ"ר שליט"א

לתרומות והנצחות: הר"ר שמואל בורד - 054-8441601

כפי שמתנהל בקהילות שונות, היררכיית השירות והניהול הרצויה של המוסד ועוד, בהמשך נשא דברים האורח הרה"ג ר' בן ציון מייזליש שליט"א ר"מ בשיבת באבוב בב"ב ומראשי קופת להחזיקם ולהחיותם דחסידי ויז'ניץ, שבדבריו המרתקים היטיב להמחיש את התועלת העצומה מייסוד וביסוס הקופה כמוסד וכמרכז רווחה מקצועי, מה שמביא בכנפיו סיוע ועזרה בשווי רב עשרות מונים מעצם התמיכה והחלוקה, וזאת באמצעות הנגשת סיוע מקצועי בכל תחום ותחום, תעסוקה, מימוש זכויות, סיוע משפטי, בסיוע רגשי ועוד, לאחריו המשיך בדברים דומים ובדוגמאות מהשטח הרה"ג ר' יוסף מאיר הורביץ שליט"א מהנהלת ישיבת בעלזא באשדוד וממקימי ומייסדי קופת אהבת חסד דחסידי בעלזא, לשעה של קורת רוח זכו הגבאים בהופעת האורח ר' משה ליב הגר הי"ו, שנתן כלים מיוחדים ותעצומות נפש לגבאים בפעילות הקודש שהם עושים.

כאן זכו הגבאים להופעתו המיוחדת של הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, בדבריו הביע את התפעלותו מההתאספות לדבר מצוה של הגבאים למשך שעות רבות כל כך, והרחיב אודות מעלת הצדקה והחסד באופן זה אליו שואפים להגיע, והרעף בברכות לראשי וגבאי עזר לקהל להמשך הצלחה וסיעתא דשמיא. לאחמ"כ נערך סימפוזיון ארוך בניהולו של ר' יחזקאל רייך מנהל מוסדותינו הק' בבני ברק, שביד אמן ניווט את השאלות והתשובות הנוקבות אודות מכלול הפעילות של עזר לקהל בכל רחבי הארץ ובכל עיר ועיר בנפרד, לסיום פנה מנהל עזר לקהל ר' ארון זאב טהלר אל ציבור המשתתפים במילים נרגשות והביע את רחשי לבו באומרו, הגענו כבר לפעילות עניפה וסניפים פעילים בכל עיר ועיר בארה"ק, כעת עלינו להחליט "להיות או לחדול", כי אם לא נתקדם ונעלה ונגביה את רמת הפעילות רק נרד כמו בכל דבר שבקדושה, קריאת ה"הנני" שהדהדה בחלל לא הותירה ספק בהצלחת המהפכה הצפויה.

במהלך החודשיים לאחמ"כ ערכו בעזר לקהל מסע שורשים עמוק, באסיפות פרטניות עם הגבאים והאחראים על הקופה בכל עיר ועיר, נערכו דיונים מעמיקים אודות ככל האתגרים ואופי הפעילות ועוד, בכל עיר לפי נתוני העיר. במקביל נערכו פגישות עם אנשי מקצוע בכל התחומים, תעסוקה, רגשי, ליווי משפחות, הסדרי חובות, כלכלה נבונה, מימוש זכויות וכו'. מפגישות אלו יצאו לדרך לקמפיין האדיר "נייע צייטן" במהלכה יצאו לציבור עם בשורת הקמת מרכז הרווחה 'מושיע ומגן' לרווחת כלל אנ"ש.

ב"ה מאות מאנ"ש הצטרפו כשותפים בימי ההתרמה 'נייע צייטן', ובזכותכם הגענו עד הנה.

פתיחת המרכז 'מושיע ומגן'

בימים אלו עמלים בעזר לקהל להקים ולבסס את מרכז הרווחה מושיע ומגן, ולאחר שבשבוע החולך נפתחה במערכת מושיע ומגן [שמספרה 03-3096544], השלוחה המרכזית 'מרכז הפניות', לשם יכול כל אחד לפנות, ולמסור כל פניה ובקשה. השבוע יוצאת הבשורה על פתיחת המשרדים בבני ברק כאמור, ובנוסף - פתיחת אגפים נוספים, ביניהם אגף התעסוקה ואגף מימוש זכויות, כפי שמתפרסם במודעות.

מלווים בברכת הקודש: משלחת מרכז התורה והחסד קרית צאנו בדרכה לעיר מלוכה לונדון

ביום רביעי ההעל"ט נכנסו אל הקודש פנימה העסקן הדגול הרה"ח ר' יודל שפירא שליט"א, העומד בראש מרכז התורה והחסד קרית צאנו, יחד עם הרה"ג רבי יצחק יונג שליט"א, דומ"ץ קהילת צאנו בלונדון - לקראת המגבית השנתית בעיר מלוכה לטובת מרכז התורה והחסד קרית צאנו. כמדי שנה זה שנים רבות, ביום ראשון הקרוב, כ"ה שבט, תיפתח בלונדון המגבית השנתית לטובת מרכז התורה והחסד למען המשך שגשוג מוסדותינו הקדושים ומפעלות החסד בקרית צאנו נתניה, ותימשך כשבועיים עד יום חמישי ו' אדר.

השנה מתקיימת המגבית כאשר מוסדות התורה מתמודדים בגבורה ובמאמץ רב בגזירות הקשות נגד התורה הקדושה והמאבק בלומדיה נמצאת בשיאה. במסגרת המגבית השנתית מתקבלים חברי המשלחת, הנושאים בעול החזקת המוסדות, בבתיהם של ידידים נאמנים ואוהדי ממלכת התורה והחסד המתנוססת לתפארה בקרית צאנו בנתניה, אשר בשותפות קבועה בתורת ארץ ישראל מעמידים יחד בעין טובה ורוח נדיבה בסיס איתן למפעלות התורה והחסד של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע וממשיך דרכו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.

בעת אשר שהו בקודש פנימה, העביר מרן שליט"א את תשורות הקודש אשר יוענקו לשותפים הנכבדים, והאציל ברכות לרוב לנדיבי העם.

כן ביקש מרן שליט"א מהדומ"ץ הרה"ג רבי יצחק יונג שליט"א, ללוות ולעמוד בראש המשלחת בעת אשר הם פוקדים את בתי הנדיבים. בין חברי המשלחת נמנה אף הרה"ח ר' יעקב דוד ראזנבערג שליט"א אשר רבות בשנים מסור למוסדות התורה והחסד בקרית צאנו.

טרם צאתו אומר ר' יודל שפירא כי "אנו זוכים מדי שנה לעזרתם המרובה ולתרומותיהם ההגונות של ידידנו בעיר הבירה לונדון, התרומות שמוקדשות למימון החזקת ממלכת התורה והחסד, מהוות בסיס איתן להמשך קיום מוסדותינו הקדושים. אנו בטוחים כי גם הפעם ימשיכו נדיבי העם במסורת זו, בפרט בעת הזאת כאשר לומדי התורה נמצאים תחת גזירות כלכליות קשות, ובוודאי שזכות החזקת תורה וחסד תגן בעדם וברכת הקודש וזכותו של מרן רבינו הקדוש זי"ע תלווה כל המסייעים בכל אשר יפנו".

יום בשורה בעולם ההלכה: סדרת הספרים הפופולרית "משמר הפתח" על 'פתחי תשובה' במהדורה מחודשת – הלכות בשר בחלב ותערובות בכרך אחד

עולם התורה וההלכה מתבשר בימים אלו על הופעת מהדורה מחודשת ומפוארת בסדרת הספרים "משמר הפתח" על 'פתחי תשובה' – הלכות בשר בחלב ותערובות בכרך אחד, פרי יצירתו של הרה"ג רבי מנחם מנדל שמרלר שליט"א ראש כולל דחסידי אלכסנדר בברכפלד ומפארי התלמידי חכמים בקהילתנו הק' בבני ברק, בן הגאון רבי יעקב ישראל שמרלר שליט"א ראש הכוללים מרכז התורה קרית צאנו נתניה.

אין מן הצורך להציג בפני כל הוגי דת ודין, מורי הוראה ואברכי כוללים, הלנים בעומקה של הלכה, את סדרת הספרים הנודעת 'משמר הפתח', אשר כבר פקיע שמייה בכל היכלי

בס"ד

יום נבית ה'

כ"ב שבט

שותף בלימוד בבית ה' הרה"ח ר' **יוסף ארנברג** הי"ו אב"י בבני ברק לזכות שמחת נישואי הבן הבה"ח החתן מורנו **חיים זאב** שי עב"ג בת הרה"ג ר' **חיים אלחנן בוים** שליט"א מחשובי רבני כוללי השי"ס

כ"ב שבט

שותף בלימוד בבית ה' הרה"ח ר' **יוסף ארנברג** הי"ו אב"י בבני ברק לזכות שמחת נישואי הבן הבה"ח החתן מורנו **חיים זאב** שי עב"ג בת הרה"ג ר' **חיים אלחנן בוים** שליט"א מחשובי רבני כוללי השי"ס

כ"א שבט

שותף בלימוד בבית ה' הרב ר' **נחום יהודה שווארץ** שליט"א אב"י במאנסי יצ"ו לזכות שמחת נישואי הבן הבה"ח החתן מורנו **שלמה אליעזר** שי בשעטומ"צ

כ"ב שבט

שותף בלימוד בבית ה' לזכות עילוי נשמת הרבני הנכבד הרה"ח ר' **דוד יהודה** ב"ר נפתלי הירצקא **גריןצוויג** ז"ל מלבי"ע כ"ב שבט תשס"ד

כ"א שבט

שותף בלימוד בבית ה' הרה"ח ר' **פנחס איימר** הי"ו אב"י באעד לזכות הכנסת בנו יקירו הבה"ח החתן מורנו **שלום** שי לעול תורה ומצוות בשעטומ"צ

כ"א שבט

שותף בלימוד בבית ה' הרב הגאון ר' **יצחק שימון** שליט"א ר"כ במרכז התורה קרית צאנו לזכות שמחת נישואי הבת הכלה תחי' עב"ג החתן מורנו **יעקב אורי אייזנברג** הי"ו

כ"ד שבט

שותף בלימוד בבית ה' נודב בהוקרה רבה לעמלי התורה עיי משפחת בלומנטל הנכבדה שי לזכות עילוי נשמת אביהם הנכבד הרה"ח ר' **יהושע פאלק** ב"ר אהרן דוד **בלומנטל** ז"ל מלבי"ע כ"ד שבט תשמ"ז

כ"ג שבט

שותף בלימוד בבית ה' הרה"ח ר' **מרדכי שפירא** הי"ו אב"י בקרית צאנו לזכות שמחת נישואי הבת הכלה תחי' במזל טוב ובשעטומ"צ

"ותלמוד תורה כנגד כולם" ובודאי שלזכות וחשיבות מרובה היא לרכוש זכות שותפות לפחות ליום אחד! של לימוד כוללי השי"ס. כדברי השי"ת הבחור בתורה לדוד המלך (שבת ל) כי טוב יום בחצרין מאלף, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה. מאלף עולות שעתידי שלמה בן להקריב לפני על גבי המזבח.

מוסדות של כ"ק מרן אדמו"ר מאנסי יצ"ע
בשתיאות כ"ק מרן אדמו"ר שי"ס א"

לתרומות והנצחות: הר"ר שמואל בורד - 054-8441601

יראנו טוב לשוב ולהתענג בביאורו הנפלא של ראשון מבארי הסיידור שרבים ניאורו לגה"ח רבי אברהם גנזל זצ"ל.

כעת רואה הזמירות אור בהידור רב ובעריכה נאה המושכת לב ועין עם חידושים נפלאים, הביאור משולב עם אותיות גדולות המאפשר לזמר תוך הבנת פירוש המילים, נוסף עליהם הקדמות נרחבות בתחילת כל פיוט על מחבר וענינו, וחידוש מיוחד ועצום הינם כותרות הביאור, בראש כל פיוט ופיוט המבאר בקיצור נמרץ את תוכן הדברים, הכל נסדרו מחדש בעמל רב ע"י נכד המחבר זצ"ל הרב חיים צבי גנזל שליט"א עם צוות ת"ח שליט"א.

הפליא באומנתו הרה"ג ר' נפתלי הולצר שליט"א מחו"ר הכולל בביתר אשר איגד את הליכות והלכות ומנהגי קודש לסעודות שבת קודש בשפה ברורה ומתומצת למען ידי כל אחד כל אחד את המעשה אשר יעשה כראוי וכיאות. בראש הזמירות נדפס "מבוא" נרחב על תולדות מחברי הזמירות וסעודות שבת ומצוותיה בעריכת בן המחבר הרה"ח ר' חיים גנזל שליט"א, ובמהדורה זו התרחבה היריעה בסדר חדש ומפואר. מחובר לקודש בסופו פניני הזמירות ליקוט נפלא של אוצר בלום שליקט המחבר זצ"ל מדושנם של ראשונים ומצוף אמרם של אחרונים לעטר פתורא באוצר בלום שלא יסולא מפז.

עוד נופך מיוחד בסוף הזמירות אסופה נפלאה אוצר סגולות על שבת קודש אשר נלקטו כעמיר בגרונה מספר המחבר זצ"ל "סגולות אברהם".

הזמירות מעוטר בהסכמותו של כ"ק מרן שליט"א, כמו גם בהסכמותיהם הנלהבות של גדולי ישראל זצ"ל מהדור הקודם אשר סמכו ידיהם, ובתוכם הגרש"ז אירבאך זצ"ל השבט הלוי זצ"ל המנחת יצחק זצ"ל הגר"פ הרשקוביץ אב"ד האליץ זצ"ל, האדמו"ר מראחמסטריווקא זצ"ל, הגר"ח"פ שינברגר זצ"ל, ראש הישיבה הגרא"ש שמרלר זצ"ל, ועוד.

דבר גדול עשו בני המחבר זצ"ל שלקחו על עצמם לההדיר מחדש לתועלת יראים ושלמים בדבר נאה ומתוקן אשר בודאי יתענגו על יצירת פאר זה בעריכת סעודות השבת.

הכוללים, והפכו לאבן יסוד לכל המבקש לחתור אל נקודת הבהירות בהבנת תשובות הפוסקים המובאים בפתחי תשובה. כפי שידוע, דרכו של הפתחי תשובה ברוב הפעמים להביא תשובות הפוסקים בקוצר מילין ממש, ועל ידי העיון בספר 'משמר הפתח' נגלה לפני הלומדים אור חדש וגדול המסתתר תחת שורות קצרות אלו בפתחי תשובה, ובפרט כאשר מתוודעים לכל הנימוקים והטעמים המתבארים בגוף התשובות, עד שלפעמים משתנה צורת הפסק. וע"י כך ניתן להגיע לפסק הלכה ברורה כדת של תורה.

בנוסף לזה נדפס בשולי הגליון המדור 'הערות ומילואים', בו הוסיף המחבר שליט"א לברר ולדון בדברי הפוסקים המובאים בפתחי תשובה ולהוסיף נופך וביאור להבנת דבריהם, וכן הביא משאר ספרי הפוסקים האחרונים עד לפוסקי זמנינו שדנו בשאלה זו.

הספרים מעוטרים בהסכמותיהם הנלהבות של גדולי התורה שליט"א, ובראשם הסכמתו הנלהבת של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, אשר כולם כאחד משבחים ומפארים את מעשה ידיו להתפאר של הרה"ג המחבר שליט"א, שהשקיע עמל רב בעבודה יסודית ומקיפה, ולא הניח זוית ופינה בדבריו של הפתחי תשובה שלא הפך בה.

אחרי שהמהדורות הקודמות, על הלכות בשר בחלב, ועל הלכות תערובות, ספו תמו מן השוק, ורבים אומרים מי יראנו טוב, יצא בס"ד בימים אלו כרך חדש ומפואר על הלכות בשר בחלב ותערובות (יחד בכרך אחד), עם הוספות ותיקונים, ועם מפתח עניינים מפורט ומורחב. מהדורה מחודשת ומפוארת זו, שיצאה מבית הדפוס בימים אלו ממש, נדפסה בדפוס משובח ונאה ובעימוד משובב עיניים, כתורה מפוארה בכלי מפואר, וכבר מופצת בכל חנויות הספרים המובחרות, יחד עם הכרך המבוקש על הלכות נדה (סימנים קפ"ג - קפ"ט).

הופיע ויצא לאור 'זמירות לשבת המבואר' בעריכה

מחודשת ובייפוי וחקן מהודר ביותר

בשורה טובה תדשן עצם כאשר יצא לאור מחדש הזמירות לשבת המבואר אחרי שרבים וטובים הפצירו מי

הצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא יקירא, מורה ודאין, צנא מלא ספרא, מרביץ תורה והוראה, ערוגת הבושם, ה"ה

הגאון רבי יצחק שימון שליט"א

דומו"צ קרית צאנו נתניה וראש מולל אורח חיים במרכז התורה

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב שמחת נישואי הבת הכלה תחי'

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש החבר יעקב אורי נ"י

בן האי גברא רבא, צנא מלא ספרא, מרביץ תורה ויראה, משנתו רב ונקי, ה"ה

הרה"ג ר' יוסף דוב אייזנברגר שליט"א

ראש כולל עיון והוראה במרכז התורה

והברכה אחת היא קדם הסב הדגול

הגה"ח רבי מרדכי שבתי אייזנברגר שליט"א - מח"ס בירורי הלכות ומרבני קרית צאנו

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכו לראות דורות ישרים ומבורכים, מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון כב"א